

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto X. — Št. 125

Ljubljana, nedelja 29. maja 1949

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 4.—

DELO LJUDSKE SKUPŠČINE FLR JUGOSLAVIJE

Govor podpredsednika zvezne vlade Edvarda Kardelja v zvezi z novim zakonom o ljudskih odborih

Beograd, 28. maja. Včeraj popoldne je bila tretja seja sedmega rednega zasedanja Ljudske skupščine FLR. Na dnevnem redu obeh svetov je bil predlog splošnega zakona o obrtništvu. Seje zveznega sveta se je udeležil predsednik zvezne vlade maršal Tito.

O predlogu splošnega zakona o obrtništvu je govoril v obeh svetih Ljudske skupščine ljudski poslanec predsednik gospodarskega sveta FLR Boris Kidrič.

V zveznem svetu je bil razen tega na dnevnem redu predlog zakona o izmenah in dopolnitvah zakona o o-

rovljenju podpisov, rokopisov in prepisov. Predlog zakona o izmenah in dopolnitvah zakona o državni arbitraži, predlog odločbe o priključitvi vasi Kruševa in Vučeva LR Bosni in Hercegovini in potrdilo odločbo vlade FLR, ki so bile sprejete med 25. decembrom 1948 in 25. majem 1949. Vse te zakonske osnutke je Ljudska skupščina soglasno sprejela.

Danes dopoldne je bila skupna seja obeh svetov, na kateri je podpredsednik zvezne vlade in minister zunanjih zadev Edvard Kardelj dal ekspozice o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah osnovnega zakona o ljudskih odborih.

To pomeni, da ni ljudska demokracija nikak »most« med diktaturo buržoazije in diktaturo proletariata, ampak je lahko samo ime za celo vrsto specifičnih oblik v prehodnem razdobju k socializmu, v prehodnem razdobju, katerega vsebina je prav diktatura proletariata, ne pa nekaj »tretjega« in za kar je značilna vztrajna borba med vedno številnejšimi in naraščajočimi socialističnimi in stalno izrivanimi ter zginjavajočimi kapitalističnimi elementi vse do njihove likvidacije. Tu seveda ni nikakih »tretjih značilnosti«. To si je lahko izmislil samo oportunistični filistrski strah pred borbo in težavami v prehodnem razdobju, naslanjajoč se na akademski dogmatizem, ki ne more razumeti bistva konkretnih oblik revolucionarnega razvoja, ker se ne ujemajo z določeni shemami in recepti.

Ne bi navajal Reala, če bi bilo to samo njegovo mišljenje, toda omenil sem njegov citat zato, ker izraža najodpljivejši tista stališča, ki se pojavljajo od konca vojne naprej pri mnogih vplivnih ljudeh v komunističnem gibanju, tako v Sovjetski zvezi in državah ljudske demokracije kakor tudi v kapitalističnem svetu.

Septembra 1947 je n. pr. pisal Eugen Varga tole:

»Družbena struktura teh držav (misli se na države ljudske demokracije E. K.) se razlikuje od strukture tistih, ki smo jih doslej poznali. To je neka popolnoma nova stvar v zgodovini človeštva. To ni buržoazna diktatura pa tudi ne diktatura proletariata. Stari državni aparat ni zlomljen, kot je bil to primer v Sovjetski zvezi, ampak se obnavlja s stalnim vrskavanjem pristašev novega režima. To niso kapitalistične države v običajnem smislu te besede. Vendar pa niso to niti socialistične države. Njihov razvoj v smeri socializma temelji na nacionalizaciji glavnih proizvodnih sredstev in na samem značaju teh držav.« (Democratie Nouvelle, september 1947 stran 463).

Se pravi, da tudi pri Vargi ni ljudska demokracija niti riba niti meso, toda perspektiva socialističnega razvoja za Vargo vseeno obstaja v ljudski demokraciji, samo, da ni njen nosilec proletariati, t. j. ni njegova oblast, ampak nekaj neznane, »tretjega«, kar leži v »samem značaju države«, kaj pa je prav za prav v tem značaju, ostaja popolna neznanka.

Rojak Eugena Varge in član CK KP Madžarske Horvat Martin pa je vendar hotel stvar bolj konkretnizirati. Ko polemizira proti tistim sovražnikom, ki »mešajo«, kot pravi, ljudsko demokracijo in socializem, piše:

»Njihova argumentacija je na kratko glasil kdor je proti socializmu, tisti nasprotuje ljudski demokraciji in je pristaš buržoazne demokracije. To ni na mestu v prvi vrsti teoretično. Glede na to, da ljudska demokracija ne uničuje lastninske pravice nad proizvodnimi sredstvi, jo je mogoče imeti enostavno za najnaprednejšo obliko buržoazne demokracije, ali še pravilneje, za edino njeno napredno obliko.«

Se pravi, da je stvar jasna, ljudska demokracija je oblika buržoazne demokracije in k temu še edino napredna.

Toda po tej tako »jasni« liniji pride najbolj klepetavi in hkrati najbolj zmešan tribun »informbirovske linije« Rakosi Matias in napravi tole zmešnjava:

»Končno moramo povedati nekaj besed o vprašanju, kako in kje se vzpostavitev madžarske ljudske demokracije spaja s potjo, ki vodi v socializem. V zadnjih 25 letih so se komunistične partije sveta naučile, da je več poti, ki vodijo v socializem, zato mi ne moremo zgraditi socializma, kolikor ne zgradimo svoje poti, upoštevajoč specifične okoliščine države. Mi smo se to naučili, če pa mi utrjujemo madžarsko demokracijo, ne delamo tega iz taktičnih razlogov ali iz razlogov, da bi dosegli neki skrivni cilj, temveč iz globokega komunističnega prepričanja in mi bomo storili najbolje kar moremo, da bi izpolnili okvirne te demokracije s kar mogoče večjo socialistično vsebino. To bo pospešilo napredek, ki vodi človeštvo k socializmu. Prav tako vemo, da more nastati naš socializem, čeprav uporabljamo socializem celo množico mednarodnih izkušenj, edino kot rezultat razvoja madžarske zgodovine in madžarskih ekonomskih, političnih ter družbenih sil. To bo socializem, rojen na madžarskih tleh in prilagojen madžarskim pogojem.« (Iz govora M. Rakosija na III. kongresu MPT).

Po Rakosiju se morata torej neke srečati ljudska demokracija in pot v socializem. Sicer je ostalo popolnoma nejasno, kaj je ljudska demokracija, vendar pa je jasno, da se mora neke srečati s potjo v socializem. Na ta način Rakosi zanika tisto, kar je rekel Horvat, namreč da ljudska demokracija in socializem nista v nikaki zvezi, in prav nasprotno, da žele

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Delo Ljudske skupščine FLR
Govor tovariša Edvarda Kardelja
Govor tovariša Borisa Kidriča
Drugi dan kongresa Zveze sindikatov Slovenije
Plenum GO Zveze borcev
Zasedanje Začasnega oblastnega odbora za mariborsko oblast

Ljudska demokracija? Da bi bil odgovor jasan, ne morem kaj, da ne bi navedel še en madžarski citat, in sicer spet iz članka »najbolj učenega« madžarskega »teoretika« Jozsefa Revajja ki pravi:

»Bistvo državne oblasti ljudske demokracije je delitev oblasti med delavskim razredom in delovnimi kmeti«. (Informacijski bilten CK MPT — 1948, št. 8, str. 14). Razumljivo je, da taka formulacija ni nič drugega kot prazno sholastično žongliranje z besedami in pojmi. Toda ta dobiva svoj praktični smisel, če prečitamo te besede, ki so v istem članku za gornjo formulacijo: »Da bi šli k socializmu po poti ljudske demokracije, je potrebno, da je naša državna oblast vedno bolj enotna (podčrtal E. K.). Sedanja državna uprava je šla daleč naprej glede na doseganje enotnosti. Vendar pa tudi sedanja uprava, sedanja državna oblast ni enotna edina državna oblast v tem smislu, da nima vsa državna oblast v rokah enega rareda«. (Podčrtal E. K.) (Isto na strani 14, 15). Z drugimi besedami, Revaj hoče »čisto« oblast enega rareda, t. j. delavskega rareda, ker pa sedanja madžarski sistem po Revajju pomeni »delitev oblasti« med delavskim razredom in delovnimi kmeti, pomeni to, da je treba vreči delovne kmete od udeležbe pri oblasti. Glejte, do takih neumnosti se lahko dokopljajo nepoučeni, tako imenovani teoretiki pri svojem skolastičnem načinu misli in vseki idealistični metodi dela, ki nima za podlago objektivnih dejstev, temveč krestomatije ločeno zbranih citatov.

O takem načinu dela pravi Engels takole: »Materialistična metoda se spreminja v svojo nasprotnost, če se je ne poslužujemo kot vodilne vrvice v zgodovinskem raziskovanju, ampak kot gotove šablone, po kateri se kroje in prenašajo zgodovinska fakta.« (Fr. Engels: Odgovor g. Paulu Ernottu — dela Marxa-Engelsa, ruska izdaja XVI. druga knjiga, str. 73). Revaj bi očitno želel, da bi bila v Madžarski neke vrste »čista diktatura proletariata«, osvobodena vsakega sodelovanja drugih delovnih ljudi pri oblasti. Toda take vrste proletarska diktatura bi bila mogoča samo na prehodu v socializem iz »idealno čiste kapitalistične družbe«, ki je pa nikjer ni. Se pravi, v kateri bi bili samo kapitalisti in delavski razred. Ker pa take družbe ni, niti »idealno-čiste« buržoazne niti idealno-čiste proletarske diktature, je Lenin, kakor znano, definiral diktaturo proletariata kot specifično zvezo delavskega razreda z drugimi sloji delovnih ljudi, v prvi vrsti z delovnimi kmeti. Mar more obstajati taka zveza — da

Nadaljevanje na 2. strani.

Maršal Tito je sprejel delegacije raznih delovnih kolektivov

Beograd, 28. maja

Maršal Tito je v četrtek dopoldne v Belem dvoru sprejel več delegacij iz Beograda in notranjosti države, ki so mu v imenu ustanov, kolektivov tovarni podjetij in organizacij, ki jih zastopajo, čestitale k rojstnemu dnevu ter izročile pozdrave in darila

Med delegati so bili predstavniki ministristva za znanost in kulturo, ministristva za gradnje, ministristva za pomorstvo, ministristva za lahko industrijo, prve in druge vojne oblasti, artilerijskega polka L proletarske divizije, glasila KPJ »Borbe«, agencije »Tanjug«, »Jugoštamp«, »Sportas«, »Kulture«, »Proveber«, delovnih kolektivov »Ivo-Lola Ribar«, »Sutjeska«, »20. oktobar«, »Stalingrad«, »Nikola Tesla«, »29. november«, »Proleter«, »Anđija Ranković«, »Petar Velebit«, »Branko Djonović«, »Brodogra-dilišta«, »Jugostroj«, »Filip Kljaić«, »Trikotaž«, »Dunav«, »Monument«, »Prva petoletka«, »Metalservis«, nato delegati Zveze obrtnih zadrug Srbije, podjetja za izdelavo obutve V. rajona, čevljarke za-

druge VII. rajona, »Narodne radnosti«, opankarske obrtne zadruge, tiskarne Narodne banke I. dr.

Maršal Tito se je pristrčno zahvalil članom delegacij za čestitke, darila in pozdrave, ki so mu jih prinesli, ter je ob tej priložnosti med drugim dejal:

»Dovolite mi, tovariši in tovarice, da se vam in vsem delovnim ljudem, ki jih zaslopite, zahvalim ob tej priložnosti tudi za delovne uspehe, ki jih dosegate, za vašo pripravljenost, da ustvarimo veliko delo socializma, za katero se borimo. Posebno sem srečen, ko vidim okrog sebe vse, delovne ljudi in mladino, in ko se lahko z vami razgovarjam o vaših naporih, vaših potrebah in vaših skrbih. Na ta dan, ko ste mi prišli čestitati k rojstnemu dnevu, se vam vsem še enkrat zahvaljujem in objubljam, da bomo jaz in vsi, ki z menoj delajo, napeli vse svoje sile ter neutrudljivo in vztrajno delali, da z vami skupaj dosežemo cilj, za katerega smo se borili — da uresničimo socializem v naši državi.«

Maršal Tito je nato ostal do poldneva v razgovoru s člani delegacij.

ZAHVALA MARŠALA TITA ZA ČESTITKE OB NJEGOVEM ROJSTNEM DNEVU

Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je prejel ob svoji 57. letnici veliko število pozdravnih pisem in brzojavk od državnih in partijskih voditeljev, predstavnikov ljudske oblasti, organizacij in ustanov, delovnih kolektivov tovarni in podjetij, mladinskih delovnih brigad, borcev, podoficirjev in oficirjev JA, od kmetijskih obdelovalnih zadrug, diplomatskih predstavnikov in posameznikov iz države in inozemstva.

Maršal Tito je prav tako prejel iz raznih krajev naše države od prebivalcev mest in vasi, delovnih kolektivov in posameznikov veliko število različ-

nih darov skupno s pozdravnimi pismi, v katerih čestitajo naši delovni ljudje k rojstnemu dnevu tovariša Tita ter izražajo svojo zvestobo Komunistični partiji Jugoslavije, Centralnemu komiteju KPJ in tovarišu Titu ter prosijo, da vztraja partijsko državno vodstvo v borbi za pravično stvar pri graditvi socializma v naši državi.

Maršal Tito se s tem najsrčneje zahvaljuje za vse pozdrave, želje in darove, ki so mu jih poslali predstavniki ljudstva in delovni ljudje naše države kakor tudi predstavniki naše države iz inozemstva.

(Iz kabineta maršala Jugoslavije.)

Ekspozice tov. Edvarda Kardelja

Vlada predlaga Ljudski skupščini precej spremenjen in dopolnjen, prav za prav nov zakon o ljudskih odborih. Prepričan sem, da ne bom pretiral, če takoj v začetku rečem, da pomeni ta zakon po svoji globoki demokratičnosti in po svoji konkretni organizacijski izdelavi izredno močan korak naprej v razvoju naše socialistične državne graditve. Kot takšen je ta zakon hkrati resen prispevek k teoriji in praksi socialističnega razvoja. Naš namen je bil, da pride v popolnem soglasju z načelom enotnosti oblasti in demokratičnega centralizma čimbolj do izraza tista globoka demokratična težnja ljudskih množic glede na samoupravo, za sodelovanje v upravljanju države, ki je sodelovanje značilna za vsa resnična ljudska gibanja na svetu, posebno pa mora biti značilna za revolucionarni proletariati in za socialistično demokracijo.

Razumljivo je, da s tem nisem hotel reči, da smo dali s tem zakonom zgled popolnega demokratizma, kateremu ni

mogoče več ugovarjati in se ne more več dalje razvijati. Takega demokratizma sploh ni, in kadar bodo nekoč dozoreli družbeni pogoji za tako »popolno demokracijo«, takrat ta ne bo več demokracija, takrat bo sploh odmrta kot državna oblika in jo bo nadomestila svobodna ljudska skupnost. S tem zakonom hočemo napraviti še korak naprej v tej smeri in ustvariti hkrati še jasnejšo perspektivo, da se bodo demokratične oblike, ki jih izraža ta zakon, neprenehoma naprej razvijale in poglobljale vzporedno z razvojem notranje družbeno-ekonomske strukture naše države. V tem smislu je ta zakon velikanski korak v nadaljnem razvijanju demokratičnih pridobitev, izvojevanih v teku naše ljudske revolucije.

Dovolite mi, da se najprej nekoliko ustavim na nekaterih načelnih vprašanjih razvoja naše ljudske demokracije, nato pa preidem h konkretnim nalogam nadaljnega razvijanja in utrjevanja naših ljudskih odborov.

Nekaj o definiciji ljudske demokracije

Predvsem bi hotel podčrtati nekaj osnovnih značilnosti ljudskih odborov, o katerih nam govori zgodovina njihovega razvoja, ker so te značilnosti dale pečat vsemu sistemu naše ljudske demokracije.

1. Naši ljudski odbori so se razvijali kot organi ljudske borbe proti okupatorjem, njihovim pomagačem in raznim izdajalcem, ki jih je v veliki meri rodila buržoazija in njene politične agencije v teku narodnoosvobodilne vojne. Kot taki so na osvobojenem ozemlju takoj in neposredno prerasli v organe oblasti, ali pa so postali eno in drugo. Tukaj je bila stara oblast popolnoma porušena, tako glede na organizacijski sistem kakor na uradniški sestavi.

2. Prav od začetka je pripadala vodilna vloga v ljudskih odborih v glavnem delavskemu razredu, ki je po ljudskih odborih ustvarjal trdno zvezo z množicami drugih delovnih ljudi. To seveda ne pomeni, da je bila ta vloga že uresničena in zagotovljena v vsakem posameznem ljudskem odboru. Ne, celo danes ne moremo reči, da je sovražni vpliv popolnoma likvidiran v vseh ljudskih odborih, toda vsak posamezni ljudski odbor je bil v takem sistemu enotne ljudske oblasti, da sovražni vpliv v posameznih ljudskih odborih ni mogel količič bistveno vplivati na značaj oblasti kot celote in na njeno delavnost. Poleg tega smo imeli tako enotno politično orožje, kot je naša Ljudska fronta, katere temeljna gonilna sila je bila zveza delavcev in drugih delovnih ljudi pod vodstvom Komunistične partije. Ta zveza se je po Ljudski fronti neprenehoma utrjevala, hkrati pa se je utrjevala tudi vodilna vloga delavskega razreda in Komunistične partije. Taka Ljudska fronta je postala glavna množična politična opora ljudskih odborov.

3. Ljudski odbori so postali politična in organizacijska podlaga sistema ljudske oblasti, dali so ime tej oblasti daleč po vsej ljudski demokraciji. Iz ljudskih odborov so postopoma zrastle višji državni organi, okrožni, republiški, zvezni. Oni so se kakor pravi Stalin za sovjetsko oblast, konstituirali v enotni sistem ljudske oblasti, v državo ljudske demokracije, ki je v teku 1942-43. leta iz narodnoosvobodilnih odborov zrasel AVNOJ, revolucionarna ljudska skupščina, najvišji narodnoosvobodilni odbor s svojim izvršnim aparatom. To pomeni, da se je naša ljudska demokracija prav od začetka od temelja razlikovala od sistema parlamentarne demokracije, s katero skušajo nekateri tako imenovani teoretiki iz Sovjetske zveze in držav ljudskih demokracij istovetiti ljudsko demokracijo.

Če upoštevamo vsa ta dejstva, predvsem pa zgodovinsko dejstvo, da je ljudska demokracija kot novi pojav v teku druge svetovne vojne dobila svoje ime za časa naše ljudske revolucije po naši ljudski oblasti, po naših ljudskih odborih, tedaj postane jasno, kako velika je zmešnjava v glavah tistih »teoretikov«, ki se

Govor podpredsednika zvezne vlade Edvarda Kardelja

Nadaljevanje s 1. strani.

bi poleg delavskega razreda sodelovali pri oblasti tudi druge množice delovnih ljudi? Razumljivo je, da ne more. Kar pa je potrebno, da bi imela taka oblast v bistvu vendar značaj diktature proletariata, to je nesporna vodilna vloga delavskega razreda, ki zagotavlja, da bodo delovni kmetje sodelovali pri tej oblasti zares kot delovna množica, katere interes se zлага z interesom delavskega razreda. Delovni kmet je zaveznik delavca, ni pa njegov zaveznik kmetšpekulant, nasprotno, proti temu se ta oblast bori. Zato tudi je diktatura proletariata, v kateri ima delavski razred vodilno vlogo, ki se izraža predvsem v vodilni vlogi njegove revolucionarne prve straže, Komunistične partije. V organih in aparatu oblasti je to tisti skok iz kvantitete v kvaliteto, po katerem je postala v današnjem času neka oblast po svojem bistvu diktatura proletariata ne glede na oblike, ne glede na več ali manj ostankov preteklosti, ne glede na stopnjo in na oblike sodelovanja drugih delovnih ljudi pri oblasti.

Razumljivo je, da je v današnjem času in ob takih pogojih govorjenje o »delitvi oblasti« na delavski razred in delovne kmete, teoretično vzeto, neumnost in idealistični šematizem, praktično pa škodljivo izpodbijanje zveze delavcev, delovnih kmetov in vseh delovnih ljudi. Tako »teorije« so tipične za tiste nepoučene, a zelo domisljive »teoretike«, ki se držijo »pravila«, da jim teoretično znanje ne služi za to, da bi se bolj znanli v današnji družbeni praksi, pri praktičnem delu, temveč za to, da bi dokazali svoje »teoretično znanje«. Dejansko je njihovo znanje v kupu citatov in definicij, ki so postali v njihovih glavah nespremenljive dogme.

Tako Reval tudi v tem primeru, namesto da bi bil srečen, da se danes človeštvo v borbi za socializem in za delo proletariata mnogo širše odziva ideji in praksi socializma, kot je bilo v času Oktobrske revolucije, smatra to širino kot začasnou zlo, ki ga je za sedaj treba trpeti, a se ga je treba čimprej osvoboditi. Drugače ne more pojmovati stvari, ker v njegovi nevedni glavi praksa ni v soglasju s teorijo, in jo mora zato nujno nakakoli na »teoretično kopito«. Tudi sam je spregledal neumnost in škodljivost te svoje teorije, in zato pozneje v istem članku prepričuje kmete, da madžarski »komunisti« ne stremijo za »monopolom« v oblasti, s čimer očitno prihaja v nasprotje s svojo glavno teorijo, ki se ji navzlic temu ne odreče. Šele nekaj mesecev pozneje, po lekciji, ki so mu jo dali moskovski profesorji, je v imenu vseh madžarskih »teoretikov« bil samokritičen in »popravljal« svoje stališče, toda na zelo »originalen« način, o čemer bom pozneje govoril.

Mislim, da smo iz tega dovolj videli, kakšno zmešnjavo so napravili madžarski komunisti iz pojma ljudske demokracije. Iz vsega je jasno samo to, da je bila za madžarske komuniste prav do začetka letosnjega leta ljudska demokracija sicer prehodno obdobje, toda prehodno obdobje, ki ni diktatura proletariata, k prehodnemu obdobju, ki je diktatura proletariata.

In kaj je tisto, kar ni? Po razlagi Jozefa Revala bi morala biti to »delitev oblasti na delavce in delovne kmete«, ki oboji gradijo socializem, eni počasneje in brez bolečin, drugi pa hitreje in boleče. Brez dvoma — originalno »odkritje«.

Dovolite mi, da se dotaknem še nekaj citatov, ki kažejo, da ni tako stališče nikakoli madžarska specialiteta. Glejte, kaj pravi o ljudski demokraciji Georgij Dimitrov:

»Bolgarija ne bo sovjetska republika, ampak ljudska republika, v kateri bo izvrševala funkcijo oblasti velikanska večina ljudstva — delavci, kmetje, obrtniki in ljudska inteligenca. V tej republiki ne bo nikake diktature...« (iz govora Georgija Dimitrova septembra 1946).

Tudi tu se torej postavlja ljudska demokracija kot nekaj načelno različnega od sovjetske oblasti, nekaj, kar ni proletarska diktatura, pa tudi ne kakršna koli diktatura sploh. »Naše ljudstvo je za parlamentarno republiko, ki ne bo plutokratska republika«, je rekel v istem govoru Georgij Dimitrov. To pomeni, da ni ljudska demokracija niti buržoazna niti proletarska diktatura, niti ni buržoazna niti sovjetska demokracija parlamentarna republika večine delovnih ljudi. Dimitrov ni s tem seveda niti malo pojasnil družbeno-zgodovinske vsebine ljudske demokracije.

Vzemimo nadalje izjavo Boleslava Bieruta junija 1946 v Krakovu:

»Bistvo nove družbene in gospodarske ureditve je v specifični soglasnosti dveh činiteljev: na eni strani v vodilni vlogi države, ki razpolaga z obsejnimi proizvodnimi sredstvi in se ravna pri svojem delu po splošnih narodnih koristih, na drugi strani pa v podjetnosti, energiji, prosti iniciativi množice samostojnih gospodarjev v kmetijstvu in obrti, kakor tudi v srednjih in manjših zasebnih delavnicah in podjetjih, ki temeljijo na najemnem delu. Ta specifični sistem se ne naslanja na noben vzrok in ne pomeni posemanja. Ni podoben niti sovjetskemu niti socialističnemu gospodarstvu, niti klasični gospodarski obliki zapadnih držav. Toda pri tem ta sistem najbolj ustreza socialni strukturi, ki je pri nas nastala kot rezultat po vojni povzročenih sprememb.«

Po tej izjavi — ki je polna najrazličnejših vjvodnosti do kapitalizma in njihovo »klasične« ureditve — naj bi bila ljudska demokracija nek poseben sistem, katerega značilnost je »specifična soglasnost« ljudske demokracijske države in njenega gospodarskega sektorja, t. j. socialističnega sektorja s kapitalističnim in drobno proizvajalnim sektorjem gospodarstva. Ta sistem, pravi Boleslav

Bierut, ni podoben niti socializmu, niti kapitalizmu, ampak je nekaj »tretjega«. Doslej smo vedno razumeli prehodno obdobje kot specifično razdobje spopada in borbe na življenje in smrt med naraščajočimi socialističnimi elementi in ostanki kapitalizma. To poljsko prehodno obdobje je v nasprotju s tem razdobjem »specifične soglasnosti« med temi elementi, z drugimi besedami razdobje mirnega vraščanja kapitalizma v socializem. Mi kaj takega nismo nikoli govorili, toda resolucija Informbiroja očita prav nam, ne pa Boleslawu Bierutu, tak smrtni greh. Toda sekretar CK KP Poljske je vendar danes, kakor veste, informbirojevski branitelj »prave« marksistično-leninistične linije v razvoju socializma v ljudskih demokracijskih državah. Od njega niso celo niti zahtevali, naj molči konfiteor.

Kot kuriozum bom še omenil, da sem vzel gornji citat Bieruta iz članka nekoga sovjetskega državljana Puhlova, ki je prikazoval svoječasnou stališče v svojem članku kot višek poljske modrosti. Nekaterim od vas bo mogoče to ime znano po tem, da meče isti Puhlov zadnji čas v Judinovem listu »Za pročni mir« drva in kamenje na našo Partijo, ki brani, po Puhlovu, teorijo mirnega vraščanja kapitalističnih elementov v socializem. Zares bo morala zgodovina fizkulture zabeležiti, da je dal Informbiro vzpodbudno množičnemu izražanju najbolj fantastičnih in najbolj smešnih »salto mortali«, kakršnih si ne bi mogla izmisliti nobena človeška fantazija.

Toda poudariti je treba, da ta zmešnjava ni samo v ljudskih demokracijskih državah, ampak tudi pri učenih sovjetskih profesorjih, od katerih so se unali predvsem zelo redki upustili v analizo novih revolucionarnih pojavov med drugo svetovno vojno in po njej. Toda tudi od tistih, ki so to vendar storili, je večina pokazala temeljito zmešnjavo v glavah. Omenil bom nekaj citatov, ki o tem govorijo.

Primer Varge je že znan, zato ne bom navajal njegovih izjav. Toda popolnoma napačno je misliti, da je bilo njegovo mišljenje osamljeno v katerem koli primeru. Lahko priznamo, da je bila večina drugih sovjetskih teoretikov manj pogumna in zato manj jasna v formulacijah. Toda v bistvu se mnenja ne razlikujejo mnogo.

Nekaj mnenj akademika P. Trajnina iz leta 1947:

»Ob pogojih demokratične revolucije, ki je utrdila demokracijo posebnega tipa, se ne razvija zasebna lastnina. Čeprav njena načela ostajajo, se nadalje ne razširjajo. Ob teh pogojih ni vladavine finančnega kapitala monopolov in trustov. Namen demokratičnih ustanov je dvig gospodarskega in kulturnega nivoja države in ljudstva, kar ni mogoče brez široke politične aktivnosti najširših ljudskih množic...« (Sovjetska država in pravo, št. 1, 1947), dalje: »... torej kakšna je socialna narava demokracije posebnega tipa« — vprašuje Trajnin. »Ta seveda ni proletarska (socialistična) demokracija. Proletarska demokracija je istovetna z diktaturo proletariata, ki ne deli oblasti z drugimi razreda« (Sovjetska država in pravo št. 1, 1947).

Se pravi, da to ni proletarska demokracija, ker ni diktatura proletariata, ni diktatura proletariata, ker deli oblast z nekom, ker pa ni diktatura proletariata, ni tudi ničesar od socializma, razen da se zasebna lastnina ne razvija dalje.

Profesor A. Leontijev pa, kot da bi pozabil, da sta Marx in Engels videla v demokratični parlamentarni republiki možno obliko diktature proletariata, piše leta 1947 takole:

»... tako obliko (misleč na ljudsko demokracijo E. K.) nista predvidevali Marx niti Lenin, kajti ustvarile so jo popolnoma specifične zgodovinske okoliščine, posebni pogoji, ki jih ni bilo mogoče predvideti.« (Plansko gospodarstvo št. 4, 1947. let.)

Pa še kako sta Marx in Lenin predvidevala take oblike prehodnega razdobja. Samo A. Leontijev ni razumel, za kaj tukaj prav za prav gre, pa je tudi on iskal, tako kot drugi, v ljudski demokraciji neko »tretjo obliko«.

Lahko bi vam prebral številne take citate, toda vzel bi vam preveč časa. Na kratko rečeno, je v svoji prvi fazi uspejo profesorski diskusiji v ZSSR ugotoviti samo to, da ni ljudska demokracija navadna buržoazna demokracija, hkrati pa je »dokazala«, da ni ona niti socialistična ureditev. Glejte veliko odkritje, kot da bi bilo mogoče iz kapitalizma v socializem preskočiti čez noč brez vsakega prehodnega razdobja. To bi bilo lepo, vendar je žal nemogoče.

Na drugi strani je zares zanimivo, kako so ti sovjetski teoretiki »dovolili« Sovjetski zvezi skoraj 20 let za zgraditev socializma in da ji za ta čas vendar ne odrekajo značaja socialistične države.

Kljub temu sedaj navajajo ostanki kapitalizma kot neko posebno značilnost ljudske demokracije, kot da bi bili oni manj značilni za sovjetsko državo po Oktobrski revoluciji pa vse do zmagi kolektivizacije. Toda glejte, če mi govorimo o graditvi socializma, potem smo pustolovci. V bistvu se ta isti odnos izraža sedaj, ko so dejstva zrušila vse te teorije in dokazala pravilnost našega stališča in naše politike, v teoriji, da je sicer mogoče študi v ljudski demokraciji iti v socializem, toda »ne brez pomoči ZSSR«, kaj pa ta fraza pomeni in kaj se za njo skriva, najbolj kaže informbirojevski napad na našo drža-

vo in vse tisto, kar ga spremlja, predvsem pa zamenjava načela enakopravnosti in prostovoljnega sporazumevanja med socialističnimi državami z enostranskim podrejanjem.

Lahko bi navedel veliko citatov iz izjav in člankov različnih komunističnih voditeljev in različnih profesorjev v ZSSR ter drugih državah, vendar je tudi to, kar sem navedel, dovolj, da bi spoznali idejno in politično zmedo, ki je vladala in še vlada v vrhovih nekaterih komunističnih partij. Brez dvoma ni to slučajen pojav.

V naši državi in v naši literaturi ter v politiki naše Partije ne boste nikjer našli podobnih pojavov in teorij. To je tudi razumljivo. Naša Partija je šla skozi ognjen revolucije, ki je dala številne posebne oblike, ki pa je hkrati samo znova potrdila glavna revolucionarna načela marksizma-leninizma. Prav zaradi tega je bila za nas revolucionarna perspektiva vedno jasna in tudi nikoli nismo pozabili, da smo revolucionarna Partija.

V resnici nismo dvigali hrupa o diktaturi proletariata kot ga tudi danes ne dvigamo in smatramo za popolnoma nepotrebno, da bi ga dvigali, ker ne živimo več v razdobju druge internacionale, ko se je bilo treba boriti za obnovo revolucionarne vsebine marksizma v tem vprašanju. Toda mi nismo nikoli niti zanikali,

Ljudska demokracija in diktatura proletariata

Seveda, ko govorimo o diktaturi proletariata razumemo, kot sem že prej rekel, z njo določeno družbeno zgodovinsko kategorijo, ki označuje državo prehodnega razdobja od kapitalizma k socializmu. To razdobje ima lahko številne različne oblike, pa tudi stopnja demokratičnosti more biti večja ali manjša, odvisna od cele vrste činiteljev, v katere se ne bom spuščal na tem mestu. Ne more biti nobenega dvoma, da mora biti ta socialistični demokratizem nujno vedno globlji in vedno bolj zajemljiv. Bilo bi popolnoma napačno smatrati diktaturo proletariata po Oktobrski revoluciji in Sovjetski zvezi za edino obliko diktature proletariata in za splošni recept za vse države. Ni treba pozabiti, da je Lenin govoril, da so boljševiki »morali ustvariti diktaturo proletariata v njeni najbolj surovi obliki« (XXIII, str. 313), zato ker se je Oktobrska revolucija odigrala ob takih objektivnih zgodovinskih pogojih, da je morala imeti proti sebi vse drobno buržoazno demokracijo. Očitvidno je torej, da so lahko ti zgodovinski pogoji tudi povsem nasprotni — n. pr. narodno-osvobodilna vojna pri nas — to pa daje diktaturo proletariata neprimerno bolj demokratično obliko.

Vsi vemo, da je po svoji razredni in družbeni vsebini tudi najbolj liberalna buržoazna demokracija republika dejanske diktature buržoazije. Buržoazija se lahko včasih poslužuje v okviru demokratične oblike iz kakršnih koli objektivnih razlogov raznih oblik sodelovanja v sami oblasti, včasih z ostanki fevdalizma, včasih s frakcijami radikalne drobne buržoazije, včasih pa celo s predstavnikih delavskega razreda — s komunističnimi partijami. Toda tudi v takih primerih obrdži buržoazija svojo hegemonijo, si zagotovo ključne položaje oblasti, predvsem oboževano silo države in tako ostaja ta oblast v svojem bistvu diktatura buržoazije, četudi včasih buržoazija težko vzdržuje tak svoj položaj, četudi je včasih celo prisiljena začasno dejansko deliti oblast in jo celo spraviti v nevarnost.

Tak primer smo imeli v nedavni preteklosti, ko so sodelovali komunisti v italijanski in francoski vladi v zaključni fazi druge svetovne vojne in neposredno po njej. Nekateri italijanski in francoski komunisti so tedaj govorili, da sta ti vladi zaradi njihovega sodelovanja v njih dejansko ljudski demokracijski vladi. Trdili so, da te države že korakajo po poti ljudske demokracije. Dejansko ni bilo tam nikake ljudske demokracije, ampak so komunisti sodelovali tam v neki buržoazno-demokratični vladi, v kateri je pripravala vodilna vloga buržoaziji, ki pa je bila tako slaba, da je iskala začasni izhod v koalicijski s komunisti.

Podobne položaje imamo lahko v okviru oblasti, ki jo ima v svojih rokah delavski razred. Vzemite n. pr. sodelovanje Šubašič-Grolova buržoazne frakcije v naši vladi. Čeprav se je ta frakcija nadejala, da bo zaokrenila razvoj naše ljudske demokracije po poti buržoazne demokracije in ponovne utrditve kapitalističnega sistema, se je vendar zmotila, kajti vodilna vloga delavskega razreda in njegove avantgarde Komunistične partije je bila trdno zagotovljena. Čeprav je bila tedanja naša vlada neka specifična prehodna koalicijska, narekovana predvsem zaradi mednarodnih razlogov, pa Šubašič-Grolova frakcija prav zaradi take nesporne vodilne vloge Komunistične partije ni mogla omejiti oblasti delavskega razreda niti preprečiti razvoj socialističnih elementov v družbenem razvoju, zato ni mogoče govoriti o nikakršni »delitvi oblasti«.

Nam ni prišlo nikoli na misel, da bi zaradi takih prehodnih koalicijski razglašali »novo pot v socializem«, ali nekaj »tretjega« med diktaturo buržoazije in diktaturo proletariata. Ni nikakršnega dvoma, da je tak oportunisten napravil največjo škodo mednarodnemu proletariatu in socialističnemu razvoju po drugi svetovni vojni. Ni bistveno za diktaturo proletariata nasilje, kot to misli hilitler, ampak dejstvo, da ona označuje zgodovinsko vodilno vlogo delavskega razreda. Ta razred in nihče drug ni grobar in ne more biti grobar kapitalističnega sistema, in zato lahko samo on in nihče drug zagotovi

da je to bistvo naše ljudske oblasti, pa tudi nismo širili oportunistične iluzije in propagande o različnih »specifičnih soglasjih«. Mi smo se za tako bistvo konkretno borili, pri čemer smo postavljali težišče v zagotovitev vodilne vloge Kompartije v borbi in ljudski oblasti od vsega začetka. To smo delali brez paterične samohvale in grozečega hrupa, zato pa z veliko požrtvovalno borbo, v kateri so naši delovni ljudje spoznali našo Partijo, se naučili ceniti jo in ji dali svoje zaupanje. Zato je bila naša Partija ob koncu vojne edina Kompartija, katere vodilna vloga je bila nesporna in zagotovljena ne samo z zaupanjem večine ljudstva, ampak tudi z njegovim revolucionarnim orožjem. To smo dosegli, kajti tovariš Tito in Centralni komite naše Partije nista nikoli vzgajala naših partijskih kadrov v duhu najrazličnejših oportunističnih iluzij, kot so to delale med vojno nekatere druge Kompartije, ampak vedno samo v smeri jasne revolucionarne perspektive. Glejte, zakaj ni bilo pri nas nejasnosti glede bivanja in smeri razvoja ljudske demokracije.

Koga torej popravlja Informbiro? Očitvidno tiste, ki so podpisali njegovo zloglasno resolucijo proti KPJ, in oni so se dejansko »popravnili«, vendar tako, da so se skotalili v še večje napako. Vendar bom o tem pozneje govoril.

Ljudska demokracija in diktatura proletariata

tako oblast, ki bo napravila konec izkoriščanja človeka po človeku.

»V tem je prav tudi težava prehoda, pravi Lenin, da je povezan z diktaturo, z momentom, ko vodi (podčrtal E. K.) samo en razred — proletariata« Lenin XXIII, stran 321). Toda oblike, v katerih lahko pride ta vodilna vloga do izraza, so lahko, kot sem prej rekel, najrazličnejše z manjšo ali z zelo visoko stopnjo socialističnega demokratizma. Ni treba torej mešati oblike z vsebino — tako kot Rakosi, Reval itd.

S takega stališča je treba torej gledati na vprašanje ljudske demokracije, in tako smo mi na to vprašanje tudi vedno gledali. O tem se je lahko prepričal vsakdo, kdor pozna politiko naše Partije in to stališče je prišlo jasno do izraza tudi v referatih delegacije KPJ na prvem zasedanju Informbiroja 1947. leta, prav gotovo pa na V. kongresu naše Partije.

Spomnil vas bom na naslednji odstavek iz programa naše Partije, ki je bil sprejet na V. kongresu:

»Ljudska oblast v Jugoslaviji je prav tista oblast, s katero vodijo delovni ljudje naše države uspešno borbo proti kapitalističnim elementom in za zgraditev socialistične družbe. Vodilna vloga delavskega razreda v ljudski oblasti zagotavlja, da ima tiste glavne značilnosti diktature proletariata, ki zagotavljajo socialistični razvoj države, to pa so: Ta oblast je sposobna zlomiti odpor izkoriščevalcev; ta oblast je sposobna organizirati graditev socializma in ta oblast je najbolj sposobna, da združi za ustvaritev socializma najširše množice delovnega ljudstva.« (»Program«, Kultura 1948, stran 38).

Zdi se mi potrebno, da to posebej podčrtam zato, ker se danes hvalijo vsi mogoči »teoretiki«, kako so odkrili Ameriko s tem, da sedaj pišejo, da ima ljudska demokracija vendar neke zveze z diktaturo proletariata in s socializmom, pri čemer včasih celo ne morejo skriti vpliva naših formulacij. Toda pred V. kongresom naše Partije, kolikor so pisali o tem vprašanju, so pisali samo to, da ljudska demokracija ni diktatura proletariata. Sedaj pa, kakor vidite so isti ljudje ne samo odkrili diktaturo proletariata v ljudski demokraciji in v svojih lastnih državah, ampak so hkrati »odkrili« tudi to, da nimata v naši državi proletariata in Komunistična partija vodilne vloge, razen tega pa, da se spreminjamo v neke vrste buržoazno republiko s kulaško diktaturo.

Kar se tiče teh klevet, mi dovolite, da se omejim samo mimogrede na dva citata, in to predvsem na neko Stalinovo izjavo iz leta 1935, ki jo je uporabil v borbi proti frakcionizmu, ki pa se danes točno nanaša na klevetnike naše Partije.

»Zakaj torej, pravi Stalin, nadaljujejo z razširjenjem spletk, neresnic? Kakšna metoda borbe je to? Pravijo, da je to idejna borba. Ni niti govora, tovariši, to ni idejna borba, v našem ruskem jeziku se temu enostavno reče kleveta.« (J. V. Stalin »Dela« VII, str. 363, 64).

Razen tega pa tudi ne bo odveč citirati iz uvodnega dela za statut I. internacionale, ki ga je formuliral Karl Marx 1864, takole:

»Ona (to je I. internacionala E. K.) izjavlja: Vsa društva in posamezniki, ki se njej priključijo, priznajo resnico, pravičnost in moralo za pravilo v njihovih medsebojnih odnosih...«

Današnji privrženci resolucije Informbiroja so temeljito potepali ta načela, zato pa postajajo njihovi »dokazi« vsak dan vedno manj prepričljivi.

Toda, da se vrnem k definicijam ljudske demokracije. Rekel sem že, da je nastal ob koncu 1948, prav gotovo pa letos, krut prelom pri omenjenih »teoretičnih« v oceni ljudske demokracije. Po glejmo, kako isti ljudje, ki sem jih prej omenil, danes t. j. v fazi po Informbiroju, ocenjujejo svojo lastno ljudsko demokracijo.

Boleslaw Bierut je rekel na kongresu združitve poljskih delavskih partij konec prejšnjega leta:

»Iz tega izhaja, da je ljudska demokracija posebna oblika revolucionarne oblasti, ki je nastala ob novih zgodovinskih pogojih naše epohe, da je izraz novih odnosov razrednih sil v mednarodni areni.«

Torej »posebna oblika«, »revolucionarne oblasti« ob »novih zgodovinskih pogojih«, izraz »novih odnosov« v »mednarodni areni« — vse skupaj zelo nedoločno in s tendenco, da bi se ničesar jasno ne povedalo. Toda, iz česar je vendar razvidno, da Poljska, kot pravijo, nima ničesar skupnega s svojo lastno ljudsko demokracijo, ampak jo je dobila kot darilo od zunaj. Kolikor je ta teorija servilna in problematična, toliko je tudi škodljiva.

Toda med drugim pravi tu Boleslaw Bierut tudi takole:

»V državi ljudske demokracije so še sloji, ki žive od izkoriščanja tujega dela. To so kapitalisti, to so različni podjetniki, veliki trgovci, lastniki tovarn, ki zaposlujejo določeno število delavcev, vsaki bogataši, različni spekulant in najrazličnejši delomrzneci.«

Pustimo ob strani, da izenačuje tukaj Bierut brez pravice vse države ljudske demokracije s Poljsko glede kategorij kapitalistov, ki so še, kakor pravijo, v ljudskih demokracijskih državah. Pri nas vsakdo ve, da pri nas ni niti »podjetnikov« niti »večjih trgovcev« niti »lastnikov tovarn«, in zaradi tega niso nekaj nujni sestavni del ljudske demokracije, pač pa so pri nas še vsaki bogataši in različni spekulant, toda tudi ti niso nikak nujen in trajen pridevek ljudske demokracije, o čemer pričča razvoj naših odelovalnih zadrug. Vendar pustimo to ob strani. Tisto, kar je tukaj važno, je dejstvo, da priznava Boleslaw Bierut v nasprotju s citatom, ki sem ga prej navedel, da so na Poljskem pravi kapitalisti kakor tudi v drugih državah, proti katerim se je treba boriti, kakor so se borili boljševiki v Oktobrski revoluciji in po njej in kakor smo se mi borili in se borimo danes proti njim. Torej ni na Poljskem »specifične soglasnosti dveh činiteljev«, namreč med socialistično državo in »množico samostojnih gospodarjev«, kakor je Boleslaw Bierut leta 1946. vljudno nazval kapitaliste, ampak se razvija razredna borba. Zares, kakor da bi resolucija Informbiroja zgrešila naslov.

Na drugi strani pravi Georgij Dimitrov sedaj takole:

»Prehod k socializmu ni mogoč brez diktature proletariata zaradi zadušitve kapitalističnih elementov in zaradi organizacije socialističnega gospodarstva. Medtem ko je buržoazna demokracija diktatura kapitalistov, pa opravlja ljudska demokracija funkcije diktature proletariata v korist velikanske večine delovnih ljudi in je najširša ter najpopolnejša demokracija — socialistična demokracija.« (»Pravda« z dne 27. decembra 1948.) Torej ni točno tisto, kar je prej govoril Georgij Dimitrov, namreč, da je Bolgarija ni nikake diktature. Odkriva se, da je tam vendar diktatura proletariata. Prav tako pa ni točno, da je v socializmu sploh mogoče priti brez diktature proletariata, kakor je prej govoril Georgij Dimitrov in kakor so drugi govorili, ampak mora biti prehodno razdobje med kapitalizmom in socializmom po vsebini diktature proletariata.

Taka »odkritja« so vzpodbudila Matiasa Rakosyja, da je definicijo ljudske demokracije točneje preciziral takole:

»Ljudska demokracija je diktatura proletariata brez sovjetske oblike« in dalje:

»Vprašanje je jasno: prehod iz kapitalizma v socializem je spremanljiv, ena njegova oblika je lahko sovjetska oblika, druga pa je ljudska demokracija.« (»Sarbud Nep« 16. jun. 1949.)

Na prvi pogled je v tej definiciji zares jasno samo eno, namreč da ji manjka tisto, kar je glavno, t. j. da bi pojasnila, kaj je ljudska demokracija in v čem se loči od sovjetske oblasti. Vendar to ni oviralo Jozefa Revala, da ne bi takoj zatem tako neodgovorno klepetanje usluženo razglasil za velik prispevek k socializmu.

Toda potem, ko je napravil dovolj globok in uslužben poklon tej tako imenovani definiciji, je Jožef Reval rekel takole:

»Če rečem, da je naša država proletarska diktatura brez sovjetske oblike, ne smemo pod tem razumeti, da se iz sovjetske oblike proletarske diktature nimamo kaj naučiti in kaj prevzeti. Nasprotno, imamo se kaj naučiti. Organizacija naše države se mora približevati sovjetskemu tipu proletarske diktature, n. pr. pri reorganizaciji naše državne uprave, pri opustitvi dvojne uprave, vedno širšem vključevanju delovnega ljudstva v državno upravo, pri izvrševanju državne oblasti. Brez dvoma moramo izvesti reformo tudi v našem parlamentu, kajti v njem so še ostanki meščanskega klepetavega parlamentarizma, dvojne zakonodajne in izvršne oblasti.«

Toda, ko bodo madžarski komunisti vse tisto, kar je našel Reval, zares popravili v svoji ljudski demokraciji, ne bodo dobili ničesar drugega kakor prav — obliko sovjetske oblasti, kajti kaj so konec koncev načela, o katerih govori Reval, drugače kot tisto, kar tvori jedro pariške komune, ali sovjetske oblasti, ali naših ljudskih odborov, ali podobnih organov na Kitajskem itd. Očitvidno se Reval in drugi sploh niso vprašali, kaj je prav za prav ta sovjetska oblika oblasti, pred katero imajo tako fetišistično sveto spoštovanje. Očitvidno imajo enako malo pojma o načelih sovjetske oblasti kakor tudi o bistvu ljudske demokracije.

Nadaljevanje na 3 strani.

Govor predsednika Gospodarskega sveta Borisa Kidriča o osnutku splošnega zakona o obrtništvu

Tovariši ljudski poslanci! Priloženi osnutek splošnega zakona o obrtništvu pomeni v odnosu naše zakonodaje do obrtnišva določen prelom ter prehaja v določeno kvalitativno novo stanje. Ta osnutek to pomeni tudi v pravnem, družbeno-ekonomskem in v materialnem pogledu. Kaj je tista novost, kar predstavlja predloženi osnutek splošnega zakona o obrtništvu v pravnem in ekonomskem pogledu?

Od osvoboditve pa do danes še nimamo zakonskih predpisov, ki bi urejali osnovna vprašanja obrtnišva v celoti z vsemi njenimi načelnimi odnosi do naše stvarnosti, t. j. do izgraditve socializma v novi Jugoslaviji. Zaradi tega rešujejo naši sedanji zakonski predpisi samo parcialna vprašanja obrtnišva in to edinolo s stališča določenih splošnih odnosov v našem gospodarstvu. Tako n. pr. vprašanje učencev v gospodarstvu mimogrede rešuje splošni zakon o učencih v gospodarstvu iz leta 1946, vprašanje obrtnega združništva zopet rešuje osnovni zakon o združenih delavcih iz leta 1946, vprašanje državnih obrtnih delavnic prav tako mimogrede rešuje osnovni zakon o državnih gospodarskih podjetjih iz leta 1946.

Jasno je, da so ob tako parcialnem in bolj ali manj mimoidoče reševanju vprašanja obrtnišva ostajali določeni njegovi problemi, zlasti kar se tiče perspektive razvoja obrtnišva v splošni izgraditvi socializma v naši državi, nereseni in potemtakem obstoje v naši zakonodaji prav do danes nekatere praznine, določeno pomanjkanje potrebnih regulativnih ukrepov. V pomanjkanju novih zakonskih predpisov je naša praksa uporabljala predpise zakona o obrtni iz leta 1931. leta, kolikor niso bili v nasprotju s pridobitvami narodno-osvobodilne borbe. Prav zaradi tega je bil velik del sedanje problematike reševan na podlagi internih razpisov in navodil ljudskih republik, zlasti ministrstva za komunalne zadeve in ljudskih odborov. Tako je reševanje na eni strani sicer opoznevalo posebne razmere in potrebe posameznih republik ali manjših področij, vendar je to reševanje na drugi strani priložilo vedno bolj vnašati škodljivi suhi praktikizem in precej neenotnosti, pa naj gre še toliko za podobne odnosno splošne probleme, ki že zahtevajo enotno rešitev in enotno perspektivo.

Predloženi osnutek splošnega zakona o obrtništvu tretira in obrtnišvo in njegov razvoj v naši socialistični izgraditvi v celoti z vsemi njenimi načelnimi odnosi. Tako vidite, kakaj predstavlja nekak prelom v naši zakonodaji, glede obrtnišva pa določeno kvalitativno nov poglavje. Tudi ni nobenega dvoma, da v prvih letih izgraditve socializma še niso bile izkristalizirane konkretne oblike razvoja obrtnišva.

V procesu te izgraditve le-te niso mogle biti izkristalizirane. Ukvarjali smo se morali z najosnovnejšimi vprašanji industrije in njene socialistične organizacije ter kmetijstva in njegove socialistične rekonstrukcije, ključnima panogama naših splošnih materialnih in proizvodnih sil. Iz prirode stvari izhaja, da so od rešitve teh osnovnih vprašanj za naše gospodarstvo in naš družbeni razvoj zavisele tudi same konkretne oblike razvoja obrtnišva in da se potemtakem te konkretne oblike še niso mogle popolnoma jasno pokazati, dokler ni reševanje že omenjenih osnovnih vprašanj našega gospodarstva dobilo svojo bolj ali manj ustaljeno smer.

Mi lahko danes z upravičenim ponosom ugotovimo, da je pod vodstvom naše Partije, njenega CK in osebno tovariša Tita toliko napredovala splošna socialistična organizacija naše države, da

je že mogoče in precej določeno konkretno reševati tudi vprašanja obrtnišva in njegovega vključevanja v socialistično izgraditvo, in to ne samo dnevno in praktično, ampak tudi s stališča perspektive, s stališča načelnih postavk naše bodočnosti.

Predloženi osnutek osnovnega zakona o obrtništvu to najresneje upošteva. S svoje pravne strani pa v resnici odraža osnovne spremembe v naši gospodarski in družbeno-gospodarski stvarnosti. Jasno odraža tudi odnose in možnosti, ki so se glede obrtnišva izkristalizirali v naši splošni borbi za srečno bodočnost našega delovnega ljudstva.

Vidite, tovariši ljudski poslanci, prav zaradi tega predstavlja predloženi osnutek osnovnega zakona o obrtništvu določen prelomni pojav v družbeno-ekonomskem pogledu, v pogledu odnosov med socialistično izgraditvijo v naši državi in s perspektive, t. j. bodočnosti našega obrtnišva.

Iz vsega, kar smo doslej povedali, izhaja tudi določena materialna posledica. Vsekakor lahko ugotovimo, da je že napočil čas, ko napredek naših materialnih proizvodnih sil ne glede na vse velikanske težave, s katerimi se trenutno borimo in s katerimi se bomo še borili v bodočnosti, splošno vzeto, omogoča mnogo večjo skrb za naše obrtnišvo, kot je to bilo doslej. V tem smislu predloženi osnutek osnovnega zakona o obrtništvu ne le da zakonsko sankcionira že izvršene spremembe v naši stvarnosti, ampak prav na njihovem temelju še trdne obvezuje naše državne organe in naša socialistična gospodarska vodstva, da posvetijo mnogo več pozornosti kot doslej konkretni situaciji našega obrtnišva in njegovemu razvoju.

Vidite, tak pomen ima predloženi osnutek glede na njegove neposredne materialne odnose in posledice. Ko razlagamo predloženi osnutek, torej dejansko odgovarjamo na vprašanje, kakaj izdajamo ta zakon prav sedaj, kakaj ga nismo izdali prej. Mislim, tovariši ljudski poslanci, da sam odgovor na to vprašanje potrjuje pravičnost linije, ki jo zasleduje pod vodstvom naše Partije in tovariša Tita v svojem gospodarskem in družbenem razvoju naša država.

V zvezi s tem bi rad predvsem poudaril, da naziv določenemu prelomu pomeni predloženi osnutek niso osnovna načela, na katerih temelji, vendar nič novega. Vsebovana so že v našem petletnem planu.

Torej ne gre, je nadaljeval tovariš Kidrič, za kak načelno popolnoma nov odnos, ki bi ga naenkrat zavzelo naše državno in politično vodstvo, ampak gre enostavno za to, da nam dosedanja uspehi naše socialistične izgraditve že omogočajo, da pričnemo smeleje, odločneje in konkretnije izvajati naše splošno stališče do obrtnišva, ki se odraža tudi v samem petletnem planu.

To je, tovariši ljudski poslanci, precej velik uspeh našega gospodarskega razvoja. Zavedati se moramo, da vojna ni opustošila samo naše industrije in kmetijstva, ampak je opustošila tudi obrtnišvo. Po podatkih o škodi, ki je bila Jugoslaviji prizadejana med vojno in sovravno okupacijo, je bilo med vojno uničeno osonno na kateri koli način uničenih 29.000 obrtnih delavnic. To pomeni 19,6% celotnega števila tedanjih obrtnih delavnic. Tujak računamo skupno število na 148.000, kar ustreza podatkom obrtnih zbornic, medtem ko se nekateri drugi podatki o obrtnih delavnicah v stari Jugoslaviji dvigajo na približno 155.000. Tega uničenja ne smemo podcenjevati. Spomniti se moramo, da je bilo razen uničenja v obrtništvu uničeno v vojni 36,5% industrije, da je bilo porušeni

Ali lahko zaostale oblike buržoazne demokracije v ljudskih demokratičnih državah zagotove tak »poln razvoj demokracije«, t. j. tako »zares vesplošno sodelovanje vse množice prebivalstva« pri državnih poslih? Seveda je nemogoče. Zato je popolnoma razumljivo, da bodo morali madžarski in drugi komunisti prej ali slej, kolikor bodo hoteli iti po poti poglabljanja socialistične demokracije, prevzeti od sovjetske oblike njena glavna načela, ki bodo njihovo ljudsko demokracijo dejansko spremenila v demokracijo tipa Sovjetov, Pariške komune in naših ljudskih odborov. Tudi druge države ljudske demokracije bodo morale nujno iti v tej smeri, čeprav vsaka na svoj način in v svojih specifičnih oblikah.

V ostalem ni Marx slučajno rekel tole: »Sam obstoj Komune je prinesel s seboj kot nekaj samo po sebi razumljivega, lokalno samoupravo, toda ne več kot profiteži državnih oblasti, ki postaja sedaj odveč... Njena prava tajna sila je bila to in ta je v resnici bila oblast delavskega razreda, rezultat borbe proizvajalnega razreda proti prisvajalnemu razredu, ta je bila končna odkrita politična oblika, v kateri je bilo mogoče izvršiti ekonomsko osvoboditev dela...« (K. Marx, »Državljska vojna v Franciji«, str. 67.)

Pri Marxu so torej načela socialistične demokracije in smer njenega razvoja s Pariško komuno jasno določena, čeprav niso bila ta načela dosledno uresničena niti v sami pariški komuni, prav tako kot niso do konca uresničena v sovjetski oblasti v ZSSR. Seveda ne bo vsak narod takoj padel v gotovo obliko take socialistične demokracije. Hitreje gredo države, ki so šle skozi revolucijo, ki je zajela široke delovne množice (Pariška komuna, ZSSR, Kitajska, Jugoslavija), počasneje gredo države, ki zaradi specifičnih po-

52% normalnotirnih prog, 33% ozkotirnih prog in da smo dobili na dan osvoboditve na jugoslovanskem ozemlju vsega skupaj 23,4% predvojnega števila jugoslovanskih lokomotiv in 16,1% predvojnega števila vagonov, da je bilo uničenih ali težko poškodovanih 20,7% hiš, da je število konj padlo za 61,6% od predvojnega števila, goved 55,6%, prašičev 58,7%, ovc 63,3% itd. itd. Torej ni niti najmanj čudno, da prva leta obnove obrtnišva niso mogla dati vsega tistega, kar bi mu po njegovi ekonomski in družbeni vlogi tudi pripadalo. Morali smo zelo mnogo investirati v našo industrijo. Zelo mnogo smo morali od narodnega dohodka dodeliti našemu gospodarstvu, ako smo hoteli iz vojnega puščanja kreniti naprej.

Pod slavnim vodstvom naše Partije in tovariša Tita nismo krenili naprej samo pri obnovi, ampak smo krenili naprej tudi pri likvidaciji na pol kolonialnega gospodarskega stanja stare Jugoslavije, krenili smo v petletni plan, v dejansko izgraditve naše neodvisnosti, v izgraditve socializma. Za vse to je bilo treba velikanskih investicij. One niso bile zaman. Navzlic vsem predvidenim in nepredvidenim težavam gremo danes s čvrstimi, varnimi, smelnimi in samozavestnimi koraki po poti, ki smo jo označili. Tega, tovariši, ni šele treba mnogo dokazovati. To navajamo samo zato, da nekoliko osvetlimo objektivne težave, ki smo jih v prvih letih naše obnove in graditve imeli pri razvoju našega obrtnišva ter so bile razlog, da smo morali vložiti velikanske napore za reševanje osnovnih vprašanj in obenem nekaj let čakati, dokler ne bo naša država sposobna poveseliti večje materialne skrbi obrtništvu. Zato ni nič čudnega, da nismo v prvih letih po osvoboditvi še dosegli predvojnega ravni obrtne proizvodnje. Velik uspeh je za našo državo, da jo dosegamo že sedaj in da so obrtništvu odprte perspektive za nadaljnji razvoj.

Dovolite, da navedem nekaj števil, ki to ilustrirajo. Računano po istih cenah je znašala vrednost obrtne proizvodnje in obrtniških uslug 1939. leta na ozemlju stare Jugoslavije 12,03 milijarde dinarjev, od tega je odpadlo na Srbijo 3,8 milijarde, Hrvaško 3,5 milijarde, Slovenijo 2,63 milijarde, Bosno in Hercegovino 1,2 milijarde, Makedonijo 0,8 milijarde in na Črno goro 0,1 milijarde. Vse te številke so seveda do neke mere aproksimativne in temelje na predvojnih statistikah, ki so bile popravljene z raznimi malo natančnimi statističnimi metodami in računi. V primerjavi s prav tako aproksimativnimi številkami povojnih let pa vendar približno gotovo izražajo tendenco razvoja. Leta 1947. je znašala vrednost obrtne proizvodnje in uslug na ozemlju Srbije 3,9 milijarde, na ozemlju Hrvaške 3,1 milijarde, Slovenije 2 milijardi, Bosne in Hercegovine 0,7 milijarde, Makedonije 0,4 milijarde, Črne gore 0,05 milijarde.

Razen v Srbiji, kjer se je le neznatno dvignila nad predvojno vrednostjo, je vrednost obrtne proizvodnje in uslug leta 1947. v vsej Jugoslaviji pod predvojno vrednostjo in znaša 10,15 milijarde v primerjavi s predvojnimi stanjem 12,3 milijarde. Navzlic temu je naš petletni plan postavil drzno nalogo, da se leta 1951. doseže v Srbiji 5,74, v Hrvaški 5,5, v Sloveniji 3,5, v Bosni in Hercegovini 1,9, v Makedoniji 1,2, v Črni gori 0,2 milijarde in skupno 18,4 milijarde dinarjev.

Če nalogo petletnega plana označimo s 100, tedaj znaša vrednost predvojne obrtne proizvodnje in uslug približno 66%, vrednost obrtne proizvodnje in uslug leta 1947., to je v prvem letu našega petletnega plana pa 56,1%. Toda

gojev niso šle po taki poti in teže prebolevajo ostanke preteklosti. Toda, razlagati te ostanke za ljudsko demokracijo in nekaj »načelno novega« pri specifični poti v socializem je več kot smešno. Lahko je govoriti o različnih poteh v socializem, lahko je priti celo brez sovjetske oblike precej daleč pri graditvi socializma, toda vsestranskega razcveta socializma in socialistične demokracije ni brez stalnega ter vsestranskega razvoja teh načel, ki jih je dala v kali Pariška komuna s svojo obliko oblasti, Oktobrska revolucija v sovjetski oblasti in naša ljudska revolucija v ljudskih odborih.

So sicer tudi velike nove stvari v ljudski demokraciji, toda te so zares nove, ne pa ostanek oblike stare buržoazne oblasti. To novo je na liniji nadaljnega razširjanja socialistične demokracije in nadaljnega razvoja tistih načel, ki sta nam jih dali Pariška komuna in sovjetska oblast. Taka novost je brez dvoma predvsem tip Ljudske fronte, kakršen se je razvil pri nas in je izredno primerno sredstvo vedno bolj množičnega pritegovanja ljudstva k udeležbi pri oblasti. V tem smislu bo tudi prihodnji razvoj socialistične demokracije pokazal obliko novih oblik. V tem smislu je dejansko mogoče govoriti o različnih poteh v socializem in se mora govoriti.

Ljudska demokracija je torej ljudska demokracija zato in toliko, kolikor je v njej zagotovljena vodilna vloga delavskega razreda in kolikor je začela uresničevati načela socialistične demokracije, ne pa zato, ker je v nekaterih državah še polna ostanek preteklosti v državnem sistemu. Nasprotno, ti zadnji samo okrnjajo ljudsko demokracijo, dajejo ji zaostalejšo obliko, ki niso v nobenem primeru neka njena načelna značilnost.

Res je, česar se pametni sramuje, s tem se nemnež ponaša.

(Nadaljevanje sledi jutri)

že leto 1948. je očitno pokazalo, da je linija našega petletnega plana tudi glede obrtnišva pravilna. Vrednost obrtne proizvodnje in uslug je dosegla v Srbiji 4,5 milijarde, v Hrvaški 4, v Sloveniji 2,11, v Bosni in Hercegovini 0,8, v Makedoniji 0,5, v Črni gori 0,1 milijarde. V vsej Jugoslaviji je dosegla torej leta 1948. 12,1 milijarde dinarjev. Potemtakem smo leta 1948. — sredi borbe za petletni plan — že znatno presegle predvojno vrednost obrtne proizvodnje in uslug.

Tovariši ljudski poslanci! Doslej smo govorili o objektivnih momentih, ki so bili in so tudi sedaj pogoj za razvoj našega obrtnišva. Sedaj, ko sprejemamo ta splošni zakon, za katerega smo poudarili, da pomeni določeno prelomnico v naši praksi, moramo omeniti tudi subjektivne momente. Tu moramo omeniti tudi kritiko vsega, kar je bilo nepravilno v dosedanjih praksi. Ni nobenega dvoma, da smo smatrali objektivne težave, s katerimi smo se morali boriti v praksi, mnogokrat za prehude, celo mnogo prehude, to pa se je moralo odražati tudi v odnosih do obrtnišva.

Posamezni naši tovariši, posamezni organi naše ljudske oblasti so pogosto postavljali obrtnišvo v isto vrsto s kapitalističnimi elementi in ostanki, to pa je bilo do cela nepravilno. Nepravilno je bilo predvsem zato, ker se je vprašanje obrtnišva omejilo izključno na vprašanje proizvodnih odnosov v najožjem smislu besede, oziroma na vprašanje stopnje v razvoju materialnih proizvodnih sil in ker smo pri tem pozabljali na odnos med obrtništvom in različnimi potrebami individualne potrošnje, na odnos med obrtništvom in individualno strokovno sposobnostjo, ki lahko daleč preseže enostavnost industrijske serijske produkcije in je zaradi mojstrskega obvladavanja svojega posla neposredno povezana z ustvarjalnimi lastnostmi človeškega duha, z njegovo težnjo po raznovrstnosti. To stremljenje, tovariši, je človeku prirojena lastnost. Brez njega ni svobodnega človeka. Če bi zatrlji to človeško lastnost, bi spremenili življenje v pušo vojašnico, resnični socializem pa nikdar ne bo zanikal takšnih težnj, ki so značilne za človeka.

Potemtakem mora obrtnišvo kot kvalificirana izdelava oziroma obdelava individualno izbranih proizvodov obstajati tudi v socializmu. In ne samo, da bo moralo obstajati v socializmu, marveč se bo moralo vzporedno z graditvijo in razvojem socializma, vzporedno z naraščanjem splošnih materialnih proizvodnih sil razvijati tudi njegova kvalifikacija. Seveda se z graditvijo in razvojem socializma izpreminjajo tudi družbeni odnosi obrtne proizvodnje. Poleg posameznih delovnih obrtnikov se porajajo, rasejo in se razvijajo državne obrtne delavnice ter obrtne zadruge. S splošnim razvojem materialnih proizvodnih sil se bo morala izpremeniti, razviti in izpopolniti tudi materialno-tehnična baza obrtnišva in rasti storilnost obrtniškega dela. Preprosto izdelavo proizvodov bo lahko — ko se bodo dovolj razvile materialne proizvodne sile, ko se nam ne bo treba več mučiti s težavami osnovne tehnične graditve — zamenjala individualna obrtna obdelava serijsko izdelanih polizdelkov itd. Tudi obrtno orodje se bo lahko in se bo moralo izpopolniti. Ne glede na njegovo značilnost predvsem individualne obdelave izdelkov bo mogoče tudi tu vedno bolj uvajati motorni pogon. Ne dvomimo je, tovariši, da bodo nadaljnji razvoj naših materialnih proizvodnih sil, graditev socializma in razvoj socialističnih odnosov v naši državi prinesli takšne spremembe. Toda vse te spremembe ne bodo uničile obrtnišva kot visoko kvalificirane večšine za izdelavo osonno obdelavo proizvodov po potrebi in okusu posameznika, marveč bodo nasprotno dvignile obrtnišvo na višjo stopnjo.

Obrtnišvo kot visoko kvalificirana večšina individualne obdelave bo v nasprotju s serijsko množično proizvodnjo in njeno enoličnostjo ostalo in se razvijalo — socializmu kot neogibno potrebno za človeka, za njegov okus in zahteve po raznovrstnosti. Absolutno je potrebna dopolnilna proizvodnja visoko razvite in povsem mehanizirane serijske industrijske proizvodnje. Obrtnišvo se seveda vključuje v socializem bodisi neposredno po državnih in združnih delavnicah oziroma obrtnih združenj, bodisi po najraznovrstnejših oblikah sodelovanja med državnim socialističnim sektorjem in delovnim obrtnikom. Vse to pomeni, da v socializmu ni razlike med koncentracijo osnovne industrijske proizvodnje in dekoncentracijo obrtne proizvodnje z njenim individualnim poudarkom, z njenimi manjšimi in raznovrstnimi delavnicami.

Glede na vse to ne smemo vprašanja obrtnišva enostavno omejiti na vprašanje proizvodnih odnosov v najožjem smislu besede in iz tega preprosto sklepati, da bo z graditvijo socializma in razvojem socialističnih proizvodnih odnosov, z graditvijo in razvojem socialistične težke industrije obrtnišvo uničeno. Naše gospodarske, družbeno-gospodarske potrebe in možnosti, ki jih glede proizvodnih sil nudi graditev socializma, opozarjajo in terjajo prav nasprotno.

Poleg tega ne smemo pozabiti še na eno vlogo obrtnišva, in sicer na pomembno in za celotno stopnjo socializma neogibno ohranitev predmetov oziroma proizvodov, ki služijo za individualno potrošnjo. Kakor je znano, nagrajuje socializem kot prva stopnja komunizma vsekakor po njegovem delu za razliko od razvitega komunizma, kjer bodo ljudje lahko dejansko zadovoljili vse svoje potrebe. V socializmu ni mogoče gledati na razmeroma še vedno nizko stopnjo razvoja materialnih sil razdelitev po načelu — vsakomur po njegovi potrebi. To velja tudi za visoko razvite socialistične proizvajalne odnose, prav

gotovo pa ne velja samo za prehodno dobo od kapitalizma k socializmu, marveč tudi za poznejši razvoj, kjer socializem še vedno nastopa v svojih preprosti oblikah in z razmeroma nizko delovno storilnostjo v primerjavi z bodočimi perspektivami.

V vseh teh obdobjih se zelo občuti potreba po ohranitvi predmetov oziroma proizvodov individualne potrošnje, to potrebo pa mora zadovoljiti prav obrtnišvo. Sleherna misel, da bi se uničilo obrtnišvo in njegove funkcije, bi pomenila udarec najbolj bistvenim potrebam individualne potrošnje, kar, recimo, v precejšnji meri občutimo iz objektivnih razlogov, deloma pa zaradi sektorskega stališča nekaterih naših tovarišev in organov glede obrtnišva.

Ob pričetku referata smo poudarili, da nam dosedanja uspehi v graditvi socializma, ki so nedvomno velikanski, saj socialistični sektor zajema ne le celotno industrijo, celotno bančno stroko, trgovino itd., marveč tudi čedalje bolj prodira v kmetijstvo — da nam vsi ti uspehi hkrati že jasno označujejo pot nadaljnje vključevanja obrtnišva v našo graditve, zagotovitve njegovega materialnega in strokovnega razvoja. Dovolite mi, da se dotaknem nekaterih momentov, ki jih predlagam načrt posebno jasno izraža.

Predloženi zakonski osnutek o obrtništvu posveča mnogo pozornosti državnim obrtnim delavnicam in državnim obrtnim mojstrom. Z uvedbo naziva — državni obrtni mojster — uvajamo novo in zelo zanimivo obliko v graditvi socializma in v razvoju socialističnih odnosov v obrtni proizvodnji. Le-ta je silno pomembna iz dveh vidikov: Prvič, pomembna je zato, ker dokazuje, da socialistični odnosi v obrtni proizvodnji ne smejo z nižim uničiti individualne stimulacije, individualne sposobnosti ter individualnega poudarka v obrtni proizvodnji. Z uvedbo naziva državnega obrtnega mojstra lahko v socialističnih odnosih obrtne proizvodnje v njenem državnem sektorju ohranimo vse odlike in sposobnosti obrtnega mojstra, ki so povezane z njegovo individualno večšino in z njegovim individualnim razvojem. Tako z nižim ne pridemo v nasprotje s socialističnimi proizvajalnimi in državnih obrtnih delavnicah. Tu ni izkoriščanja. Vendar pa odsotnost izkoriščanja ne pomeni odsotnosti individualne stimulacije za voditelje. Naziv državnega obrtnega mojstra in vse pravice, ki jih določa v zvezi s tem nazivom, poudarjajo prav individualno stimulacijo. Prepričani smo, da z nadaljnjim razvojem državnega obrtnišva in s pomočjo, ki mu jo mora rudiati naše socialistično gospodarstvo, individualna stimulacija za voditelja ne le, da ne bo manjša kakor je v privatnem sektorju, ampak bo nasprotno celo večja. Tako bomo doprinesli k razvoju prav tistih večšin, ki so, kakor smo v tem referatu že večkrat poudarili, značilne za obrtnišvo.

Seveda so doma in v tujini slišali nekaj o tem, da naša vlada pripravlja zakonski osnutek o obrtništvu, ki govori o državnih obrtnih mojstrih. In spet so informirojevski derviši in talmudisti dvignili hrup: »Gletje jih, Jugoslovane! Pravijo: »Pod vodstvom nacionalistične Ti-tove klikle so se Jugoslovani obrnili proti zapadnemu imperializmu, kar naj bi dokazovala uvedba novega naziva državnih obrtnih mojstrom.«

Informirojevski kričarji so tudi s temi klevetami pokazali že leto dni dobro poznanost lastnosti. Na eni strani že poklicno delajo zmedo, in to idejno in teoretično zmedo imenujejo najčistejši marksizem-leninizem, na drugi strani pa poklicno lažejo. Kar zadeva mešanje pojmov, istovetijo delovne obrtnike z zasebnimi kapitalisti. Tej zmedbi pojmov se po pravici rečeno ne moremo čuditi, saj je znano, da je v nekaterih državah ljudske demokracije položaj delovnih obrtnikov zelo slab, da imajo zasebni kapitalisti dokaj močne pozicije ne le v proizvodnji, ampak tudi, kar je prirodno, v zamenjavi in razdeljevanju. Znano je, da sta na podoben način mešala pojme pri nas recimo Hebrang in Zujevici, samo da je naš CK pravočasno onemogočil njuno dejavnost, vsekakor v korist delovnih obrtnikov in v škodo kapitalistov.

Kar pa zadeva nekakšno vračanje podržavljenih podjetij v zasebne kapitalistične roke, ne le da takšnih podjetij nikomur ne vračamo, marveč je tudi število državnih obrtnih delavnic od leta do leta večje. Leta 1947. je bilo n. pr. v Srbiji 171 državnih obrtnih delavnic, leta 1948. pa jih je že 536, kar pomeni porast za 310% v primerjavi s 100 leta 1947. Na Hrvaškem je bilo leta 1947. 190 državnih obrtnih delavnic, leta 1948. pa 261, kar je porast za 37%. V Sloveniji je bilo leta 1947. 322 državnih obrtnih delavnic, leta 1948. pa 766, kar pomeni porast za 140%. V Bosni in Hercegovini je bilo leta 1947. 130 obrtnih delavnic, leta 1948. že 160 državnih obrtnih delavnic, kar pomeni porast za 30%. V Makedoniji je bilo leta 1947. 63, leta 1948. pa 113 državnih obrtnih delavnic, se pravi porast za 80%. Skupno je bilo v omenjenih republikah 1947. leta 776 državnih obrtnih delavnic, leta 1948. pa 1836. To pomeni skupni porast na 240% v primerjavi s 100 leta 1947. Podoben porast je opaziti tudi pri obrtnih združenjih. Leta 1947. je bilo v LR Srbiji 510 združenj, leta 1948. pa 567 združenj, kar pomeni 110% v primerjavi z letom 1947. V Hrvaški je bilo 1947. leta 235 obrtnih združenj, 1948. leta pa 258, to je 110% v primerjavi z letom 1947. V Sloveniji je bilo 1947. leta 53, leta 1948. pa 134 obrtnih združenj. To je 250% v primerjavi z letom 1947. V Bosni in Hercegovini je bilo 1947. leta 84, leta 1948. pa

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Konec koncev bi se morali vsi ti avtorji takih »izvirnih« teorij diktature proletariata vsaj spomniti, da imajo patentirano pravico do takih teorij reformisti II. Internacionalne, ki so davno pred njimi, t. j. najmanj »srok 1 let temu nazaj«, trdili isto, namreč, da so skušali ovekoveti buržoazno parlamentarno republiko kot višek »socialistične« demokracije, na drugi strani pa omenjeni avtorji ne bi smeli pozabiti na tole Leninovo misel: »Socializem vodi k odmiranju vsake države, torej tudi vsake demokracije, vendar socializma ni mogoče uresničiti drugače kot po diktaturi proletariata, ki združuje v sebi nasilje proti buržoaziji, t. j. manjšini prebivalstva s polnim razvojem demokracije, t. j. zares enakopravnega in zares splošnega sodelovanja vse množice prebivalstva v vseh državnih poslih in v vseh zahtevnih vprašanjih likvidacije kapitalizma.« (Lenin, »Dela«, 4. izd., zv. 23., stran 13.)

II. DAN KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Naloga, ki jih graditev socializma narekuje sindikalnim organizacijam

Drugi dan zasedanja so najprej prečitali nekatere pozdravne brzojavke, ki so jih poslali delovni kolektivi kongresu. Kovinarji z Jesenic so poslali kongresu borbeno pozdravno in mu med drugim sporočili, da so v tekmovalstvu dne 26. t. m. na Javorniku I presegli plan za 3,2% in tako dosegli največjo storilnost v zadnjih 40 letih.

Delovni kolektiv tkalnice »Hlače-vina« v Celju je sporočil kongresu v pozdravni resoluciji, da sedaj nekatere tkalke delajo na 5 in 6 statvah, medtem ko so poprej delale na 4 ali 5.

Poročilo sekretarja GO ZSS R. Potočnika

Referat o bodočih nalogah naših sindikalnih organizacij je imel tajnik GO Zveze sindikatov Slovenije tovariš Roman Potočnik. Predvsem je ugotovil, da je II. kongres ZSS sklican v času, ko je že temeljito analizirana borba jugoslovanskega proletariata, tako izpred prve svetovne vojne, v dobi predaprilske Jugoslavije, kakor tudi v razdobju najslavnejše zgodovine naših narodov — narodnoosvobodilne borbe. Naglasil je, da so naši narodi med narodnoosvobodilno borbo in med graditvijo socializma pod vodstvom Partije in tovariša Tita vzljubili svojo svobodno neodvisno domovino, kar se kaže v novem socialističnem patriotizmu. Prežeti s tem patriotizmom in pravim proletarskim internacionalizmom napredujejo v nezadržanem poletu čez ovire od zmage do zmage. Težave, ki so se z resolucijo Informbiroja precej povečale pri graditvi socializma, naše delavstvo uspešno premaguje, ker se zaveda, kaj bi pomenilo za naše narode in mednarodno delavsko gibanje, če bi se odvrnili od dosledno marksistično-leninistične poti ter s tem od edine močve in najkrajše graditve socializma pri nas.

Drugo plenarno zasedanje CK KPJ je določilo kot najpomembnejše letošnje naloge: kapitalna graditev težke industrije, rudarstva, prometa, vojaških objektov, elektrogospodarstva, državnega in zadržnega sektorja v kmetijstvu, graditev stanovanj, ekonomij pri tovarnah, ustanovah in mestih; nadaljnje povečanje proizvodnje potrošnega blaga, povečanje blagovnega prometa in obsega zajamčene preskrbe; zagotovitev proizvodnje za izvoz, zlasti v gozdarstvu in lesni industriji; nadaljnja mobilizacija delovnih moči; okrepitev delovne discipline, povečanje storilnosti, borba za sistem realnih norm; okrepitev kontrole nad izpolnjevanjem nalog na vseh gospodarskih področjih.

147 obrtnih zadrug, kar pomeni porast na 175%. V Makedoniji je bilo 1947. leta 50, leta 1948. pa 69 obrtnih zadrug, kar pomeni porast na 135% v primerjavi s letom 1947.

Ta porast socialističnega sektorja v obrtništvu dokazuje, da je resnica popolnoma drugačna od trditve informbirojevskih klevetnikov. Seveda ustvarjanje socialističnih odnosov — proizvajalnih odnosov v obrtništvu — absolutno ne sme biti v nobeni stvari prisilno. Ko smo nastopili proti sektorskim pojavom v posameznih organih ljudske oblasti v odnosu do delovnega zasebnega obrtništva, je bilo to docela pravilno in koristno. V prihodnje bomo to še bolj prakticirali. Pozneje bom govoril o tem, kakaj in v kakšni republiki določa predlagani zakonski osnutek ne le obstoj delovnega zasebnega obrtništva, marveč tudi vso potrebno pomoč.

Tovariši ljudski poslanci! Kakor vidite, je iz zakonskega osnutka v obrtništvu razvidno, da lahko dobi naziv državnega mojstra tudi zasebni mojster, kolikor je pripravljen prostovoljno izročiti svojo obrtno delavnico državi. Za to delavnico dobi zasebni obrtnik, ki postane državni obrtni mojster, precejšnjo vrednost, ki se izplačuje v mesečnih obrokih do 5000 din. Ministrstvo za komunalne zadeve lahko v sporazumu z ministrstvom za delo ljudske republike posebno sposobnim državnim obrtnim mojstrom na njihovo zahtevo namesto precejšnje vrednosti dovoli pravico do penzije s tem, da jim obrtna leta prizna kot leta staža, če delajo najmanj pet let v državni službi.

Ni nobenega dvoma, da bodo te določbe predloženega splošnega zakona o obrtništvu še nadalje krepile na popolnoma prostovoljni podlagi državni sektor obrtništva, informbirojevci pa morejo mirno še nadalje klevetati, češ da vračamo nacionalizirana podjetja privatnim kapitalistom.

Predložen osnutek določa glede obrtnega združništva tri osnovne oblike: proizvajalne obrtne zadruge, uslužne obrtne zadruge in obrtniške nabavno-prodajne zadruge. Osnovna načela, na katerih so zasnovane določbe glede obrtnega združništva, so v predloženem osnutku naslednje: prostovoljnost vključevanja, demokratičnost notranjega življenja v zadrugi, nobeno izkoriščanje v zadrugi — zadruge lahko izkoriščajo samo delovno silo združnikov, izjemno tudi tujo delovno silo za administracijo, krepitvev socialistične razširjene reprodukcije v zadrugi — akumulacija zadrug se več ne deli, ampak se uporablja za okrepitev zadržne lastnine, skladov, pomoči države, ki lahko da splošno ljudsko imovino zadrugi v uporabo s pogodbo. Predložen osnutek torej varuje na eni

navijačke delajo že na 20 vretenih, poprej pa so na 15. Dvakratni udar-nik Tomaž dela, odkar je tekmovalje za II. kongres ZSS, na 4 kosmatilnih strojih, poprej pa je delal na dveh. Z boljšo organizacijo dela bodo premostili pomanjkanje delovne sile in tako povečali storilnost.

Po čitanju brzojavk je o bodočih nalogah sindikalnih organizacij poročal tov. Roman Potočnik, tajnik GO ZSS. Njegov referat so delegati prekinjali z medključ Titu in Partiji, KP Jugoslavije in tov. Marinku.

SOCIALISTIČNO TEKMOVANJE

Prvi množični pojavi socialističnega tekmovalja se kažejo pri nas že leta 1945, vendar še v precej neorganizirani obliki. V Sloveniji so prvi začeli načrtno tekmovalje izdelci, ki so dali izpodbudo s prvimi izdelanimi tekmovalnim pravilnikom, po katerem je več tekstilnih kolektivov tekmovalo leta 1946, ko je bilo treba povečati storilnost od 10—50%. Tedaj so sindikalne organizacije že začele izmenjavati izkušnje.

Prehod na plansko gospodarstvo je nudil sindikalnim organizacijam še več izpodbude za delovni polet. Tekmovalje je med razvojem nove gospodarske proizvodnje in krepitve sindikalnih organizacij postalo vedno bolj množično. Zdej je v resnici že stalen način dela naših delavcev. Da pa se bo pravilno razvijalo, je pogoj dobra organizacija dela, pri kateri je treba nujno upoštevati: pravilno razporeditev strojev in orodij in delovnih moči, pravilno in pravočasno dostavljanje materiala na delovna mesta; uvedbo delovnih norm na vseh mestih, kjer je mogoče; pravilni sistem nagrajevanja in evidenco ter kontrolo nad izpolnjevanjem nalog.

Glavna slabost tekmovalja je še vedno, da ne zajema vseh delavcev in nameščencev. Nekaj podjetij je še vedno, kjer tekmovalja sploh ni. To je treba pripisovati slabemu političnemu delu.

Sindikati imajo pomembno nalogo pri krepitvi socialističnega tekmovalja zlasti v najpomembnejših gospodarskih panogah. Dogaajajo pa se še vedno številne napake. Tako je n. pr. v rudnikih, na stavbiščih, v gospodarstvu, na državnih posestvih itd. precejšnja fluktuacija delavcev in premalo skrbi za dvig idejno-politične ravni. Nekateri višji sindikalni forumi so tudi premalo storili za izboljšanje organizacije in okrepitve tekmovalja v trgovini. Velik pomen in

vloga socialistične trgovine zahtevata, da sindikalna vodstva posvetijo vzgoji kadra mnogo več pozornosti.

OPERATIVNI IN NOTRANJI PLAN

Pri nas je še vedno premalo sodelovanja med sindikati in upravami podjetij pri sestavljanju proizvodnih planov. Se vedno so primeri, da nekateri kolektivi ne poznajo operativnega plana podjetja za posamezne mesece, dekade in dneve. Ti plani pa tudi niso razdeljeni po oddelkih in strojih do posameznih delavcev. V takšnih primerih vodijo zgolj evidenco nad doseženimi rezultati, ni pa tudi stalne vsakdanje borbe, da bi čim bolj izpolnjevali planske naloge in konkretno poznali plan na delovnem mestu.

Sindikalne organizacije so dolžne na grupnih sestankih temeljito proučiti operativni plan in vse možnosti za izboljšanje organizacije dela, odkrivanje notranjih rezerv, varčevanje z materialom, krepitvev delovne discipline itd. V ta namen sprejemajo delavci posebne obveznosti, na podlagi katerih kolektiv izdelata svoj višji notranji plan, ki ga sprejme celoten delovni kolektiv in je obvezen tudi za upravo podjetja; dolžna je sodelovati pri sestavi ter se boriti za njegovo uresničanje.

Notranje plane je doslej pri nas pravilno določala tekstilna stroka. Lani je na primer kolektiv tekstilne tovarne »Indus« v Kranju določil za 10% višji notranji plan od operativnega plana. Z uvedbo brigadnega delovnega sistema in pravilne organizacije tekmovalja so notranji plan presegli za 2%. Ker so sindikalni forumi in operativno vodstvo pravilno sodelovali, so dosegli v tekstilni stroki najlepše uspehe pri notranjih planih, organizaciji tekmovalja in brigadnem delovnem sistemu. Letos se vodi širša akcija za določanje notranjih planov tudi v drugih strokah. Cenijo, da je okrog 50 podjetij že sprejelo notranje plane.

DELOVNE NORME

V mnogih podjetjih še niso dovolj zaostri borbe za realne delovne norme. Vodstva uprav kakor tudi sindikalne organizacije še vedno ne razumejo, da so realne delovne norme ne le pomemben element za boljšo organizacijo dela, povečanje storilnosti, znižanje polne lastne cene, temveč tudi za pravilno plačevanje in nagrajevanje delavcev in izhodišče za samo socialistično tekmovalje. Marsikje še nimajo norm ali ne realnih, kar je treba pripisovati nevestnosti ali oportunističnemu vodstvu podjetij, ker bi uvažanje realnih delovnih norm zahtevalo temeljito reorganizacijo delovnega sistema na delovnih mestih in v

dobe začasnega monopola posamezni privatni spekulanti.

Tukaj gre torej za to, kako se boriti proti spekulaciji v okviru privatnega obrtništva, ne pa za borbo proti obrtništvu, kot takemu, ampak za razvijanje tistih proizvodnih sil, zlasti na socialističnem sektorju naše industrije, ki bodo likvidirale pomanjkanje in s tem spekulacijo, ne pa obrtništva. To seveda preveč pogosto pozabljajo posamezni organi na terenu, a posledica tega je, da s svojimi sektorskimi odnosi do poštenega delovnega obrtništva hote ali ne hote povečujejo pomanjkanje in s tem pomagajo prav spekulantom, namesto da bi jih ob sočasni pomoči in mobilizaciji delovnega obrtništva izolirali.

Kakor je razvidno iz predloženega osnutka, se položaj delovnega obrtništva regulira tako, da sta ohranjena tako njegov interes kakor tudi interes celote. Na podlagi teh določb bodo morale sedaj tako zvezna vlada kakor tudi republiške vlade in ustrezni njihovi organi izdelati celo vrsto novih predpisov in organizacijskih oblik, ki bodo resnično omogočile, da se na eni strani likvidirajo sektorski ostanki, na drugi strani pa izboljšajo in poboljšajo pojav spekulacije. Ta zakon mora postati uvod v novo dobo razvoja obrtništva pri nas tako glede državnih obrtnih delavcev in zadrug kakor tudi glede poštenih individualnih delovnih obrtnikov.

Naglasil sem že, da so glede individualnih obrtnikov zlasti vezne razne oblike in stiki med njimi in socialistično državo. Pri tem moramo poudariti, da te oblike in stiki ne smejo biti taki, da individualne obrtnike via facti enostavno »nacionalizirajo« oziroma »socializirajo«, ampak se morajo danes predvsem javljati v sferi nakupov in prodaje surovin, politike cen, javne kontrole nad cenami itd. in da postopoma podpirajo socialistično preobrazbo obrtništva.

Glede na stike pa bodo odigrale veliko vlogo okrajne oziroma mestne obrtne zbornice in obrtne zbornice (sudijskih republik, ki jih določa zakon. Obrtne zbornice morajo v smislu predloženega zakona pomagati državnim organom pri delu za napredek obrtništva in vodenju obrtništva ter zlasti pri vključevanju obrtništva v splošni gospodarski plan naše države. Le-te so običajna oblika stikov enostavno zato, ker se moralo razviti kot organi določenega gospodarskega vodenja — preskrba obrtništva, servisi itd. pod državnim nadzorstvom in da samo delajo za dvig obrtništva (zavodi za dvig obrtništva, tečajni itd.).

Tovariši ljudski poslanci! Glede na vse navedene momente prosim, da glasujete za predložen osnutek splošnega zakona o obrtništvu.

upravi. Revizijo norm in popis zmogljivosti posameznih strok so pri nas na splošno izpolnili v vseh panogah. Zlasti nepravilne in nerealne norme so bile v gozdarstvu in rudarstvu. V gozdarstvu so doslej revidirali približno 30% norm in s tem znižali polno lastno ceno za 2,5 milijona din na mesec. Razen tega so izločili okrog 200 delavcev, ki niso bili pravilno in plansko zaposleni.

V rudnikih, zlasti tistih, ki so bili pod zvezno upravo, so bile norme zelo nerealne. Pri zadnji reviziji so norme povečali, zlasti pri jalovini, in sicer za 72%, na prečnih odkopih pa v Trbovljah za 30%, Zagorju za 17%, Hrastniku 9% in Kočevju za 14%. Na dnevnih odkopih za ročno odkrivanje v Trbovljah in Kočevju so norme zvišali za 25%.

Sindikalne organizacije se morajo boriti za dosledno uvažanje norm na vseh delovnih mestih in vseh podjetjih. S političnim in vzgojnim delom morajo odpraviti staro miselnost o normah. Najostreje se morajo boriti proti malomarnemu odnosu pri uvažanju realnih norm. Sindikalne organizacije morajo skrbeti, da bodo za določanje norm vzbudile zanimanje vseh delovnih množic. Vsi sindikalni forumi in organizacije morajo ne glede na dosedanje revizije norm nenehno kontrolirati in spremljati izpolnjevanje norm.

KAKOVOST PROIZVODNJE

Včasih so naši izdelki slabši kakor so bili pred vojno in potrošniki so upravičeno nezadovoljni. Dani pa so pogoji, da povečamo kakovost izdelkov ne le na višino kapitalistične proizvodnje, temveč mnogo bolj, kar pa bomo dosegli razen s političnim in vzgojnim delom z nenehno kontrolo.

Za kontrolo kakovosti je treba nujno namestiti normativce za kakovost. Sindikalne organizacije naj pomagajo upravam podjetij povsod ustanoviti komisije za izpolnjevanje in kontrolo kakovosti izdelkov na posameznih fazah. To kontrolo naj razširijo tudi na druge kolektive, ki jim dajejo surovine ali polizdelke. Pri bodočem ocenjevanju uspehov kolektivov je treba zelo upoštevati izpolnjevanje normativov kakovosti.

TARIFNA VPRAŠANJA

Ker nekatera vodstva podjetij in sindikalni funkcionarji ne poznajo socialističnih načel nagrajevanja in novih uredb, so zabredli v škodljiv oportunistem. Namesto da bi se dosledno borili za zakonito pravilno razvrstitev delavcev in nagrajevanje, so ponekod delavstvo avtomatično uvrščali v skupine, kjer so bili ob uveljavitvi uredbe. Delavec pa mora biti uvrščen na tisto delovno mesto, kjer bo po svoji strokovni sposobnosti največ koristil.

Nove uredbe o plačah je treba z vso resnostjo izpolnjevati v vseh podjetjih in na slehernem delovnem mestu. Dogaaja se, da posamezniki izigravajo predpise novih uredb s tem, da nepravilno ocenjujejo posamezna dela, tako da delavce lahko zadržijo v svojih podjetjih, čeprav nimajo zanje ustrezajočega dela. Sindikalne organizacije naj za pravilno ureditev plač in nagrad tehničnih vodstev nudijo vso pomoč, tako da ne bodo mojstri, poslovodje in inženirji slabše plačani kakor delavci, ki delajo pod njihovim vodstvom. Ta odnos do tehničnega kadra je tudi velika ovira za napredovanje uradnikov in drugih najboljših delavcev na vodilna mesta. Zato je treba, kjer koli je to mogoče, vse tehnično osebe vezati s plačo ali doklado na učinek dela njihovih skupin ali oddelkov, kar je določeno z zakonskimi predpisi.

BRIGADNI DELOVNI SISTEM

Da brigadni sistem ni bolj razširjen, so krivde tudi uprave nekaterih podjetij, ker prepuščajo skrb za ustanavljanje delovnih brigad le sindikalnim ali mladinskim organizacijam. Ustanavljanje brigad, vodstvo in določanje brigadirjev je naloga uprav podjetij. Sindikalna organizacija pa jim pri tem pomaga, kakor pri vsem drugem delu.

Brigade se lahko ustanavljajo povsod, kjer dela več ljudi pri enakem delu na enakih strojih in kjer imajo svojega strokovnega voditelja. To se pravi, da mora biti vsaka brigada celota po neposredni povezanosti v proizvodnem procesu ali po liniji tehnične vodstva.

DELOVNA DISCIPLINA

Naše sindikalne organizacije so imele doslej premalo uspeha pri utrjevanju delovne discipline. Zaradi slabe delovne discipline izgublamo dan za dnem ogromno delovnih ur. Sindikalne organizacije so doslej premalo pojasnjevale svojemu članstvu politični pomen delovne discipline. Nagla socialistična graditev nujno zahteva, da iztrebimo vse ostanke kapitalistične miselnosti in odnosa do dela in skupnosti. Pri nas je vprašanje delovne discipline še tem bolj pereče, ker nimamo neizčrpnih delovnih moči. Industrializacija je v Sloveniji že tako napredovala, da ni več niti 30% kmečkega prebivalstva. Zato je največjege pomena, da mobiliziramo notranje rezerve delovnih moči in utrdimo delovno disciplino. Lani je bilo v zveznih podjetjih v Slove izgubljenih 4733 delovnih dni, zaradi fluktuacije delavstva, neupra-

vičenih izostankov pa 167.373 dni. To pomeni, da bi med izgubljenim delovnim časom mogli zgraditi 276 stanovanj za 1200 ljudi.

Personalni oddelki podjetij in ustanov nimajo primerne evidence o vseh upravičenih in neupravičenih izostankih. Zato je treba v vsakem podjetju in ustanovi, kjer deluje sindikalna organizacija, takoj ustanoviti komisijo za reševanje delovnih sporov. Ničče ne bo smel službe zapustiti, preden ne bo komisija izrekla svojega sklepa.

UDARNISTVO

V mnogih podjetjih še ne razumejo dovolj resno pomena udarništva in ne nudijo udarnikom dovolj pomoči pri delu. Ne vabijo jih na proizvodne konference ali v komisije za določanje norm. Naloga sindikalnih organizacij je, da priborijo udarnikom večje priznanje, jih popularizirajo in skrbijo, da udarništvo postane množično.

Doslej so bile številne napake pri nagrajevanju novatorjev, racionalizatorjev in strokovnjakov. Zelo velika ovira udarništva je postala uredba o razglaševanju udarnikov. Zaradi različnosti strok in norm v posameznih strokah zelo neenako presegajo norme. Tako so lani v gradbeni stroki povprečno presegli norme za okrog 50 odstotkov in bi po uredbi mogli biti vsi udarniki. V tekstilni in kovinski stroki pa zaradi mehanizacije in bolj realnih norm delavci komaj dosegajo norme ali jih pa presegajo za nizek odstotek, tako da bi skoraj nihče ne mogel postati udarnik. Zato je ministrstvo za delo LR Slovenije izdalo v sporazumu z GO ZSS navodilo za individualno presojanje uspehov za razglaševanje udarnikov v posameznih strokah in podjetjih, dokler ne bo izšla nova uredba.

STROKOVNI KADRI

Zdej imamo mnogo manj strokovnega kadra, kakor bi ga potrebovali za novo industrijo. Sindikalne organizacije so sicer iniciativno pomagale pri organizaciji strokovnih tečajev, njihovo delo pa je navadno prenehalo, brž ko se je tečaj začel. Nekateri tečaji se zaradi preslabe udeležbe sploh niso končali. Sindikalne organizacije morajo izdelati potrebne načrte ter natančno določiti za vsakega udarnika in visokokvalificiranega delavca, katere delavce bo usposabljal in prenašal nanje izkušnje. Razen tega se morajo sindikalne organizacije truditi, da budijo med delavci željo za čim večjim znanjem in zagotovijo pravilno izbiro kadrov za srednje tehnične šole in tehnikume.

SOCIALNO ZAVAROVANJE IN DOPUSTI

Socialno zavarovanje se po osvoboditvi bistveno razlikuje od zavarovanja v stari Jugoslaviji. To se kaže zlasti v panogi za primer bolezni in onemoglosti. Tako je bilo leta 1939 v bivši Dravski banovini pri OUZD zavarovanih 999.995 delavcev, izmed njih pa je prejemalo pokojnino le 607 upokojencev, in sicer povprečno po 124 din na mesec. Vdovskih podpor so v istem letu izplačali 28. Najvišja mesečna podpora je znašala 85,66 din. Skupaj je bilo tedaj okrog 130.000 zavarovancev in 10.000 upokojencev. Ob koncu lanskega leta pa je bilo pri Zavarodru za socialno zavarovanje v Ljubljani zavarovano 200.000 ljudi brez državnih uslužbencev in registriranih 26.000 upokojencev, ki prejemanje na mesec 33.779.133 din. Zdravstveni službi posvečajo zelo veliko pozornost. Zato bodo investicije za zdravstvene ustanove in službo do leta 1951 znašale 5,4 milijarde din. Med drugim bodo zgradili 110 bolnišnic, ki bodo imele 14.500 postelj.

Sindikati so premalo proučevali vprašanja socialnega zavarovanja in zdravstvene zaščite. Zdravstvena zaščita še ni na primerni višini, ki bi ustrezala sedanji družbeni ureditvi. Če bi jo izboljšali, bi lahko pridobili na stotisoče delovnih ur. Prizadevanje za boljšo zdravstveno zaščito mora biti hkrati zvezano tudi z borbo za boljšo delovno disciplino proti simulantom, ki ovirajo zdravljenje dejansko bolnih. Komisije za socialno zavarovanje in sindikalnih organizacijah se morajo podrobno seznaniti z organizacijo zdravstvene službe. Njihova naloga pa je tudi, da pomagajo upravam podjetij planirati letne dopuste za vse delavce in nameščence. Zaradi malomarnosti nekaterih komisij lani vsi dopustniki niso mogli izkoristiti napotil za sindikalne počitniške domove. Nadaljnja pomembna naloga komisij za socialno zavarovanje in dopuste je skrb za zaščito mater in otrok. Iz nedavne ankete AFZ za 16 okrajev je razvidno, da je med ženami še mnogo rezerv delovnih moči ter da je treba matere razbremeni naporov, ki jih morajo premagovati kot delavke, ker še ni dovolj otroških jasi in drugih zavetišč.

DELOVNA ZASČITA

To področje sindikalne delavnosti je bilo precej časa slabo razvito. Lani so se razmere popravile in pregledali so že 3296 obratov ter izdali 918 določb za ureditev v zveznih in republičkih podjetjih in 1242 za lokalna podjetja. Pregledi so odkrili številne pomanjkljivosti največ v železniškem prometu, kovinski, lesni, gradbeni in gozdni industriji.

Statistika kaže, da nezgode absolutno še naraščajo, glede na porast za-

Drugi dan kongresa ZS Slovenije

poslenih delavcev pa relativno padajo. Največ nesreč se pripeti mladim delavcem s podeželja. Zato morajo sindikalne organizacije novim delavcem posvečati več skrbi. — Pri vseh reševanjih delovne zaščite morajo imeti uprave podjetij in sindikalne organizacije pred očmi razen socialne in kulturne strani tudi gospodarske koristi. Čim manj bo nesreč, tem večja bo storilnost.

PRESKRBA IN STANOVANJA

Medtem ko proizvodnja narašča in delovno ljudstvo v celoti izpolnjuje planske naloge, pa smo peščici brezvestnih, malomarnih ljudi in tudi špekulantom dopuščali, da so grešili na škodlo preskrbe delovnih ljudi. V zadnjem času je ljudska oblast izločila iz distributivnega aparata malomarne posameznike in na njihovo mesto so stopili vestni tovariši in tovarišice, ki pa se nimajo dovolj prakse. Zato je naloga sindikalnih organizacij, da nudijo temu kadru vsestransko pomoč.

Vsa vprašanja preskrbe bi naj obravnavali na delovnih konferencah in z ugotovitvami pomagali ljudski inspekciji odpravljati pomanjkljivosti. Komisijam ljudske inspekcije morajo sindikati nakazovati delo in jim pri tem pomagati. Sindikati morajo mnogo bolj kakor doslej skrbeti za ekonomije. Zemljo je treba obdelovati s prostovoljnimi delovnimi močmi.

Letos so investicije za nova stanovanja mnogo večje. V splošni plan graditve stanovanj pa so zajeta tudi vsa tista stanovanja, ki so jih namestili graditi sindikati in OF z gradivom iz lokalnih virov in s prostovoljnimi delovnimi močmi. Zato je naloga članov sindikata, da pomagajo v okviru frontne organizacije pri prostovoljnem delu. Sindikati pa morajo aktivno sodelovati tudi pri razjedanju stanovanj delavcem in namščencem.

KULTURNO-PROSVETNO DELO

Kako ljudska oblast skrbi za vzgojo delavstva, sprevidimo iz tega, da so sindikati prejeli lani in letos od zvezne vlade po 400 milijonov din. Od tega je prejela Slovenija po 48 milijonov din kot pomoč za razširitev materialne podlage za kulturno-prosvetno delo.

Nekateri sindikalni forumi in funkcionarji še ne razumejo dovolj pomena kulturno-prosvetnega dela. Napačno je mnenje, da je za kulturno-prosvetne naloge odgovoren le za to določeni funkcionar. Agitacija in propaganda zaostajata za proizvodnimi nalogami. Kulturno-prosvetni referenti, ki so brez močnih, aktivnih komisij, ne uživajo dovolj pomoči kolektivov. Pri izbiri kadra za prosvetni sektor brez čuta odgovornosti predlagajo in nameščajo vsakogar, ki je pripravljen delo prevzeti, ne glede, ali ima za to pogoje. Ugotovitev, da dosega mnogo boljše uspehe v borbi za izpolnitev proizvodnih planskih nalog kakor v kulturno-političnem boju proti zaostalosti, apolitičnosti in raznim sovražnim geslom, mora biti opomin, da izboljšamo nadaljnje delo.

FIZKULTURA IN SPORT

Naše fizkulturno gibanje je podedovalo precej starega strokovnega kadra, ki je zanesel v fizkulturo stare nazore. Se vedno vnaša v fizkulturne organizacije apolitičnost in govori o tako imenovani čisti fizkulturi. Zato so v naših športnih društvih mogoči razni nezdravi pojavi. S spremembo socialne strukture, tako da bo delavstvo okrepilo fizkulturne vrste, bo postala fizkulturna organizacija dejansko množična ter pritegnila predvsem delavsko in kmečko mladino, ki ji je najbolj potrebna in namenjena. Uporabljati moramo strog kriterij, kdo naj ima pravico vzgajati našo mladino v fizkulturi. Zato so sindikalne organizacije dolžne nuditi fizkulturnim organizacijam vsestransko pomoč. Sestaviti je treba močne komisije, ki bodo sposobne reševati vse naloge. Sindikalne organizacije morajo operativno sodelovati pri organizaciji množičnih prirediteljev, zlasti tam, kjer še ni fizkulturnih društev. Mnogo več pozornosti je treba posvečati šolskim družinam in planinskim društvom. Te organizacije so velikega pomena za mladino v predvojaški vzgoji.

LJUDSKA TEHNIKA

Lani avgusta so pri GO ZSS ustanovili oddelek za ljudsko tehniko, da je bilo mogoče nuditi terenu več pomoči. Ob koncu leta je bilo v Sloveniji 95 klubov ljudske tehnike, med njimi jih je bilo 57 v tovarnah, rudnikih in podjetjih z 207 krožki in 5800 člani. Organizacija ljudske tehnike mora postati močna opora vodstvu v tovarnah in podjetjih za strokovno usposabljanje delavcev. Ljudska tehnika bo prispevala velik delež pri neposrednih proizvodnih nalogah, usposabljanju na tisoče strokovnih kadrov za zgraditev socializma in okrepitev obrambne moči naše socialistične domovine.

ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA

Poročevalec se je končno dotaknil osnovnih vprašanj organizacijskega dela naših sindikalnih organizacij. Naglasil je, da bomo ta vprašanja uspešno reševali le, če bomo pravilno ocenili politični položaj v posameznih obdobjih. Razvijanje politične dejavnosti sindikalnih organizacij je nedvomno najpomembnejša naloga v borbi za krepitev delovnih kolektivov in določanje pravilnega kriterija za sindikalno delo. Značilno je, da so se po objavi zloglasne resolucije Informbiroja zatekli h kritiki pod avtoriteto

SZ in VKP(h) kot prvi dosledni oportunisti, godrnjači in lenuhi.

Od pravilne metode vodstva evidenc v sindikalnih organizacijah je zelo odvisno uspešno delo celotnega sindikalnega gibanja, čeprav so v tem pogledu dosegli že precej uspehov, vendar je še mnogo pomanjkljivosti.

Tov. Potočnik je končno dejal, da se organizacijske naloge povezujejo v neločljivo celoto z nalogo — zgraditi socializem in dokazati svetu vsa lažnivo, sramotno in zločinsko početje »kritikov« iz vrst Informbiroja. Dejaj je, da ne bomo le brez njihove pomoči, ampak tudi proti njihovi volji in želji zgradili socializem, ker imamo udarnike, novatorje, racionalizatorje in vse, kar je potrebno za zgraditev socializma v naši domovini, predvsem pa našo herojsko Partijo, CK in tovariša Tita.

Delegati so navdušeno sprejeli šestlasko delegacijo železničarjev ljubljanske postaje. Eden delegatov je prebral resolucijo in sporočil, da delavci ljubljanske postaje izročajo II. kongresu ZSS borbeno pozdravo. Kongresu sporočajo, da so že ustanovili 10 brigad v vlakospremi službi, nadaljnjih 10 pa jih bodo v premikalni službi. Z izpolnjevanjem prevoznega plana železničarji prispevajo velik delež h gospodarski utrditvi države in zgraditvi socializma.

O kulturno-prosvetnem in politično-ideološkem delu sindikalnih organizacij in o nadaljnjih nalogah je imel referat tov. Albreht Roman, član GO ZSS. Tudi med tem referatom so delegati večkrat manifestirali za tovariša Tita in Partijo.

Delegati kongresa so izvolili komisijo za sestavo resolucije o bodočih nalogah sindikalnih organizacij. Tovariš Borc, član delovnega predsedstva, je prečital pozdravno brzojavko rudarjev iz Senovega. Senovski rudarji sporočajo kongresu, da so obveznost v predkongresnem tekmovanju presegli in nakopali 163 ton premoga več, kakor so obljubili. Tako so nakopali skupaj 645 ton premoga v prostem času. Mladinska organizacija je presegla svojo obveznost za 22%. S povečano storilnostjo in kopanjem premoga v prostem času so delavci presegali povprečno dnevni proizvodni plan za 14%. Rudarji so v pozdravni brzojavki sporočili kongresu, da tekmujejo še nadalje in hočejo plan izpolniti do dne 29. novembra. V prostem času bodo nakopali še 2000 ton premoga in izpolnili tudi letni plan jamskih investicijskih del. Pozdrave je poslala tudi L. ptujaska frontna brigada »Jožeta Lacka«, ki dela v gozdovih v okolici Slovenjgradca.

Popoldne so delegati diskutirali o vseh treh referatih.

DELEGATI O IZKUŠNJAH IN USPEHNIH DELOVNIH KOLEKTIVIH

Med prvimi se je prijavil k diskusiji delegat Fr. Zagar iz tovarne avtomobilov v Mariboru. Dejaj je, da lani niso izpolnili plana zaradi ovir, ki jih je povzročila kampanja Informbiroja. Naglasil je, da resolucija Informbiroja ni zavrla dela, ampak je še bolj razvnela neizčrpane ustvarjalne sile delovnih ljudi. Lani so začeli izdelovati 37 odkovkov in 18 odlitkov, za kar so si pridobili največ zaslug novatorji, racionalizatorji in udarniki. Ze v prvih letošnjih mesecih so začeli izdelovati nadaljnjih pet odkovkov in štiri odlitke. Stevilo zavestnih borcev za socializem etalno narašča. Do resolucije Informbiroja so imeli lani samo 36 racionalizatorjev in novatorjev, po resoluciji pa je število naraslo na 61. Ze v prvih letošnjih mesecih je bilo 53 racionalizatorjev in novatorjev. Ob zaključku je dejal, da so naloge težke, vendar jih morajo in hočejo izpolniti.

V imenu delovnega kolektiva »Naft« iz Dolentej Lendave je kongresu izročil pozdrave Lojze Zupančič. Med drugim je dejal: Po zmagoviti ljudski revoluciji leta 1945 smo začeli izkoriščati naftna ležišča, da dobimo gorivo. Začetna dela smo opravili s pomočjo Sovjetske zveze, CSR in Madžarske. Sele zdaj lahko ugotovimo, zakaj smo leta 1946 izpolnili plan samo za 40—50%. Takrat bi nam bilo težko to ugotoviti, kar smo ugotovili po resoluciji Informbiroja. Omenjene države nam niso dale dovolj strojev in materiala — ovirale so naše delo. Resolucija Informbiroja nam je odprla oči. Zastavljena nam je naloga, da moramo z lastnimi silami graditi socializem in izkoriščati nafto. Zdej, po 11 mesecih, lahko trdimo, da plan ni izpolnjen le do 40%, temveč smo ga z lastnimi silami izpolnili za 116%. Imamo ljudi — delovne brigade, med njimi eno, ki je na svojo pobudo, brez dovoljenja direktcije, sama postavila 40 m visok stolp, ki smo ga poprej več mesecev montirali. Našemu ljudstvu smo tako prihranili milijonske vrednosti in mnogo delovnega časa za druga dela.

Danes, na kongresu, obljubljam, da bomo naši socialistični domovini dali kar največ nafte. Vas, tovariše iz tovarne avtomobilov, pa pozivamo, da naredite čim več avtomobilov, da bomo pod vodstvom Partije dosegli čimprej lepše življenje!

Delegat Zvonko Kajtna iz premo-govnika v Laškem je poročal kongresu o delu posameznih tovarn v območju krajevne strokovnega sveta Laško. Rudarji laškega premo-govnika so se zavezali, da bodo polletni plan izpolnili do 26. junija. Zaslugek dveh delovnih dni — enega v počastitev II. kongresa ZSS in drugega v poča-

Plenum Glavnega odbora Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne Referat o delu in tekočih nalogah Zveze borcev je imel drugi sekretar Osman Karabegović

Beograd, 28. maja. Na plenumu Glavnega odbora Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne je o delu Glavnega odbora Zveze borcev poročal drugi sekretar Glavnega odbora Osman Karabegović, ki je med drugim rekel:

»Ta naš plenum zaseda po poldrugem letu od ustanovitve organizacije Zveze borcev. Ko naj se danes ozremo na življenje in delo naše organizacije v tem času, ko naj povzamemo uspehe dela, poudarimo pomanjkljivosti in opozorimo na sedanje osnovne naloge, je nujno potrebno, da preoslojamo vse to delo in življenje organizacije s stališča, kako in koliko se je organizaciji posrečilo izpolniti vse tiste velike naloge, ki jih je zastavil naš voditelj in učitelj tovariš Tito, ki jih je vsem borcem osvobodilne vojne zastavil naš ustanovni kongres. Res, poleg nalog, ki so čakale v tem času našo organizacijo in ki so bile v glavnem v obranitvi in razvijanju pridobitev, priporjenih v ljudski revoluciji, v razvijanju in krepitev velikih in svetlih tradicij NO borbe in obujanju spominov na junška dejanja naših ljudi v vojni, v borbi proti netilecem nove vojne, v skrbi za borce iz osvobodilne vojne, je bila zastavljena nam, naši organizaciji, kakor vsej naši deželi in Partiji v vsem 1948. letu, pa tudi letos ena izmed zelo velikih političnih nalog, da moramo razen tega, da moramo te pridobitve naše revolucije čuvati in braniti pred imperialističnimi grabeljivci, čast naše Partije, čast in dostojanstvo naših ljudi in neodvisnost naše dežele braniti in ubraniti tudi pred tistimi, ki hočejo pod krinko internacionalizma poptepati vse, kar nam je sveto, ki hočejo z nekakšnimi svojimi bedastimi teorijami zanikati našo revolucijo, stisniti vse v mrtev kalupe, skrojiti vsemu kapo po svoji meri. In zato je čuvanje, razvijanje in pojasnjevanje naših pridobitev iz osvobodilne vojne in ljudske revolucije, popularizacija in pojasnjevanje vseh dragocenih izkušenj, ki smo jih prispevali in ki jih vsak dan prispevamo v zakladnico marksizma-leninizma, zdaj bolj aktualno kakor kdaj koli in temo povezano ne le z obrambo enotnosti naše dežele, enotnosti Partije in delovnih množic, marveč tudi z obrambo čistosti teorije marksizma-leninizma.

Ko zdaj vemo, kakšno brutalnost in sredstva uporabljajo ti ljudje, ko zdaj po sramotni resoluciji Informbiroja in vsem, kar je sledilo iz nje, vemo, da bi radi dosegli rezultato in anarhijo v naši deželi, lahko jasno razumemo, da jim je bil trn v peti takšen tip organizacije, ki ne le da sama po sebi jasno govori, kdo, koliko in kako se je boril, marveč ki naj dela na to, da se ne bo pozabilo nič iz naše svetle preteklosti, organizacije, ki ji je naša Partija zastavila nalogo, naj seznanjajo svetovno javnost z osvobodilnim delom jugoslovanskih narodov in prispeva svoj delež, da postanejo izkušnje naše revolucije last mednarodnega delavskega gibanja.

»Politična aktivnost udeležencev osvobodilne vojne, članov Zveze,« je poudaril Osman Karabegović, »se je zlasti razmahnila po II. plenarnem zasedanju CK KPJ in po sklepih v zvezi s socialistično preobrazbo naše vasi. Tedaj smo videli, kakšno politično silo je ustvarila Partija med vojno na vasi, kako čvrsta in solidna opora za izpolnjevanje največjih nalog so prav udeleženci osvobodilne vojne. V vseh naših republikah so se udeleženci narodnoosvobodilne vojne prvi odzvali klicu naše Partije in vstopili v kmetijske obdelovalne zadruge. Ob tem smo lahko najbolje ocenili tisti velikanski vpliv Partije na kmečke množice. Pokazalo se je, da je bilo treba stvar samo čvrsteje in jasneje poudariti, pa se je sprožil silen proces ustanavljanja kmetijskih obdelovalnih zadrug in položeni so bili temelji zgraditve socializma na vasi.

Po podatkih iz 178 okrajev je od 249.174 kmetov — članov Zveze borcev vstopilo v kmetijske obdelovalne zadruge 84.941 z družinami, torej 34%. Toda v okviru celotnega števila so posamezni kraji, v katerih vloga borcev v ustanavljanju obdelovalnih zadrug to povprečje stitev rojstnega dne maršala Tita — je delovni kolektiv poklonil KP.

Delegat Ivan Ringer iz tovarne »Impol« v Slovenski Bistrici je v diskusiji orisal tudi slabe strani v proizvodnji in delu sindikalne podružnice. Stroji so bili izkoriščeni le do 85 odstotkov zmogljivosti. Kakovost izdelkov niso posvečali dovolj pozornosti. Slaba je bila povezava med vodstvom podjetja in sindikalno podružnico. Sindikat ne nudi dovolj pomoči upravi podjetja za ureditev in razširitev brigadnega delovnega sistema. Zaradi pomanjkljive tehnične zaščite se dogajajo večkrat manjše obratne nesreče. Delavska restavracija ne posveča dovolj pozornosti dobri prehrani delavstva.

Alojz Sevnšnik iz Kranja je govoril o proizvodnih brigadah in reviziji norm v kranjskih tovarnah. Šest delovnih kolektivov je sprejelo notranje plane. V »Standardu«, usnjarni, so sprejeli notranji plan za 18% višje od operativnega in ga uspešno izpolnjujejo.

V imenu ljubljanskih novatorjev in racionalizatorjev je kongres pozdravil Rudolf Kočevar. Novatorji in racionalizatorji so obljubili kongresu, da bodo vložili še več truda za zgraditev socializma.

K besedi so se še oglasili: Vlado Repe, ki je govoril o vzgoji mladine. Jernej Rolih iz Maribora je analiziral delo mariborskih sindikalnih podružnic in drugi.

Po diskusiji je kandidacijska komisija predložila kandidatno listo, ki so je delegati sprejeli. Kongres se nadaljuje.

daleč presega. Tako n. pr. je v Vojvodini od 50.599 članov Zveze borcev-kmetov v zadrugah 40.660, torej 80%. V koloniziranih krajih, kjer so naseljene družine borcev, je redek primer, da ne bi bilo v obdelovalnih zadrugah 100% članov naše Zveze.

V vrsti ukrepov za izboljšanje življenjskih pogojev članov Zveze borcev in glede pomoči je izvršni odbor Glavnega odbora Zveze borcev sklenil, da pošlje letos v zdravilišča 5000 članov, in sicer: iz Srbije 1400, iz Hrvatske 1000, iz Slovenije 600, iz Bosne in Hercegovine 1250, iz Makedonije 800 in iz Črne gore 800. Prve skupine so že v zdraviliščih.

»Drugi veliki problem,« je rekel tov. Karabegović, »ki je čakal organizacijo Zveze, je podpiranje naše vojske glede predvojaške vzgoje. V Ljudski republik Hrvatski, kjer je predvojaška vzgoja obvezna za 168.189 mladincev, se je udeležuje zadnje čase 144.914, kar pomeni, da izostaja okrog 15% obveznikov. Nasprotno je v Sloveniji, kjer se 94% mladine redno udeležuje predvojaške vzgoje. V LR Srbiji je v Leskovcu, Valjevu, Čačku in Šapcu ter treštenškem, kovinskem, kolubarskem in drugih okrajih zajela predvojaška vzgoja vso mladino, ker so se odbori Zveze borcev direktno zavzeli za njeno uspešno izpolnjevanje.

Ne glede na mnoge pomanjkljivosti, na nezadostno prizadevanje republiknih odborov, da bi kontrolirali okrajne in mestne odbore Zveze in jim nudili potrebno pomoč, je velik del naših organizacij začel vneto skrbeti za predvojaško vzgojo.

Tovariš Karabegović je dalje poudaril dobro delo nekaterih okrajev na kulturno-prosvetnem področju in omenil, da je bilo to delo v glavnem opravljeno s prireditvami in predavanji.

Zbiranje dokumentov in gradiva iz osvobodilne vojne,« je nadaljeval Osman Karabegović, »kakor tudi akcije za postavitev spomenikov padlim borcem, za ureditev grobov in grobnic padlim borcem so sprožile mnoge organizacije Zveze v vseh republikah.

O mednarodnih stikih Zveze borcev je tovariš Karabegović med drugim rekel:

»Širina naše Zveze je zahtevala, da se glede mednarodnih stikov poveže z vsemi naprednimi organizacijami, ki organizirajo razne udeležence gibanja odpora v raznih deželah.

Poudariti moramo, da takšne milijonske organizacije borcev proti fašizmu, kakor je naša Zveza, v drugih deželah ni, kajti tam tudi ni bilo obo-rožene borbe, razen nekaj malega ob koncu vojne v Franciji, Slovaški in v posameznih delih Bolgarije. Zato so v raznih deželah, ki so bile pod fašistično okupacijo, v glavnem organizacije bivših političnih pripornikov in internirancev.

Ze v februarju 1946 je bil v Varšavi na imiciativu poljskega Združenja bivših političnih pripornikov v fašističnih taboriščih ustanovni kongres bivših političnih pripornikov. Tega kongresa so se udeležili delegati 16 dežel, med njimi tudi predstavnik bivših političnih pripornikov in internirancev iz ZSSR, Jugoslavije in ostalih dežel ljudske demokracije, iz Francije, Norveške itd. Na kongresu je bila ustanovljena Mednarodna federacija bivših pripornikov in v njen

Resolucija plenuma GO Zveze borcev proti klevetniški gonji Informbiroja

Plenarni sestanki Glavnega odbora Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne je obravnaval nesramno gonjo laži in obrekovanj, ki jo vodijo že leto dni proti naši državi in njenemu vodstvu informbirojevske države, ter sprejel sledečo resolucijo:

1. Največjo žalitev za nas, za našo Zvezo borcev, za več kot milijon vplisanih njenih članov in za vse narode Jugoslavije je negiranje herojske narodnoosvobodilne borbe naših narodov in njihove vloge v skupni antifašistični vojni svobodoljubnih narodov. To ni nič drugega kot poskus, da se na račun antidemokratske in antisocialistične politike popači zgodovina naših narodov, najslavnejše in najbolj junaske strani te zgodovine.

2. V imenu naše milijonske organizacije z gnusom odbijamo vse klevete na našo slavno ljudsko vodstvo s tovarišem Titom na čelu, ki nas je vodilo v nešteti borbah osvobodilne vojne in ljudske revolucije in nas danes uspešno vodi pri graditvi socialistične družbe v Jugoslaviji. To je dejansko obrekovanje vseh živih borcev osvobodilne vojne, obrekovanje 1.700.000 slavnihih žrtev padlih v vojni, obrekovanje vseh tistih, ki danes vodijo borbo za zgraditev socializma pri nas.

Zgodovinsko dejstvo je samo na bojnem polju.

3. V vojni je na strani Sovjetske zveze, na strani antifašistične koalicije, katero je organizirala in vodila naša Komunistična partija, padlo več kot 300.000 borcev, ranjenih pa je bilo 425.000 borcev, pripadnikov Narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije oziroma Jugoslovanske armade. Hkrati je v nekaterih državah, katerih vodilji obrekujejo našo Partijo in našo državo, tedaj vladala grobna tišina, fašistične armade teh držav pa so se borile proti Rdeči armadi pred Odeso in Stalingradom, v drugih državah pa uporniško gibanje ni preseglo okvira sabotaže in lokalnih akcij. Zato je smešno izemačevati vlogo naše Partije in naše

izvršilni odbor je bil izvoljen tudi jugoslovanski predstavnik. Na predlog jugoslovanskega delegata so bile sprejete v njo tudi organizacije iz Albanije in s Svobodnega tržaškega ozemlja, na predlog tovarišev iz Pojske in ZSSR pa tudi organizacije političnih preganjancev iz Nemčije in Avstrije.

V sedanjem trenutku nas čaka naloga, da ohranimo in okrepimo že obstoječe stike s podobnimi organizacijami v tujini, da obveščamo njihovo članstvo o pomenu naše borbe in o naših uspehih v graditvi socializma. Doslej smo storili premalo za to, da bi seznanili druge narode z našo borbo in našimi pridobitvami, premaio so v svetu znani naši napori in žrtve v narodnoosvobodilni borbi. Vsakdo v svetu zdaj ve za Lidice, zelo malo pa vedo za Kragujevac, Kraljevo in druga mesta, kjer so okupatorji množično iztrebljali naše ljudi. Zveza borcev bi lahko bodisi preko publikacij, filma ali drugih propagandnih sredstev v tujini storila mnogo več za populariziranje naše revolucionarne narodnoosvobodilne borbe in tako podprla navedne elemente v tujini v njihovi borbi za ohranitev miru in proti vojnim hujskavam. S tem bi se razkrinkavala tudi tista protirevolucionarna in nepoštena gonja, katere namen je netočno prikazati našo borbo in podcenjevati prispevek naših narodov k zmagi nad fašizmom. Zveza bi poskrbela, da bi tovariši iz tujine, ki so se borili v vrstah NOV, obiskovali našo deželo in si ogledali kraje, kjer so se borili, grobove padlih tovarišev itd.

Govoreč o sedanjem stanju in nekaterih organizacijskih problemih, je tovariš Karabegović poudaril, da šteje zdaj organizacija okrog 1.100.000 članov, in sicer v Srbiji okrog 320.000, na Hrvatskem 200.000 in 198.000 izpolnjenih prijavnici, v Makedoniji 84.750, v Črni gori 35.582, v Bosni in Hercegovini 134.700 in v Sloveniji 119.000. Bili so primeri sektaškega in malomarnega odnosa do sprejemanja novih članov. Split ima 10.000 članov, lahko pa bi jih imel 15.000, okraj Titova Kamenica jih ima 2000, lahko pa bi jih imel 10.000, Karlovac jih ima 1900, lahko pa bi jih imel 10.000. Podobni so primeri z Vukovarom, Sarajevom, Drvarom, Petrovcem itd.

Z vsemi potrebnimi organizacijskimi ukrepi za delo organizacije v pogledu vseh nalog bomo ustvarili iz Zveze borcev čvrsto in močno organizacijo, ki bo imela v okviru Ljudske fronte važno vlogo mobilizatorja množic za vse osnovne naloge, kar jih zdaj zastavlja naša Partija, organizacijo, ki bo gojila v našem ljudstvu naše revolucionarne tradicije, ki bo razvijala budnost do sovražnikov naše domovine in ki bo s svojim obstojem in delom živa priča vsega tistega, kar je naše ljudstvo storilo in žrtvovalo, da smo ustvarili našo krasno domovino FLRJ.

Po diskusiji o referatu Osmana Karabegovića so bili na predlog predsedstva plenuma izključeni iz plenuma Zveze borcev ljudski sovražniki Sreten Zujović, Andrija Hebrang in Nedžad Agoli. Za nove člane so bili izvoljeni Dušan Petrovič-Sane, Mile Počuča in Mirko Tepavac.

Na koncu je bila sprejeta resolucija o tekočih nalogah Zveze borcev in resolucija v zvezi s klevetami Informbiroja.

države v vojni s temi državami in partijami. To je obrekovanje in zasmehovanje padlih in ranjenih herojev velike osvobodilne vojne, pljuvanje na njihove žrtve, na ideale, za katere so demokratske sile krvavele v minulih vojni.

Jugoslovanski narodi in njihovi borci na fronti in v zaledju niso stali samo na strani narodov Sovjetske zveze kot njihovi vojni zavezniki, niso samo prelivali krvi za svojo nacionalno in socialno osvoboditev, marveč so s svojo herojsko borbo preprečili in razbili mrčne načrte zapadnih imperialistov na Balkanu in v Severni Evropi.

4. Borci osvobodilne vojne Jugoslavije so dali zgled internacionalizma in bratske pomoči vsem sosednim narodom. S precejšnjim delom zaslug nove Jugoslavije se je gradilo na Balkanu in v Srednji Evropi pravo bratstvo in prijateljstvo narodov, vendar pa je zlonamerna resolucija Informbiroja nekaterih komunističnih partij razdrla odnose med narodi tega dela Evrope ter ustvarila idealne možnosti za intrige imperialističnih agentov za njihov bogat lov v kalni informbirojevski vodi. Vsi borci narodnoosvobodilne vojne se zgražajo nad tem in obsojajo tako podlo politiko, ki koristi silam reakcije imperializma ter razbija z uvajanjem neenakopravnih odnosov in nečastnih metod v odnose med socialističnimi državami, enotnost socialističnega sveta.

5. Plenarni sestanki Glavnega odbora Zveze borcev, ki izraža voljo svojega milijonskega članstva, obsoja gnusno kampanjo laži in klevet proti naši slavni domovini, Federativni ljudski republik Jugoslaviji, obsoja sovražne poskuse, da se onemogoči zgraditev socializma v državi, da se zapostavljajo in omalovažujejo vse velike pridobitve, za katere so padle dragocene žrtve naših narodov.

Hkrati poziva Glavni odbor člane Zveze borcev, da okrepijo svoje vrste, se še tesneje združijo okrog avant-

Nadaljevanje na 6. strani.

Zasedanje Začasnega oblastnega odbora za mariborsko oblast

Maribor, 28. maja. V Mariboru je bila večer prva seja prvega rednega zasedanja začasnega oblastnega ljud. odbora za mariborsko oblast. Kot najstarejši član odbora je zasedanje otvoril ljudski poslanec tov. Jože Petean in pozdravil člana Politburoja CK KPS in ministra za prosveto vlade LRS tov. Jožeta Potrča, predstavnika JA podpolkovnika Petra Pepeljgoveškega in ostale goste. Po izvolitvi delovnega predsedstva je njegov predsednik tov. Martin Greif predlagal zasedanju, da odposlje pozdravni brzojavko maršalu Titu, kar so navzoči sprejeli z dolgotrajnim in burnim aplavzom.

Sledijo se volitve verifikacijske komisije, nakar je v imenu CK KPS, vlade LRS in IO OF pozdravil prvo zasedanje začasnega oblastnega ljudskega odbora za mariborsko oblast tov. Jože Potrč. Uvodoma je dejal, da je med bivšim okrožjem

in oblastnim ljudskim odborom velika razlika in poudaril, da bodo imeli okrajni ljudski odbori v oblastnem ljudskem odboru velikega pomočnika. Končno je nakazal, da so danes naši napori krepko usmerjeni v zgraditev socializma na naši vasi. Želel je, da bi se na reševanje te velike naloge temeljito pripravili.

Za tem je dala svoje poročilo verifikacijska komisija, ki je ugotovila, da je pristojnih 86 odbornikov in upravičeno odstotnih 9. Nato je v imenu edinic JA na področju mariborske oblasti med navdušenim pleskanjem pozdravil prvo zasedanje podpolkovnik Peter Pepeljgovski. Po zaprežbi odbornikov so izvolili še kandidacijsko komisijo in komisijo za razrešitev dolžnosti sodnikov in sosednikov porotnikov.

Potem je za sekretariat za organiziranje oblastnega ljudskega odbora poročal tov. Viktor Avbelj.

Poročilo tovariša Avblja Viktorja

Ko je tov. Avbelj uvodoma prikazal pomen ustanovitve oblastnih ljudskih odborov, je iz dosedanjega dela sekretariata prikazal nekatere ugotovitve:

V naši oblasti je precej močna industrija zveznega in republiškega značaja, zlasti kovinska in tekstilna. Skupno je v oblasti vezano na industrijo približno polovico vsega prebivalstva, dočim je ostala polovica vezana na kmetijstvo. Predvidene so večje investicije, tako za kapitalno izgradnjo, kakor za graditev stanovanjskih zgradb — v skupnem znesku 1 milijarde in pol. Znano je, da je največja ovira za izpolnjevanje plana, na pr. v gradnjah, gozdarstvu itd., pomanjkanje delovne sile.

Zato, da bi zagotovili izpolnitev plana v gradnjah, so bili podvzeti v zadnjem času nekateri ukrepi, ki niso povsod naleteli na razumevanje. Tako je bila n. pr. premeščena delovna sila s lokalnih gradenj na važnejša gradilišča objektov zvezne industrije. Vsa lokalna gradbena podjetja imajo sicer tudi svoje planje, ki morda zaradi trenutnega pomanjkanja delovne sile ne bodo v celoti ali pa vsaj ne v odrejenem roku izpolnila plana, nemožeče pa je zadrževati delovno silo na manj važnih delih takrat, kadar je naša skupna dolžnost napraviti vse, da se izvršijo tista dela, ki pomenijo osnovno gospodarsko nalogo. Na področju mariborske oblasti precej gradijo privatniki, zlasti kmetje. Tako n. pr. v lendavskem okraju v enem naselju gradi gospodarska poslopja, oz. etanovanjske zgradbe, 40 posestnikov. V času okupacije ta vas ni utrpela škode. Takih primerov je še več, med njimi so tudi primeri, da delavec dela privatniku, mi pa mu dajemo živilsko nakaznico.

V gozdarstvu pri izvrševanju plana je najtežji problem prevoz. Trije okrajji (Maribor-okolica, Dravograd in Poljčane) morajo oddati oca 85% od skupnega plana oddaje lesa za področje oblasti. Uredba, ki jo je izdala vlada LRS, in ki pooblašča OLO-je, da v primeru potrebe mobilizirajo vprežno živino za prevoz v gozdarstvu, se ilabazovja. V okraju Dravograd se je doslej na poziv odzvalo okrog 10% voznikov. Prevozi v privatnem sektorju gredo še slabše. Imamo primere, ko kmetje, ki so bili zadolženi za obvezno oddajo, niso prepeljali oddanega lesa, čeprav imajo vprežno živino. Zlasti sedaj, ko delajo v gozdarstvu prostovoljne delovne brigade OF, je dolžnost vseh oblastnih organov, da zagotavljajo pravočasno prevoz lesa od poseka do kamionskih cest. Od tega dela bo v veliki meri odvisno izpolnjevanje plana v gozdarstvu.

V lokalni proizvodnji, ki je sicer zelo lepo razvijala, zlasti v Mariboru, so bili primeri, da je bil plan II, torej produkti, ki se prodajajo na svobodnem trgu, preseženi, plan I, to je produkti, ki gredo za garantirano preskrbo, pa ni bil dosežen. Res je sicer, da je plan I slabše izpolnjeval zaradi pomanjkanja surovin in se je plan II izvrševal iz raznih odpadkov, ki se za produkte plana I niso mogli uporabiti, vendar pa se opaža tendenca upravno-operativnih vodstev, da bi čimboljše izpolnjevali plan II, s tem ustvarjali tržne viške in jačali lokalno akumulacijo. Pri tem seveda odgovorni čimtelji izgubljajo iz vida, da je osnovna naloga za nas izpolnjevanje plana I, čigar produkti spadajo pod garantirano oskrbo.

Nadaljevanje s 5. strani.

garde delovnega ljudstva naše slavne Komunistične partije in voditelja naših narodov tovariša Tita, še nadalje predano služijo svoji socialistični domovini in pomnožijo svoje napore pri ureditvi plana socialistične preobrazbe naše države. To ho hkrati najboljša obramba naše države pred nesramnimi napadi, najboljša oddolžitve našim, v borbi padlim tovarišem, oziroma bodočnost naše domovine. To ho naš najizdatnejši in največji prispevek pri borbi naprednih sil za socializem.

6. Plenarni sestanek Zveze borcev izraža v imenu milijonov sto tisoč svojih članov svoje neomajno zaupanje našemu današnjemu državnemu in partijskemu vodstvu, ki je vodilo in vodi pravilno politiko in ki se je skalo v najtežjih bitkah.

Našo posebno hvaležnost in zaupanje pošiljamo velikemu voditelju in učitelju naših narodov maršalu Titu, ki tudi danes, kot je znal v vojni in revoluciji, pogumno in uspešno vodi naše narode v borbi za socializem, brani interese naše socialistične domovine, ki se skladajo z interesi svetovnega socialističnega in demokratičnega gibanja.

Prj izvajanju odkupov so v nekaj okrajih odkup elabo izpolnili, odkupljene količine pa so porazdelili za potrebe okraja samega, čeprav so dobili nalogo, da jih odpremi v delavske centre, da bi tako delavstvu krili garantirane obroke hrane. Ob dolednem izvajanju odkupov pri spekulantskih kmetih bi lahko v teh okrajih zadostili tako lastnim potrebam kakor zahtevam planske distribucije. S tem pa, da niso izvršili te naloge, so neposredno podprli spekulantske elemente na vasi in ustvarjali upravičeno nezadovoljstvo delovnih ljudi v mestih in industrijskih centrih, rušili s tem avtoriteto oblasti in obenem rušili tudi plansko disciplino. Gornji (čeprav drobnji) primeri kažejo, da so še ozka gledanja, ki škodujejo izpolnjevanju osnovnih, ključnih nalog v našem gospodarstvu, da je še planska nedisciplin, da smo marsikdaj preveč popustljivi do onih, ki ne izpolnjujejo uredb in zakonov, da smo vse premalo izkoristili ekonomske ukrepe, da bi mobilizirali razpoložljivo delovno silo iz podeželja na tistih sektorjih naše socialistične graditve, ki imajo bistven pomen za izvršitev najvažnejših planskih nalog.

Vsi naši odgovorni forumi in poedinci bodo morali še mnogo bolj kot doslej skrbeti, da bodo predvsem zvezna dela, plani v zveznih in republiških podjetjih, pravočasno in v celoti izpolnjeni ter da bodo znali pravilno objašnjati važnost in pomen teh osnovnih nalog. To je še posebej potrebno v tem predelu Slovenije, kjer je skozi desetletja mednarodnim reaktorjem ob podpori domačih izdajalcev uspelo pri množični vcepti ozko partijsko-ideološko gledanje, ki bi ga poskušali še danes posejati sovražniki graditve socializma pri nas izkoristiti v svoje podle namene.

Razumljivo je, da bodo morali okrajni in mesta lokalni dejavnosti posvečati še več pažnje kot doslej, posebno pa tam, kjer so lokalna industrija in obrtnišvo slabo razviti, kot je primer Radgone, Lendave, Ljutomer, pa tudi Maribor in Ptuj bosta morala dvigniti predvsem uslužnostne obrate in obrtnišvo.

V mariborski oblasti so pogoji za kmetijskoobdelovalno združništvo izredno povoljni. Razen nekaterih predelov so skoraj povsod dani pogoji za dobro uspevanje kmetijskih obdelovalnih združenj in vinogradniških združenj in le nekateri gorski predeli bi morali ustanavljati izrazito živinorejske zadruge. S tem seveda ni rečeno, da ne bo v vseh, tudi ravninskih združenjih, glavna panoga gospodarstva prav živinoreja, veekakor pa so prav v naši oblasti dani vsi pogoji za ustvarjanje močnega socialističnega sektorja v kmetijstvu. Nekatere že obstoječe zadruge to najbolj dokazujejo. V vinogradniški drugi Pekre-Limbuš je znašal storilni dan v lanskem letu 165 din, v St. Peterki vinogradniški združi 144 din.

Nekatere stare KOZ, ki so jih ustanovili agrarni interesi, so z vrnitvijo svojim delom in doseženimi uspehi pritegnile v zadruge večje število okoliških kmetov kakor n. pr. KOZ Žepovci in vinogradniška združa St. Peter pri Mariboru, druge zopet so mnogo premalo skrbele za to, da bi se obseg njihovih združenj povečal. Ena od KOZ v dravogradskem okraju ni mogla pritegniti nobenega privatnega kmeta, ki se hočejo sedaj priključiti državnemu posestvu v istem kraju. Opaziti je, da okrajni forumi še sedaj ne nudijo dovolj pomoči obstoječim KOZ. Skoraj vse KOZ rede sorazmerno zelo malo število goveje živine, prav tako pa tudi svinj. Mnoge zadruge so čakale na zaplenjeno živino pri vaških spekulantskih ter mnogo premalo delale na tem, da bi realizirale svoje plane v živinoreji z vzgojo novega zaroda.

Skupno imamo sedaj v oblasti 73 KOZ in 116 združnih ekonomij. Na eno KOZ odpade 114 ha, na eno združno ekonomijo pa 24 ha zemlje. Od drugega Plenuma CK KPJ je bilo na novo ustanovljenih 39 KOZ. V primerjavi s porastom združništva v drugih republikah, je to izredno malo.

Dobe se še nekateri, ki govore, da so pri nas v Sloveniji drugačni pogoji, »specifični pogoji«. Ta specifičnost lahko obstoja le v tem, da pri nas nismo pravilno in dosledno izvajali ekonomske politike CK KPJ. Da je temu tako, kaže cela vrsta primerov tako v davčni politiki, v odkupih, mobilizaciji delovne sile, itd. Marsikje smo dopustili spekulantskemu delu kmetov, da še naprej spekulira, sabotira odredbe in izkorišča tujo delovno silo. V tem je vsa naša specifičnost.

Največje uspehe pri sprovanju politike na vasi je dosegel ljutomerski okraj, ki je s pravilnim organizacijsko-političnim delom in z dokaj pravilnim izvajanjem ekonomske-političnih ukrepov uspel v dobrih dveh mesecih pritegniti v so-

cialistični sektor skoraj 30% vse obdelovalne zemlje v okraju.

V pogledu obdavčenja in izterjatve davkov veljajo za našo oblast te-le ugotovitve:

I. planiranje narodnega dohodka je bilo prenizko. To dokazuje dejstvo, da so davčne komisije KLO-jev same ugotovile višji narodni dohodek, kakor pa je bil planiran, pri čemer je treba upoštevati, da so imeli marsikje spekulantski kmetje močan vpliv na delo teh komisij.

II. davčnih zaostankov smo imeli po podatkih od 30. 4. v 8 okrajih še 196 milijonov 101.414 din, od tega precejšen del še za leto 1947. Izterjava teh zaostankov na terenu se je doslej slabo izvrševala, čeprav so kmetje realizirali obdoločene dohodke že v lanskem in predlanskem letu, prav tako kot mali in srednji kmetje, ki so davno poravnali svoje obveznosti do države.

Poleg nedosedne davčne politike na vasi pa je karakteristično tudi predpisovanje in izvajanje odkupa. Marsikje so že pri predpisih prevladale tendence spekulantom na vasi ter so bili pri odkupih previsoko obremenjeni manjši kmetje.

Kako elabo smo izvedli odkup goveje živine in prašičev v prvih štirih mesecih letošnjega leta, kažejo naslednje številke. Od planiranega števila, oz. teže goveje živine je bilo v tem času odkupljeno samo 60%. Mršavih prašičev 85,8%, pitancev pa celo samo 8%, čeprav so okrajji pravilno izdelali odločbe in so bili tudi posestniki pravočasno obveščeni o svojih obvezah.

Naša zelo važna naloga je seveda dvig živinoreje. Nikakor pa ne smemo zanemarjati preskrbe naših delovnih ljudi posebno še, ker to ne gre na čkodo dviga živinoreje, ampak kvečjemu na škodo spekulantom.

Okrajni ljudski odbori na splošno ugotavljajo, da veliki kmetje rede sorazmerno mnogo manj živine kakor srednji in mali in mnogo manj, kakor so jo redili pred leti. Takim ljudem, ki namerajo znižujejo produktivnost svojega gospodarstva, ki nočejo izvrševati svojih obveznosti do skupnosti, je nujno potrebno pokazati, da ljudska oblast odločno izvaja vse ukrepe, ki so v interesu delovnih ljudi in v skladu z našo socialistično zakonodajo.

Številni so še primeri, da spekulantski, v glavnem veliki kmetje, izkoriščajo tujo delovno silo, ki je ne plačujejo po uredbi. Spekulanti v naših vinogradniških predelih še vedno na najbolj neraven način izkoriščajo vinčarje, dekline in hlapce, zlasti v Halozah in Slov. goricah. Samo v ljutomerskem okraju so odkrili že 100 takih primerov!

Tovariši in tovarišice!

Navedena dejstva govore, da v pogledu socializacije naše vasi ni moglo iti hitreje. Primeri najboljših uspehov obstoječih združenj so bili vse premalo popularizirani, marsikdaj smo dopuščali, da so vaški spekulanti vodili odkrito borbo proti združenjam, jih onemogočali in ovirali pri njihovem delu ter tako odvračali tudi male in srednje kmete od združništva. Poleg tega pa je bilo tudi organizacijsko-politično delo na vasi mnogo prelabo, prav tako pa tudi nismo dosledno izvajali vseh ekonomsko-političnih ukrepov na vasi. Te slabosti pa nam posebej narokujejo, da še pozitivno politično delo na vasi, da z vso doslednostjo izvajamo ekonomsko-politične ukrepe, da v pospešenem tempu pridobivamo za vstop v KOZ delovne kmete ter nudimo vse potrebno pomoč obstoječim in novo nastajajočim KOZ.

Poleg vseh teh slabosti in napak, ki sem jih naštel, pa je sekretariat ugotovil, da so krajevni in okrajni ljudski odbori pri graditvi socializma dosegli ogromne uspehe. Ti uspehi so tako veliki, da jih niti malo ne more zamegliti kominformavska gonja in klevete.

Naj živi CK KPJ s tov. Titom na čelu! Naj živi CK KPS in njegov sekretar tov. Marinko!

IZVOLITEV IZVRŠILNEGA ODBORA

Po krajšem odmoru je v imenu delovnega kolektiva mariborske tovarne avtomobilov pozdravil prvo zasedanje tov. Paškulin, ki je sporočil obljubo delavcev, da bodo izpolnili svoje planske naloge kljub oviram, ki jih povzročajo dežele Informburoja.

Sledila je diskusija. Prvi se je k besedi prijavil tov. Franc Simonič. Najprej je govoril o planiranju in evidenci okrajnih ljudskih odborov, nato pa se dotaknil vprašanja mobilizacije delovne sile na našem podeželju. Predočil je borbo za izpolnitev plana v zveznih in republiških industrijskih podjetjih ter ogromne uspehe (v mariborski tekstilni tovarni presegajo plan za 12%, »Izvorj nafte« za 20%, tovarna volnenih in vigožna izdelkov za 11%, tovarna volnenih izdelkov v Majšperku za 9%, Zelezarna Guštanj in mariborska livarna za 6%, v tovarni avtomobilov in drugod pa so osvojili vrsto delov, ki smo jih uvažali itd., ki pričajo o tem, da so naši delovni ljudje z lastnimi silami in lastnimi sredstvi sposobni zgraditi socializem.

Za njim je tov. Ulrich govoril o utrjevanju in razširjanju obdelovalnih združenj. Inž. Budihna Karmelo je obrazložil vprašanje borbe za plan v državnih in nedržavnih gozdovih, o spravljanju lesa iz njih, o delovanju lesnih odsekov pri kmetijskih združenjih in o prevozu. Tov. Tramsšek Jože je prikazal dejavnost za razvoj združništva v ljutomerskem okraju. Tov. Pušenjak Rado je spregovoril o problemih trgovine v mestu in na vasi. Tov. Reberšek Karel o lokalni proizvodnji in komunalni dejavnosti ter o dejavnosti domačih obrti. Tov. Lakner Alojz o organizacijskih vprašanjih oblastnega in okrajnih ljudskih

IOOF je podelil prehodne zastavice frontnim brigadam

Janka Premria-Vojka, Staneta Semiča-Dakija, Slavka Slandra, Jožeta Borštnarja, Jožeta Gregorčiča in trboveljski frontni brigadi

V vseh frontnih brigadah se je začela že v prvih dneh po prihodu v gozdove trda bitka za izpolnitev plana. Ne glede na začetne težave, ko mnogi brigadirji v prvih dneh še niso bili vajeni dela v gozdu, ko so si brigade svoje delo šele organizirale po skupinah, desetih in četih, ko so si urejevale tabor in se pripravljale na bivanje v gozdovih ali v bližnjih vaseh, se je z bliskovito naglico širilo tekmovanje. Tekmovanje so napovedali brigadirji, desetina desetih in brigada brigadi. Vsem brigadam je napovedala tekmovanje Vojkova iz okraja Sežane. Ostale so tekmovanje sprejele.

Geslo frontovcev-brigadirjev je postalo, da mora biti plan gozdarstva ne samo izpolnjen, ampak tudi presežen. Iz brigadnih zborov so pisali maršalu Titu, ko so mu čestitali za rojstni dan, da se ne vrnejo iz brigad, dokler plan ne bo presežen. Dnevno pa pošiljajo CK KPS in IOOF nove zaoblube, koliko lesa bodo pripravili, da bo plan presežen.

Frontne brigade so velika šola. Ko se množijo število hlobov, se frontovci še bolj oklepejo borbe za plan. Frontovci si kalijo svojo zavest, da bi znal vsakdo brez omahovanja izpolniti naloge, ki mu jih nalaga socialistična domovina. Mnogi se bodo vrstili med stalne delavce v gozdarstvu in industriji, drugi se bodo vrnili na svoje domove, kjer si bodo še odločne prizadevali pri ustanavljanju kmetijskih obdelovalnih združenj.

Že v prvih dneh meseca gozdarstva je IOOF sklenil, da bo najboljše brigade odlikoval. Tedensko bo podeljeval prehodne zastave najboljšim brigadam v kočevskem, primorskem, dolenskem, savinjskem, dravskem in gorenjskem gozdnem bazenu. Prvič je podelil prehodne zastave naslednjim brigadam: brigadi Premria-Vojka, Semiča-Dakija, Slavka Slandra, Jožeta Borštnarja, Jožeta Gregorčiča in trboveljski frontni brigadi.

TRETJA SEZANSKA BRIGADA JANKA PREMRIA-VOJKA

Brigado sestavljajo frontovci iz vasi Lokve, Lipica, Vrabeč in drugih istaklih partizanskih vasi. Skupaj jih je 107. Povprečno presegajo normo za 5,37%. Večkrat pa je posamezne desetine presegajo za 30 in več odstotkov. V brigadah se je razvilo živahno tekmovanje. Najboljša tretja četa presega normo za 58,50%. Vsi brigadirji iz brigade se dnevno seznanjajo na svojih sestankih z rezultati dela. Istočasno se dogovorijo, kako bodo najboljše organizirali delo prihodnj dan. V brigadi deluje 5 študijskih krožkov. Sestanki študijskih krožkov so vsak drugi dan, dvakrat tedensko pa so politična predavanja. Brigada ima vzorno urejen sten-čas in grafikon. Brigada dela 10 do 11 ur, večkrat pa ostajajo v gozdu še delj, če v predvidenem času niso mogli izpolniti dnevnega plana. V brigadi vlada borbeno razpoloženje. Večkrat organizirajo taborni ognji, ob katerem partizanski borci pripovedujejo o svojih doživljajih.

BRIGADA STANETA SEMIČA-DAKIJAJ

Brigada se odlikuje po svoji dobri organizaciji dela in po visoki kakovosti izdelkov. Med prvimi je sprožila tekmo-

vanje ne samo za količino pripravljene lesa, ampak tudi za čim boljše kvaliteto. Večinoma so sestavljajo frontovci iz Loške doline. V brigadi podeljuje dnevno prehodno zastavo najboljši skupini. Na večernem sestanku brigade jo prevzame v varstvo najboljši brigadir. Tu tudi živahno razpravljajo o vseh vprašanjih, ki se pojavljajo pri delu v gozdu in v taboru. Z veliko pozornostjo pregledujejo orodje, ga popravljajo in brusijo. Tabor je vzorno urejen. Vsak večer, ko se brigada vrne z dela, je pripravljen program za politično in kulturno prosvetno delo.

BRIGADA SLAVKA SLANDRA

Slandrova brigada je ena najštevilnejših. Steje 310 brigadirjev. Brigada se odlikuje predvsem po svoji trdni disciplini. Normo dosegajo in prekoračujejo. Brigada je sprejela obveznost, da bo izpolnila še določen del plana celjske brigade, ki ne dosega plana. Obvezala se je, da ostane na delu, dokler ne bo izpolnjen tudi plan celjske brigade. Do sedaj so v brigadi pridobili 12 frontovcev za stalno delo v gozdu. V brigadi je dobro organizirano politično delo.

BRIGADA JOZETA BORSTNARJAJ

Brigada je sestavljena iz 126 frontovcev, ki so se med prvimi odzvali za odhod v brigado. Brigada je zaposlena na zelo težavnem terenu. Da bi dosegli normo, odhajajo na delo predčasno in čisto ne izkoriščajo niti opoldanskega odmora. Delo je tudi kvalitativno ter enakovredno delu strokovnih gozdnih delavcev. Uredili so si vzorno taborišče. Stavbo, kjer bivajo, so okupatorji močno poškodovali. Zato so jo skrbno očistili in popravili. Prostori so snažni in urejeni.

BRIGADA JOZETA GREGORČIČAJ

Najboljša brigada v gorenjskem gozdnem bazenu je brigada J. Gregorčiča, ki dela na Rudnem polju. Steje 86 članov. Do 25. maja je nasekala in izdelala 68,85 m³ hlobovine, 586,43 m³ celuloze in večjo količino drugih sortimentov. Dnevno brigada presega normo vsaj za 19%. V brigadi vlada trdna disciplina.

Ob večernih urah se čisto zbirajo okrog radioaparata, ki ga je brigada prinesla s seboj. Po časopisju pazljivo zasledujejo potek meseca gozdarstva. O vseh važnejših člankih se razgovorijo na bralnih krožkih.

TRBOVELJSKA BRIGADA

Trboveljska brigada se je že v prvih dneh postavila. Delo so zelo skrbno in premišljeno organizirali. Odločili so se, da bodo delali vsak dan po 12 ur. Tako vsak dan visoko presegajo svoj plan. Statistična služba je organizirana tako, da brigadirji že zvečer za rezultat dela, ko se vrnejo iz taborišča. Vsak dan ocenjujejo tudi delo posameznikov. Najboljše pohvalijo, slabše pa vzpodbujajo k boljšemu delu.

V tabor so si sami napeljali elektriko. Tako imajo razsvetljene vse prostore. Agregat — stroj za proizvodnjo toka — so prinesli s seboj.

Inzajditelja inž. Zisič in mojster Ukmar sta izdelala pomemben kemični preparat, enakovreden tujim izdelkom

Stkano blago v naših tkalnicah se večinoma še ne da takoj uporabljati. Pred končno uporabo ga je treba še smoditi, prati, barvati, tiskati, polniti ali apretirati, likati itd., kakor pač zahteva tipizacija. Pri vseh naštetih delovnih postopkih pa pogosto uporabljamo razne kemikalije in pripravke, ki pomagajo, da se blago čim hitreje omoči, da se čim lepše in enakomerneje porazdeli barva po tkanini, da postane blago trdo ali mehko in podobno. Ker ti preparati in kemikalije pomagajo pri oplemenjevanju oziroma prečiščenju blaga, jih imenujemo tekstilna pomožna sredstva. Do nedavnega jih še nismo izdelovali. Bivša I. G. Farben v Nemčiji je izdelovala preparat »Nekal Bx«, ki so ga v tekstilni industriji uporabljali kot izvrstno sredstvo za hitro in dobro namakanje.

odborov ter o nadaljnjem razvoju ljudske oblasti, tov. Jurčev Milan pa o turizmu in gostinstvu.

Ob koncu diskusije je povzel besedo minister Jože Potrč, ki je na konkretnih primerih pokazal pravilnost poti naše Partije pri graditvi socializma v Jugoslaviji. Poudaril je enotnost naših narodov in naših delovnih ljudi, ki z velikim heroizmom v vsakem podjetju in vsaki vasi pobijajo »kritike« in njihove klevete ter z naglim tempom spreminjajo Jugoslavijo iz zaostale agrarne dežele v moderno industrijsko agrarno državo.

Sledile so volitve v izvršilni odbor, ki je sestavljen takole: predsednik Viktor Avbelj, podpredsednik Franc Simonič, tajnik Alojz Lakner; člani: Rudi Burger, ing. Karmelo Budihna, Rado Cilenšek, Jože Globačnik, Jože Gričar, Milan Jurčev, Miran Košmelj, ing. Sonja Lapaine, Stanko Lapaine, Ivan Novak, Drago Pestotnik, Jože Petean, Rado Pušenjak, Karel Reberšek, Anton Truden in Franc Zalaznik.

V okrožno sodišče pri oblastnem ljudskem odboru so izvolili Franca Venturinja kot predsednika, 10 sodnikov in 129 sodnikov porotnikov iz vseh okrajev mariborske oblasti. Ob koncu so bile poslale resolucije CK KPJ, predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku in vladi LR Slovenije.

Naša tekstilna industrija je tudi uporabljala samo ta preparat, zato smo se v povojnem času, ko so prenehale ali pa postale precej neradne dobave iz tujine, znešli v neprijetnem položaju. Morali smo misliti na lastno produkcijo. To misel sta začela uredničevati strokovnjaka inženir kemije Mihajlo Zisič in star praktik mojster Ivan Ukmar. Po štirih mesecih vztrajnega dela, analiz in preizkušanj sta končno izdelala preparat, enakovreden tipu »Nekal Bx«. Po uspešnih poskusih v laboratoriju Zavoda za industrijska raziskavanja sta prešla na polindustrijsko izdelavo tega preparata v tovarni tekstilnih pomožnih sredstev v Ljubljani. Tudi ta poskus je odlično uspel in zdaj izdelujemo ta preparat, ki je nepogrešljiv za tekstilno industrijo.

Poskus izdelave tipa »Nekal« je trajal štiri mesece. Uspeh pa je tudi v tem, da so sestavo preparata uporabljali večinoma samo domače surovine.

Izumiteljsko delo tov. inž. Zisiča in Ukmarja pomeni lep napredek za gospodarsko osamosvojitve v izdelavi tekstilnih pomožnih sredstev.

930 gospodarskih poslopij bodo zgradile kmetijske obdelovalne zadruge v Vojvodini. V ta namen imajo odobren kredit 68 milijonov dinarjev. Nameravajo pa zgraditi še za 250 milijonov dinarjev poslopij izven planov. Največ bodo gradili hlobov. Gradivo si bodo priskrbeli po večini sami. S prostovoljnimi delom bodo naredili več stotisoč zidakov.

Na Pančevskem Ritu bodo letos zgradili 800 gospodarskih poslopij. Ta velik socialistični kmetijski obrat se ho že letos zelo razvil. Začeli so že graditi 318 poslopij — hleve, skladišča, silose, sušilnice itd. Za gradbena dela bodo letos porabili 819 milijonov din. V Makedoniji so posejali že večino bombaza. Do 12. maja so izpolnili sestveni plan za bombazo za okrog 90%. Najbolje je izpolnil plan združni sektor, in sicer za 145%. Po okrajih so posejali največ bombaza v kumanovskem okraju, kjer so izpolnili sestveni plan za 97,4%.

NOA · KITAJSKE NAPREDUJE NA ŠANGHAJSKI FRONTI

V rokah demokratične armade je že vseh pet nekdanjih prestolnic Kitajske

Beograd, 28. maja. Agencija Nova Kitajska poroča: Sile narodno-osvobodilne armade Kitajske uničujejo ostanke kuomintangskih čet na področju Šanghaja. Kuomintangska obrambna črta severno od Sučoua je v popolnem razsulu. Oba bratova reke Whangpoo sta v rokah narodno-osvobodilne armade. Ljudske sile so osvobodile okrožje Putung, vzhodno od Whangpoo, na za-

padni obali pa so zavzele celo vrsto mest ter ob tej priložnosti ujele 5000 kuomintangskih vojakov. Navzlic ukazu svojih poveljnikov se je več kuomintangskih enot vdalo narodno-osvobodilni armadi. Ljudskim silam se je vdal štab 21. kuomintangske armade hkrati s 155. in 141. divizijo. Ljudske sile so uničile ostanke drugih dveh divizij 123. armade.

NOA je zavzela več mest v pokrajinah Kiangsi in Fukien

Narodno-osvobodilna armada Kitajske ima v svojih rokah 400 km železniške proge med pokrajinskimi prestolnicama Hangčouom in Nančangom. To je več kot dve tretjini celotne železniške mreže v Kiangsiju in Čelsjangu.

armade osvobodile okolišni mesti Šaouvo in Sučang.

Narodno-osvobodilne sile so razorožile 5000 kuomintangskih vojakov okrog Šijana. Šijan je eno izmed petih nekdanjih prestolnic Kitajske, ki so sedaj vse v rokah narodno-osvobodilne armade. Ostale štiri prestolnice so Peking, Nanking, Lojang in Kajfeng.

Takoj po osvoboditvi mesta so pričeli delavci obnovljati objekte, ki so jih poškodovali kuomintangske čete.

OF ZA SLOVENSKO KOROŠKO SVETU ZUNANJH MINISTROV

Pravična rešitev koroškega vprašanja je samo v priključitvi matici domovini-Jugoslaviji

Celovec, 28. maja. Dopisnik Tanjuga poroča: Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je poslal Svetu zunanjih ministrov v Parizu brzojavko, v kateri zahteva, naj Svet zunanjih ministrov vzame na znanje nacionalne zahteve koroških Slovencev. Mi koroški Slovenci smo nedvoumno poudarjali, da vidimo pravično rešitev koroškega vprašanja in možnost svobodnega političnega, gospodarskega in kulturnega razvoja slovenskega prebivalstva edino le v priključitvi k matici državi Jugoslaviji. V brzojavki je poudarjeno, da sta nedavna obiska ameriškega predstavnika Redera in angleškega predstavnika Hedersona na Koroškem varanje svetovne javnosti in poskusov, da bi opravili stališče, na katero sta se postavili ti dve

državi v vprašanju Slovenske Koroške. Hederson je obiskal taborišče fašistov DIPI v Oticah in avstrijsko žandarmerijsko šolo v Karavankendorfu pri Bohovljah in sicer v spremstvu bivših dvoih hitlerjevskih oficirjev polkovnika SS Stöckera, bivšega komandanta hitlerjevske žandarmerije in člana štaba za preganjanje partizanov polkovnika Kortika.

Menimo, je rečeno na koncu brzojavke, da je za tako važen sklep, ki zadeva bodočnost kakega naroda, edino demokratičen način ta, da se predvsem sliši glas tistega, za čigar usodo gre. Zato zahtevamo, da Svet zunanjih ministrov na sedanjem zasedanju zasliši predstavnike koroških Slovencev, ki so, ker gre za njihovo bodočnost, predvsem poklicani, da povedo resnico o Slovenski Koroški.

Trgovinski sporazum Švedska—Jugoslavija podpisan

Beograd, 28. maja (Tanjug). Dne 27. t. m. je bil podpisan v Stockholmu trgovinski sporazum med FLR Jugoslavijo in Švedsko z veljavnostjo do 15. aprila 1950. leta.

Skupni obojestranski promet je določen na okrog 90 milijonov švedskih kron. Po tem sporazumu bo Švedska izvažala v glavnem stroje, izdelke iz jekla, elektrotehnični material, papir in drugo. Jugoslavija pa bo izvažala v Švedsko tobak, oljnatе pogaçice, koruzo, baker, svinec, trdi les in drugo.

Sporazum je v imenu FLRJ podpisal pomočnik ministra za zunanjo trgovino Branko Zlatarić, v imenu Švedske pa zunanji minister g. Uden.

Konferenca zunanjih ministrov

Pariz, 28. maja (Tanjug). Na včerajšnji seji Sveta zunanjih ministrov so razpravljali o evropskih predlogih za vzpostavitev četverga zavezniskega nadzorstva v Nemčiji in ustanovitve osrednjega nemškega organa — državnega sveta — kot podlage za ustvaritev enotnosti Nemčije na demokratičnih načelih. Ministri treh zapadnih sil niso predložili nikakih konkretnih predlogov za organiziranje nemške enotnosti, ampak so si vztrajno prizadevali, da bi se izognili razpravljanju o sovjetskih predlogih. Šef delegacije ZDA Acheson je zahteval v imenu treh zapadnih delegacij, naj bi najprej obravnavali gospodarske probleme Nemčije, in sicer vprašanje reparacij in vprašanje sovjetskega imetja v vzhodni coni Nemčije.

Zunanji minister ZSSR Višinski se je dotaknil dosedanjih pripomb Achesona, Bevina in Schumana glede sovjetskih predlogov in izjavil, da stoji Acheson na negativnem stališču glede načela soglasnosti v četverem zavezniskem nadzorstvenem organu za Nemčijo.

Višinski je poudaril, da ne bi bilo mogoče doseči enotnosti Nemčije brez enotnosti zaveznikov v četverem nadzorstvenem organu. Hkrati je Višinski zahteval, naj predlože ministri zapadnih sil svoje konkretne predloge glede četverega nadzorstva in enotnosti Nemčije.

FIZKULTURA

OSKRBOVANE PLANINSKE KOČE V SLOVENIJI

Planinstvo, ki ima v Sloveniji veliko tradicijo, se poslednji dve leti zelo uspešno razvija in širi med delovnim ljudstvom. To je predvsem zasloga agilnih planinskih društev, ki so s tesnejšo povezavo s sindikalnimi podružnicami in ob veliki pomoči ljudske oblasti uspela obnoviti, razen v Slovenskem Primorju, vse od okupatorja porušene planinske koče in domove. To je velik prispevek planinske organizacije k izgradnji socializma v naši državi, če pomislimo, da je planinska organizacija poleg med vojni uničenih planinskih postojank zgradila še večje število novih koč in domov.

Po priključitvi Slovenskega Primorja k FLRJ kažejo veliko aktivnost tudi tamkajšnja planinska društva. Tako bo planinsko društvo Bovec od 1. junija 1949 dalje oskrbovalo zavetišče »Zlatorog« v Logu v Trenti. Z »Zlatorogom« smo dobili veliko možnost pogostega obiska v najlepšo dolino slovenskega gorskega sveta, ki je obenem izhodišče za vrsto tur v Julijske Alpe.

Objavljamo spisek oskrbovanih planinskih koč, ki so na razpolago našemu delovnemu ljudstvu.

Naziv postojanke	V upravi društva	Planinski predel	Nadmorska višina	Število ležišč
Dom na Komni	Ljubljana	Julijske Alpe	1520 m	91
Dom Savica	"	"	806m	—
Aljažev dom v Vratih	"	"	1015 m	117
Koča pod Bogatinom	Bohinj	"	1513 m	60
Mihov dom	Kranj, gora	"	1150 m	22
Erjavčeva koča na Vršču	Jesenice	"	1515 m	52
Tičarjev dom na Vršču	"	"	1650 m	50
Dom na Kravcu	Kranj	Savinjske Alpe	1700 m	51
Dom v Kamniški Bistrici	Ljubljana	"	601 m	82
Cojzova koča na Kokr. sed.	Kamnik	"	1791 m	24
Koča na Kamm. sedlu	"	"	1884 m	26
Koča na Starem gradu	"	"	585 m	—
Koča na Mali planini	Domžale	"	1447 m	15
Dom na Korošici	Celje	"	1808 m	75
Mozirska koča na Golteh	"	"	1344 m	99
Koča na Smohorju	Laško	"	784 m	—
Roblekov dom na Begunj.	Radovljica	Karavanke	1757 m	38
Dom na Uršji gori	Prevalje	"	1696 m	15
Koča pod Kremžar. vrhom	Slov. Gradec	Pohorje	1161 m	40
Zavetišče pri Treh kraljih	Slov. Bistrica	"	1200 m	12
Mariborska koča	Maribor	"	1080 m	48
Zavetišče pri Pesniku	"	"	1100 m	32
Tinčev dom na Pohorju	Ruše	"	1530 m	28
Zav. in razgl. stolp na Boču	Poljčane	"	938 m	—
Dom na Mrzlici	Trbovlje	Zasavje	1119 m	28
Koča na Kumu	"	"	1219 m	8
Koča na Sv. Gori	Zagorje	"	849 m	20
Koča na Kalških planinah	Hrastnik	"	956 m	32

Ob sobotah in nedeljah ter praznikih že oskrbovane postojanke:

Naziv postojanke	V upravi društva	Planinski predel	Nadmorska višina	Število ležišč
Koča Tamar	Rateče	Julijske Alpe	1108 m	16*
Češka koča na Ravneh	Jezerško	Savinjske Alpe	1543 m	18*

* Oskrbovana od 16. maja do preklca. — * Oskrbovana do 5. junija.

Dalje bodo oskrbovane:

Naziv postojanke	V upravi društva	Planinski predel	Nadmorska višina	Število ležišč
Češka koča na Ravneh	Jezerško	Savinjske Alpe	1543 m	18*
Koča pri Sedm. trigl. jez.	Ljubljana	Julijske Alpe	1683 m	45*
Triglaviški dom na Kred.	"	"	2515 m	96*
Staničeva koča pod Trigl.	Mojstrana	"	2332 m	65*
Post. Zlatorog v Logu v Trenti — Bovec	"	"	—	—
Koča na Dolici	Gorje	"	2151 m	40*
Dom Planika pod Trigl.	"	"	2408 m	44*

Opomba. — Koče so oskrbovane: * od 5. junija, * od 29. maja, * od 26. junija, * od 26. junija, * od 1. junija, * od 2. julija, * od 11. junija.

Neoskrbovano bo Zavetišče na Grohat planini pod Raduho, nadmorska višina 1650 m, 60 ležišč, Savinjske Alpe. Ključ pa je mogoče dobiti pri tov. Pucu v Koprivni, ob potu na Raduho, dve ure hoda iz Črne. Zavetišče je brez oodej.

Teniški turnir v Parizu

Pariz, 28. maja. V finale mednarodnega teniškega turnirja v Parizu sta se plasirala ameriška teniška igralca Parker in Patty. Prvi je premagal v polfinalu Sturgesa (Južna Afrika) s 6:2, 6:1, 6:4, drugi pa je pripravil presenečenje z zmago nad ameriškim vrhom Gonzalezom s 6:4, 6:3, 7:6, 6:3. V tretjinih parov so bili doseženi tla rezultati: Sturges—Fanim (Južna Afrika): 6:8, 6:8, 6:4, Borgelin—Johanson (Švedska): 6:8, 6:8, 6:4, Borgelin—Johanson (Švedska): 6:8, 6:8, 6:4, 6:6, 6:2, 7:5, 9:7. V četrtfinalu se je plasiral par Bernard (Francija)—Patty (ZDA).

Turnir republik v odbojki

Beograd, 28. maja. Pri nadaljevanju tekmovanja na republiškem turnirju v odbojki je bila v drugi skupini najzanimivejša tekma med reprezentancama Makedonije in Hr. vatske. Požrtvovalni makedonski igralci so zmagali v lepi igri 3:2 (15:9, 6:15, 12:15, 15:2, 15:8). Drugo srečanje med reprezentancama Bosne in Hercegovine ter Črne gore se je končalo z zmago Bosne in Hercegovine 3:2 (15:9, 15:8, 11:15, 12:15, 15:11).

Na turnirju republik v odbojki je včeraj premagal Slovenija po lepi igri 3:1 (15:11, 15:7, 13:15, 15:12).

Druga tekma med reprezentancama CDJA Partizana in Srbije se je končala z zmago CDJA Partizana 3:1 (15:8, 15:5, 12:15, 15:12).

Danes velike konjske dirke

Sodelujejo združeni konji, konji JA iz Ljubljane, Zagreba, Slov. Bistrice in Postojne, konji NM iz Ljubljane in Zagreba ter konji prirreditelja dirke Kluba za konjski šport »Partizan« iz Ljubljane. Začetek ob 14. uri na stadionu »Železničarja« v Ljubljani. — Predprodaja vstopnic pri Putniku.

Gligorič—Stahlberg 3:3

Šesta partija se je po ostrom boju končala remis. Igrala sta zopet ortodoksan obrambo danskega gambita in do 18. poteza je bila partija identična z 3. otro. Gligorič je imel že nekaj več od igre, toda Stahlbergu je uspelo z napadom na Gligoričovo rokado izmenjati skoraj vse figure ter je nato ponudil remis, kar je Gligorič sprejel. Sedma partija bosta igrala 30. maja ob 10.

Individualno prvenstvo JA

Vodčl Mohorčič poražen. 10. kolo: Skoti: NIS 1:0. Nepušan: Gajski 0:1, Lakič: Mali 5:4, Barbaros: Nožič 0:1. Hoč: Vujadinovič 0:1, Balkanski: Valentinčič 7:7, Savič: Sebeščen 1:0, Jovano-

Pionirski dvoboj Litija : Logatec

Sah na našem podeželju se lepo in sistematično razvija v širino. Posebno važnost pa je treba pri tem polagati na mladino, da se jo kar največ znajme in priprone k šahu. V tem pogledu sta se lepo izkazala Litija in Logatec, ki sta 14. maja v Ljubljani odigrala prijateljski dvoboj svojih pionirjev

in pionirk. Zaenkrat so se udeležili na 30 deskah, kar je vsakekor lepo število. Pionirski Litije in Logatec so igrali na 15 deskah neodločeno 7 1/2:7 1/2, dočim so pionirke iz Litije zmagale z 4:1. Tako in podobno prireditve so vsestransko koristne in za nadaljnji razvoj mladinskega šaha potrebne.

Brezuspešni napori informbirojevskih lovcev na »dokaze«

Organ Komunistične partije Italije »Unita« je 25. maja v svoji milanski izdaji objavil izveščke iz članka, ki ga je napisal Sevlagin in ki ga bo objavilo v svoji prihodnji številki glasilo Informbiroja. »Za trajen mir in ljudsko demokracijo. Tudi ta članek, ki naj na osnovic pisanja jugoslovenskega tiska dokazuje »prehod Jugoslavije v imperialistični tabor«, je na liniji gnusnih klevetniških napadov proti Komunistični partiji Jugoslavije. Vendar pa skuša biti za različno od povprečnih standardiziranih klevet informbirojevskega porekla avtor članka v svojih klevetniških izpadih vsaj nekoliko »konkreten«. Težo članku naj bi dajali »dokumentirani podatki« o pisanju in liniji glasila Komunistične partije Jugoslavije »Borbe«, ki jih morajo čitatelji informbirojevskega glasila seveda sprejeti kot »nedvomno resnico«, če se nečije izpostaviti nevarnosti, da bodo obloženi herezije. Vendar je tudi v tem članku — po že uzakojenem običaju informbirojevskve »prepričevalne« argumentacije — avtor izrazil priponost, da dokazuje svojo visoko »principelnost« v vulgarnih posviki na račun voditeljev naše Partije in tako podkrepi svoje argumente.

Članek se pričena s trditvami, da je »Borba« spremenila svojo smer, da je postala »glasnik nacionalistične in trockistične propagande«, da je »zavzela odkrito stališče proti komunističnim partijam, ki so podpisale resolucijo Informbiroja«, da ne »piše ničesar proti imperializmu« in da v 105 številkah letošnjega leta ni objavila nobenega članka, ki bi razkrinkaval angloameriški imperializem.

Očividno avtorjem resolucije Informbiroja nikakor ne gre v račun dejstvo, da je jugoslovenski tisk na čelu z »Borbo« takoj spočetka principielno pričel obravnavati vprašanja, povezana z resolucijo Informbiroja. Dejstvo je, da temeljnega vprašanja, — to je vprašanja odnosov med socialističnimi državami — informbirojevski tisk sploh ne načenja all pa ga v najboljšem primeru odpravi z ničemer prepričljivo frazo o »popolni enakopravnosti in bratskem sodelovanju«, ki seveda nima nikdar nobene dokumentacije. Zato je v informbirojevskem slovarju principielno obravnavanje tega vprašanja, — in v tem leži bistvo spora med CKKPJ in CK VKP(b) —, kakor to dosledno dela naš tisk, seveda zgolj »nacionalistična in trockistična propagandna«.

Sevlagin zelo nesporno poskuša dokazati, da vodi »Borba« na področju zunanje politike »fioimperialistično propagandno«. Take trditve seveda ni mogoče dokazati, ker proti njej govore neštete stolpci, objavljeni v »Borbi«, kakor tudi sploh pisanje celotnega jugoslovenskega tiska. Tako trditve Sevlagin pač z mirno vestjo navaja ne samo zato, ker mu je bilo tako naročeno, temveč tudi zato, ker ve, da je ogromna večina bralcev informbirojevskega glasila ne bo mogla kontrolirati iz preprostega razloga, ker so »Borbe« in jugoslovenskemu tisku sploh, ki obravnava vprašanje informbirojevskve klevetniške gonje, vrata v dežele ljudske demokracije in v Sovjetsko zvezo hermetično zaprta.

V svojem članku se Sevlagin sicer ne drzne več trditi, da je Jugoslavija »stajna« podpisnica atlantskega pakta. Zato pa skuša dokazati »fioimperialistično« orieniacijo »Borbe« s trditvijo, da je »Borba« objavila samo skratek izvešček iz izjave zunanjega ministva Sovjetske

zveze o atlantskem paktu, da pa je sicer o tem paktu »sploh molčalac. Ne vemo, kakšna so merila za dolžino posameznih člankov, veljavna za glasnik informbirojevskve propagande. Vendar ostaja dejstvo, da obsega »skratki« izvešček iz omenjenega obvestila celih šest kolon. Prav tako ne more nihče izpodbiti dejstva, da je »Borba« — in z njo vse jugoslovenski časopisi — dovolj podrobno obravnavala vprašanja severnoatlantskega pakta in poročala o množičnih demonstracijah ter protestih proti temu napadalnemu instrumentu angloameriških imperialističnih krogov. O tem se je Sevlagin lahko tudi sam prepričal, če je pred pisanjem svojega članka preučil celih 105 števk »Borbe«, objavljenih v letošnjem letu.

Toda ker je laž edino sredstvo, ki preostaja našim klevetnikom, je Sevlagin ubogljivo zamišljal in s spretnostjo informbirojevskve vedeževalca ugotovil, da za »Titovo« kliko in njen dnevnik ne obstaja Marshallov načrt niti kolonialno suženstvo dežel zapadne Evrope. Odveč bi bilo navajati statistične podatke o prostoru, ki ga je »Borba« v svojih stolpcih posvetila razkrinkavanju Marshallovega načrta, ker bi bilo tako dokazovanje bob ob steno za komuniste informbirojevskve kova. Naši ljudje pa se ob teh lažeh lahko znova prepričajo, koliko je vredna argumentacija informbirojevskvega porekla.

Potem ko Sevlagin z novimi variacijami pogreva že obrabljeno klevetniško temo, da je v Jugoslaviji onemogočeno gibanje za mir, se takoj sam s seboj zaplete v protialožje. Ko piše o zborovanju za mir, ki je bilo 16. aprila v Beogradu, se pritožuje, da je bilo to zborovanje edino te vrste ter znova potvrdja dejstva. Trdi, da je bilo to zborovanje v znanju »skandalozne« parolet, da »predstavlja Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije in Tito podporo in trdno jamstvo miru v vsem svetu.« Po že ustaljeni praksi informbirojevskih propagandistov je Sevlagin grobo potvoril besede referenta Branka Draškovića, ki je ob zaključku svojega govora na tem zborovanju dejal: »Naj živi enotnost naših narodov, ki zbrani okrog Komunistične partije Jugoslavije in njenega Centralnega komiteja s tovarišem Titom na čelu predstavljajo čvrsto jamstvo in oporo miru v svetu.« Jasno je, da je prav enotnost naših narodov v njihovi borbi za socializem največji prispevek, ki ga naši narodi morejo dati v skupni borbi vseh naprednih in miroljubnih sil za mir v svetu. Avtorjem resolucije Informbiroja se prav zaradi te enotnosti ni izpolnila vroča želja, da bi zanetili v Jugoslaviji državljansko vojno. Pričakovati bi bilo šo, da Sevlagin, zvest svoji »logički«, proglasi državljansko vojno v Jugoslaviji za »revolucionarno in dosledno podporo svetovnemu gibanju za mir«. Akrobacija in falsifikati Sevlagina so zato v tem primeru nov dokaz onemogel besnosti naših tako imenovanih »kritikov«.

Točna pa je trditev, ki jo navaja Sevlagin, da namreč »Borba« ni objavila besedila odgovorov zunanjega ministva Sovjetske zveze in drugih dežel ljudskih demokracij, ki sodelujejo v Svetu za medsebojno gospodarsko sodelovanje, na noto naše vlade. Vendar ostaja dejstvo, da je naš tisk seznanil naše ljudske množice s klevetniškimi metodami, ki veljajo za omenjene odgovore. Prav tako je neizpodbito dejstvo, da naše note ni niti omenil, kaj šele objavil njeno besedilo tisk v Sovjetski zvezi in deželah ljudske

demokracije. Če iz zgoraj omenjene ugotovitve Sevlagin izvaja trditve, da je temu vzrok strah Titove klike pred delavskim razredom in večino Partijec, pomeni to samo skrajno živčnost naših klevetnikov, ki si dajejo moralne injekcije z avtosugestijo, da so neuspeli kontrarevolucionarni napadi Informbiroja proti naši deželi morda le dosegli kak cilj.

Sevlagin in njegovim gospodarjem gotovo ni neznan, da je tovariš Džilas takoj prve dni po objavi resolucije Informbiroja v polemiki s Červenkovim pozval voditelje Komunistične partije Bolgarije — in s tem posredno tudi ostale podpisnike resolucije Informbiroja — naj bolgarski tisk objavi njegov odgovor, na kar bo tudi »Borba« objavila Červenkovove članke. Toda ta poziv je naletel na gluha ušesa. Jasno je, da mora tudi v tem vprašanju veljati načelo reciprocitete, na kar pa avtorji resolucije Informbiroja nikakor nečije pristati. Zato so izpadi Sevlagina ob znanem ukrepu naše vlade, ki je zahtevalo izpolnjevanje načela reciprocitete zaprla poljsko čitalnico v Beogradu, milo rečeno zgolj preprost in vulgarna demagogija.

Kljub temu, da naši narodi ne razpolagajo s takim ogromnim propagandnim aparatom, karšen se že 11 mesecev zaganja v naše narode, v naše državo in partijsko vodstvo, pa ostaja neizpodbito dejstvo, da so prav avtorji resolucije Informbiroja tisti, ki jih je strah pred resnico. Ali ni morda sovjetski tisk — in z njim vred tudi partijski tisk v drugih deželah — objavil samo resolucijo Informbiroja, zamolčal pa odgovor CK KPJ, medtem ko je »Borba« objavila celotno besedilo resolucije Informbiroja? Medtem, ko so v Moskvi natisnili brošuro zgolj s pismi CK VKP(b) in jo celo tajno razširili v Jugoslaviji, je bila pri nas objavljena brošura s popolno korespondenco med CK VKP(b) in CK KPJ. Naš tisk in z njim na čelu »Borba« stalno objavlja material o informbirojevski klevetniški gonji proti Jugoslaviji ter nanj samozavestno, principielno in dostojno odgovarja. Avtorjem resolucije Informbiroja ter njenim pristajšem je seveda tak način obravnavanja spornih vprašanj popolnoma tuji in se zato rajši zatekajo h klevetam, lažem in najvulgarnjšemu peovanju, kakršno doseže ni bilo v navditi niti v odnosih med sovražnimi s kapitalističnimi državami, a kamoli v odnosih med socialističnimi državami. Naši klevetniki se ne bodo mogli stalno izogibati principielnemu obravnavanju vprašanja odnosov med socialističnimi državami ter tak način obravnavanja ležerno proglašati za »trockistično in nacionalistično propagandno«. Prej ali slej bodo morali svojim ljudskim množicam brez izmikanih in frazarijen stvarno odgovoriti na vprašanje odkod vnašanje revizionizma v mednarodno delavsko gibanje, odkod kontrarevolucionarne metode in neenakopravni odnosi med socialističnimi državami.

Ker gre za obrambo načel marksizmalenizma, za spoštovanje enakopravnosti v odnosih med socialističnimi državami, se bo naš tisk še naprej boril proti brezprincipielnim napadom informbirojevskih klevetnikov. Naš tisk nima samo pravice, temveč ima tudi dolžnost, da ljudskim množicam pri nas in v svetu pojasnjuje bistvo spora med CK VKP(b) in CK KPJ, da razkrinkava gnusne metode klevetanja, ekonomskega pritiska in kontrarevolucionarne propagande, ki jih tako ne-skrupulozno uporabljajo naši »kritiki«.

OBVESTILA

Razpored predavanj v protituberkuloznem tednu, ki bo od 27. maja do 3. junija 1949:

RLO I: Glavna direktorja eksploatacije državnih železnic, sindikat kurilnice glavni lokodvor, postaje, sekcije za vzdrževanje proge 1. junija ob 16 v dvorani kna Slozra, predava dr. Jereb.

Sindikat »Utenilski«, tereni Rakovnika 20. maja ob 20 v dvorani OF, Dolenjska cesta, predava dr. Zidarvič.

Sindikat »Indus«, tovarna obutve, 30. maja ob 14 v delavnici »Indus«, predava dr. Lajovic.

RLO II: Tereni, strokovna šola rajona II 31. maja ob 20 v dvorani Šercerjevega doma, predava dr. Rupnik.

Tereni Št. Vid 2. junija ob 20 v Prosvetnem domu Št. Vid, predava dr. Arko.

Sindikat tovarne Hribernik, sodarska zadruga, tovarna šola, Tacev 2. junija ob 14 v tovarni Hribernik, predava dr. Argo.

Tereni Bežigrada 30. maja ob 20 v avli gimnazije v Poričevi, predava dr. Smernu.

Tereni Ježice 30. maja ob 20 v Prosvetnem domu na Ježici, predava dr. Dedjančič.

RLO III: Tereni Moste, sindikat tovarne pleten 30. maja ob 20 v kinodvorani Moste, predava dr. Ravnikar.

Sindikat tovarne Kolinska, Zmaj, tovarna kleja, centralne delavnice »Gradisa« 2. junija ob 14.30 v dvorani tovarne »Kolinska«, predava dr. Musič.

Sindikat tovarne Saturnus, Lauenka, Bitumen, kemične tovarne 30. maja ob 14.30 v dvorani tovarne Saturnus, predava tovarniš. Musek.

RLO IV: Tereni Viča 3. junija ob 20 v dvorani Prosvetnega doma Vič, predava dr. Franta Mis.

Sindikat tobačne tovarne 3. junija ob 16 v dvorani tovarne, predava dr. Zavornik.

Sindikat tovarne Golob, Vincet, Testenine, Kosevov Vič 31. maja ob 16 v dvorani Prosvetnega doma na Viču, predava dr. Franta Mis.

Sindikat opekarne Brdo, tereni Brdo, državno posestvo, Bokalec 31. maja ob 20 v dvorani Brdnikova ulica 39, predava dr. Ravnikar.

Sindikat Splošnega stavbnega društva, državno posestvo Jesenkovo, Invalidski dom 6. junija ob 19 v dvorani Splošnega stavbnega društva, Jeranova ulica, predava dr. Musič.

KLO Polje: Sindikat železničarjev, tereni Zaloga 2. junija ob 19.30 v Mladinskih dvoranah v Zaloru, predava dr. Brabeč.

ja ob 14.30 v dvorani tovarne »Kolinska«, predava dr. Musič.

Sindikat tovarne Saturnus, Lauenka, Bitumen, kemične tovarne 30. maja ob 14.30 v dvorani tovarne Saturnus, predava tovarniš. Musek.

RLO IV: Tereni Viča 3. junija ob 20 v dvorani Prosvetnega doma Vič, predava dr. Franta Mis.

Sindikat tobačne tovarne 3. junija ob 16 v dvorani tovarne, predava dr. Zavornik.

Sindikat tovarne Golob, Vincet, Testenine, Kosevov Vič 31. maja ob 16 v dvorani Prosvetnega doma na Viču, predava dr. Franta Mis.

Sindikat opekarne Brdo, tereni Brdo, državno posestvo, Bokalec 31. maja ob 20 v dvorani Brdnikova ulica 39, predava dr. Ravnikar.

Sindikat Splošnega stavbnega društva, državno posestvo Jesenkovo, Invalidski dom 6. junija ob 19 v dvorani Splošnega stavbnega društva, Jeranova ulica, predava dr. Musič.

KLO Polje: Sindikat železničarjev, tereni Zaloga 2. junija ob 19.30 v Mladinskih dvoranah v Zaloru, predava dr. Brabeč.

Vsem ljubiteljem naših voda!

Pomorsko-brodarsko društvo »Cveto Močnik« v Ljubljani vabi svoje članstvo in prijatelje, da se udeležijo predavanja o letopah brodarstva, katerega bo imel član uprave društva dr. Jože Bonač. Predavanje se bo vršilo dne 30. maja ob 9. uri v fizikalni dvorani VI. državne gimnazije, Sušičeva ulica 1. III. nadstropje. Predavanje bodo spremljale številne skiptične slike. Po končanem predavanju se bodo vpisovali novi člani Pomorsko-brodarskega društva.

DNEVNE VESTI

SKUD »Dušan Jereb« Novo mesto gostuje v nedeljo 29. maja v Zveznem gledališču Mollerovo komedijo v 5 dejanjih »Tartuffe«. Tehnološke vaje I. in II. letnika za izredno slušatelje bodo od 1. do 15. junija t. l. Interesanti naj se zberejo 1. junija ob 14 v mali dvorani gospodarske fakultete. — Dekanat gospodarske fakultete.

Dne 31. maja 1949 bo ob 19.30 v Domu ljudske prosvete v št. Vidu naš Ljubljano ustanovni občni zbor kulturno umetniškega društva, združen s kratkim sporedom. Vabljeni! Društvo inženjerski in tehnični — podružnica Celje, obvešča, da bo v okviru prirediteljstva Tedna tehnik dne 2. junija ob 19.30 v dvorani hotela Evropa v Celju članski sestanek, obveščen za vse članove DIT. Na sestanku bo predaval tov. inž. Čopič o problematiki elektroenergetičnega gospodarstva. Tudi medenijski vstopni vabljeni!

Zdravniško dežurno službo v Celju ima od sobote 28. maja popoldne do ponedeljka do 8 zjutraj dr. Fiser Jože, Križniškova 2.

PRESKRBA

DELITEV MESA IN DROBOVINE

Poverjenstvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča bolnike, nosilce žene, dajalce krvi, udarnike in zamudnike, da lahko nabavijo svoje meso ali po želji drobovino v ponedeljek 29. maja od 6-10 in od 14-16.

Meso bodo delile prodajalne mestne klavnice: Wolfova 12, Gajeva-pasaža, Gosposvetška 6, Zaloška 28, Tržaška 81, Celovška 54 in na trgu.

Obveščamo potrošnike, da naj si zanesljivo nabavijo meso na odrezke za tekoči mesec, ker po tej delitvi odrezki ne bodo več voljavni.

Delitev mesa za prihodnji teden bo objavljena naknadno.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS obvešča:

DELITEV MOKE ZA MAJ

Obveščamo vse potrošnike LRS, da se delitev moke in mlovskih izdelkov za mesec maj zaključi 31. maja 1949. Do tega dne morajo potrošniki dvigniti pripadajoči obrok na malske živilske nakaznice, ker jim bo sicer obrok zapadel.

— Iz pisarne MFP.

DELITEV RIBJEGA OLJA

Tem potom obveščamo vse zdravilnike, poverjenstva za ljudsko zdravje pri OILO ter poverjenstva za socialno skrbstvo, da so nekateri lekarni prejeli od Mednarodnega fonda za prvo pomoč otrokom ribje olje, kotorega dela brezplačno na recepte zdravnikov, potrdila poverjenstev za ljudsko zdravstvo ter poverjenstev za socialno skrbstvo mestnih odborov RK. Pristojni organ, ki izdaja nakazilo za ribje olje, da tudi informacije, v kateri lekarni potrošnik dvigne ribje olje.

Ribje olje se deli: nosilcem ter doječim po 500 gr mesečno, otrokom od 1 leta po 150 gr mesečno, otrokom od 1-3 let po 200 gr mesečno, otrokom od 3-18 let po 300 gr mesečno. — Lekarne naj potrdila ter recepte pridržijo zaradi kontrole o izdaji ribjega olja.

Vsi upravičenci morajo prineseti steklenico s seboj.

Iz ministrstva za ljudsko zdravje LRS.

Dajalci krvi

Prejeli dajalcev krvi in odvzemi krvi se vrše redno vsak torek, sredo in četrtek. — Prosimo da se javijo v navedenih dneh ob 7.30 tovarišice, ki so dali kri pred več kot dvema mesecema, in tisti, ki žele prvič dati kri. Opozorjamo, da se javijo samo popolnoma zdrave in za odvzem krvi sposobne osebe (starost najmanj 21 let), ne smejo imeti tudi nobenih kožnih izpuščajev. Rov. z deželo povzeto sirača za voznike v obeh smerih — potniški vlak tretjega razreda (velja za teritorij LRS), vozovnice prinesite s seboj — ne kupujte povratnih, ker jih zadržimo v zavodu. Po odvzemu krvi pripadajo dajalcu posebni dodatki v sladkorju, svežem mesu, maščobi, beli moki, denarna nagrada. Telefon 41-08. Zavod za transfuzijo krvi (klimične bolnišnice — vhod za Ljubljano).

VESTI IZ MARIBORA

Zdravniško dežurno službo v Mariboru opravila od sobote 28. maja popoldne do ponedeljka 30. maja do 8 zjutraj dr. Pihlar Janko. Prednovača: 1. IV. mestna.

Dežurne lekarnice: Nedelja 29.: IV. mestna lekarna, Gorkova ulica 18.

Ponedeljek 30.: Lekarna Vidmar, Glavni trg 20.

KONCERTI

Sporod II. ljudskega simfoničnega koncerta orkestra Slovenske filharmonije: Smetana: Vltava, simfonična pesnitev; Lavrovic: Mesec v izbi, Skerjanc: Vijača, Ipavec: Ciganke, poje altistka Elza Karlovca v spremljevanju orkestra. B. Strauss: Don Juan, simfonična pesnitev; Čajkovski: IV. simfonična. Dirigent: Bogo Leskovec. Koncert bo jutri v ponedeljek ob 18 v filharmoniji in ob 20. Orkester odide nato v torek 31. maja na koncertno turnejo v Dalmacijo.

Prihodnji mladinski koncert za srednješolsko mladino bo v kredo 1. junija. Sporod izvaja pianist prof. Marijan Japovšek. 1418

Kmetijska šola

Namen te šole, ki jo je ustanovila naša ljudska oblast po priključitvi Primorske, je vzgajati nov kader kvalificiranih kmetijskih delavcev, ki bodo s svojim znanjem in delom močno vplivali na preobrazbo naše vasi.

15. septembra 1949 se spet prične pouk, ki bo trajal eno leto in bo obsegal vse kmetijske panoge, prvenstveno vinarstvo, sadjarstvo in živinorejstvo. V šolo se sprejemajo mladinci in mladinke z osnovno šolsko izobrazbo od 15-25 leta starosti. Učenci in učence stanujejo v ločenem internatu in imajo vse oskrbo brezplačno. Interesenti, prvenstveno srednjšolski študenti, ki se želijo posvetiti kmetijski stroki, naj jim pripišejo na upravo Vinarsko-sadjarške šole v Ložah pri Vipavi. Vsak naj v prošnji navede svoje točen naslov, nakar jim bo uprava šole poslala vprašalnice pole v izpolnitve. Na podlagi teh pol bo do 1. avgusta 1949 sprejela 40 učencev in učenek. — Uprava Vinarsko-sadjarške šole Lože pri Vipavi.

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA NEDELJO 29. MAJA:

Poročila se ob 8.30, 12.30, 14.30, 20 in 22: sledi važnejše oddaje: 8 Veder intranji spored — 9 Iz naših delovnih kolektivov — 9.30 Poje zbor SKUD »Slava Klavora« iz Maribora (prenos iz Maribora) — 10 Dopoldanski simfonični koncert s plošč — 11 Radijski obzornik — 11.30 Pester opoldanski spored — 12.45 Zabavna glasba — 13 Pol ur za ploščino in celobano: Iz živalskih pravljic — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.45 Koroske narodne pesni poje Andrej Jaro, spremlja A. Stanko — 15 Oddaja za naše podeželje, predavanja: Politični pregled, Solarna na Pagu, Prednosti združne oblike proizvodnje, Nekaj o premoгу. Absolutna monarhija Vzhodne Evrope, Mihail Solohov: Tih Don (odlomki), vmes pojejo in igrajo: mali ansambel Radia Ljubljana pod vodstvom Alberta Sembera Radia Ljubljana p. v. Alberta Jerdnika, orkester Radia Ljubljana pod vodstvom Drakserjeva, Ivica Runkovca, Režika Koritnikova, Marjan Vodopivec in nekaj glasbe s plošč — 19 Znani violinisti, pianisti in dirigenti s plošč — 19.30 Politični komentar iz Beograda — 19.45 Zabavna glasba — 20.15 Napravi iz operet — 20.30 Nekaj vedre glasbe — 20.55 Fiskalturna poročila — 21 Tariz, mesto opernih pralozvob — 22.00 Lahek nočni spored.

SREČKE

Državne razredne loterije za I. razred so v prodaji

Premija v I. razredu din 200.000.—

Zrebanje bo 8. junija.

Pohitite z nakupom. Četrtnika stane din 50.—

Obvestilo

Mestno podjetje »Beton«, Ljubljana, Ambrožev trg 7, sporoča, da zaradi omejitve v telefonskem prometu kličite samo št. 22-42 podcentrala in personalni oddelček ter št. 35-16 nabavni in tehnični oddelček.

Danes 29. maja 1949 ob 16.30

na stadionu »Odrca« ob Tyrševi cesti prvenstvena nogometna tekma

Sobota : Železnica

(Mur. Sobota) (Ljubljana) Tekma bo odločala o slovenskem prvaku

Obvestilo vsem komitentom Narodne banke FLRJ

Pozivamo vse komitente Narodne banke FLRJ, da v bodoče vse pismene reklamacije, ki jih naslavlajo na kateri koli sedež Narodne banke FLRJ, vidno označijo na sami kvartir z oznako: »Reklamacija«.

Telefonske reklamacije za Narodno banko (FLRJ), centralo za LRS v Ljubljani, nam od sedaj dalje sporočajte le preko telefonske številke 42-11, dočim telefonske reklamacije na naše podružnice sporočajte neposredno direktorjem posameznih podružnic. — Iz tajništva Narodne banke FLRJ, centrale za LRS v Ljubljani.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. Telefon naročniškega oddelka 50-50. — Telefon oglašnega oddelka 56-85. — Štev. ček. računa 6-90601-0.

Izpitni roki v zdravstveni stroki

V smislu pravilnika o pripravniški službi, strokovnih izpitih in strokovnih tečajih v zdravstveni stroki, ki je izšel v Uradnem listu LRS (št. 45-245-48)

razpisuje

ministrstvo za ljudsko zdravje LRS strokovne izpite za medicinske sestri in medicinske tehnike, ki so si pridobili pravico opravljati strokovni izpit na podlagi navedenega pravilnika.

Prijave naj se po službeni poti dostavljajo do 20. junija personalnemu oddelku ministrstva za ljudsko zdravje (izpitna komisija). Priložiti je treba podatke neposrednega uslužbenčevega starešine o pripravniški službi po čl. 3 in 5 navedenega pravilnika.

Medicinske sestri in medicinski tehniki bodo obveščeni o dnevu izpita, ki bo predvidoma konec junija 1949.

Naslednji izpiti za zobotehnike, zobarje, farmacevtske pomočnike, farmaceute in zdravnike bodo v tešenem roku meseca novembra t. l.

Strokovni programi se morajo nabavljati pri personalnem oddelku ministrstva za ljudsko zdravje preko uprav ustanov.

Ministrstvo za ljudsko zdravje.

Objava

Direkcija državnega žitnega fonda, filijala Ljubljana

poziva

v smislu odredbe objavljene v Uradnem listu FLRJ pod št. 52-275 z dne 13. 4. 1949, vsa podjetja, zadrage in ustanove (prodajno mrežo, pekarno, industrijske magazine, gozdne magazine, pitarišča, tovarne itd.), katere prejemajo žitarice in žitne izdelke od državnega žitnega sklada, da morajo poslati pristojnemu delovnemu oddelku žitnega fonda, kateri se nahaja na sedežu okrajnega ozir. mestnega magazina

prijavo

o stanju zalog žitaric in žitnih izdelkov v stanju 31. maja 1949 zvečer. Navedeno prijavo je dostaviti delegatu v dveh izvodih najpozneje 1. 6. 1949 do 14. ure. V prijavi je izkazati zaloge žita in žitnih izdelkov po namembni, t. j. za garantirano preskrbo, ali za vezano ceno ali za krmo živine itd. Krivci, ki te prijave ne bodo dostavili pravočasno, ozir. prijavi nepravilne količine, bodo v smislu gori cit. uredb št. 9 kaznovani z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev.

Na isti prijavi mora prikazati vsak, koliko vreč (ki so namenjene za žitarice in žitne izdelke) poseduje na zalogi, polne kakor tudi prazne.

Direkcija državnega žitnega fonda, filijala Ljubljana.

Razpis

Na drž. delovodski šoli v Ljubljani bodo v šolskem letu 1949-50 odprti naslednji oddelki: strojni mojstri, elektrotehniški mojstri in mizarški mojstri oddelki.

Pogoji za vpis: učna doba, pomožni izpit, daljša praksa v stroki, moralna in politična neoporečnost.

Za vpis potrebni dokumenti: zadnje šolsko spričevalo, pomožni spričevalo, rojstni list, potrdilo o državljanstvu, potrdilo o voljni pravici, potrdila o dosedanjih praksah, kratak življenjepis in izpolnjena posebna tiskovina, ki jo kandidati prejmejo na šoli ob priliki vpisa (kolek din 10.—).

Vpisovanje se bo vršilo v poslopju Tehniške srednje šole v Ljubljani, Aškerčeva 9, dne 30. junija od 7. do 11. ure dopoldne. Kandidati pridejo k vpisu osebno.

Štipendije in internat: Velja isto kot za dijake Tehniške srednje šole.

Ravnateljstvo TSS.

Razpis

rokov za strokovne izpite iz kmetijske stroke

V smislu pravilnika o pripravniški službi, strokovnih izpitih in strokovnih tečajih v kmetijski stroki, ki je izšel v Uradnem listu LRS št. 49 z dne 16. novembra 1948 (267)

RAZPISUJE

ministrstvo za kmetijstvo strokovne izpite za nižjega kmetijskega tehnika in nižjega agronoma, za pripravniko in uslužbenca v kmetijski stroki, ki so dolžni opraviti strokovni izpit na podlagi navedenega pravilnika.

Izpitni roki: za nižjega kmetijskega tehnika od 5. do 15. decembra 1949, za nižjega agronoma od 20. do 30. decembra 1949.

Prošnje za pristupitev k izpitu naj vložijo uslužbenec kmetijske stroke preko svojega neposrednega starešine in s pripombo strokovne komisije o njegovih ocenah dela najpozneje 1 mesec pred razpisom roka personalnemu oddelku ministrstva za kmetijstvo LRS. Prošnja mora vsebovati kratak potek službovanja z navedbo vsah del, ki jih je doletel kandidat opravljal v svojem nazivu. Prošnji, dospelih po odrejenem roku, ne bomo upoštevali.

Ministrstvo za kmetijstvo LRS

Razpis

rokov za strokovne izpite iz veterinarske stroke

V smislu pravilnika o pripravniški službi, strokovnih izpitih in strokovnih tečajih v veterinarski stroki, ki je izšel v Uradnem listu LRS št. 50 z dne 23. novembra 1948 (271)

RAZPISUJE

ministrstvo za kmetijstvo strokovne izpite za veterinarji-prapravnike, ki so dolžni opraviti strokovni izpit na podlagi navedenega pravilnika.

Izpitni roki: od 20. do 30. decembra 1949. Prošnje za pristupitev k izpitu naj vložijo uslužbenec veterinarske stroke preko svojega neposrednega starešine in s pripombo strokovne komisije o njegovih ocenah dela najpozneje 1 mesec pred razpisom roka personalnemu oddelku ministrstva za kmetijstvo LRS. Prošnja mora vsebovati kratak potek službovanja z navedbo vsah del, ki jih je doletel kandidat opravljal v svojem nazivu. Prošnji, dospelih po odrejenem roku, ne bomo upoštevali.

Ministrstvo za kmetijstvo LRS.

Obvestilo

Okrajno sodišče v Trbovljah je obnovilo zemljiškoknjižne zvezke, ki so bili po vojnih dogodkih uničeni, in sicer za: k. o. Knezodol pri vložki št. 194 do 218, ki so po obnovitvi prejšnje številke 198 do 221, k. o. Dol pri Hrasniku za vložki št. 371 do 380, ki so po obnovitvi prejšnje številke 371 do 380, k. o. Sv. Jurij pri Loki za vložki št. 131 do 134, ki so po obnovitvi prejšnje številke 131 do 134, in k. o. Brezje za vložki št. 101 do 122, ki so po obnovitvi prejšnje številke 101 do 113. Kuf dan, od katerega dalje se z osnutki navedenih obnovljenih vložkov postopa kakor z zemljiškoknjižnimi vložki, je določen 1. junij 1949. Od tega dne dalje se samo z vpisom v obnovljene vložke lahko dosega učinki zemljiškoknjižnega vpisa glede nepremičnosti, ki so v njih vpisane. V času med 1. junijem in 1. avgustom t. l. se bo opravi postopek za popraviljanje teh zemljiškoknjižnih vložkov. V tem roku naj pri okrajnem sodišču v Trbovljah prizadele stranke prijavijo svoje zahteve oziroma vložijo ugovore, če mislijo, da je treba kakšne vpise v omenjenih vložkih dopolniti, spremeniti ali izbrisati. Podrobnosti so razvidne iz oklica ministrstva za pravosodje v Ljubljani z dne 12. maja 1949, Org. št. 47-47-37, ki je objavljen v prilogi 17. številke Uradnega lista LR Slovenije z dne 24. maja 1949.

GLEDALISCE

Drama - Ljubljana

Nedelja, 29., ob 20: Gow in d'Ussseau: »Globoško korolenec«. Izven. (Delno zaključeno).

Ponedeljek, 30., ob 19.30: Shakespeare: »Hamlet«. Abonma A.

Torek, 31., ob 20: Gow in d'Ussseau: »Globoško korolenec«. Abonma D.

Sreda, 1. junija, ob 20: Gribojedov: »Gorje pametnemu«. Zaključena predstava za sinočniko.

Četrtek, 2., ob 20: Gow in d'Ussseau: »Globoško korolenec«. Zaključena predstava za LMS.

Petek, 3., ob 19.30: Shakespeare: »Hamlet«. Abonma E.

Sobota, 4.: Zaprtio.

Nedelja, 5., ob 20: V opernem gledališču: Moller-Vidmar: »Šola za ženo«. Proslava 25. letnice umetniškega dela Edvarda Gregorina.

igralce slovenske Drame Edvard Gregorin

bo v nedeljo 5. junija ob 20 v Operi slavil 25 letnico svojega umetniškega delovanja. — Jubilant, ki se je svoje poživovno in plodno ustvarjalno silo hitro vrnil med najvidnejše predstavnike naše dramske umetnosti, bo nastopil kot Arnoipol v Mollerovo komediji »Šola za ženo«. Vstopnice za to predstavo so na razpislo od ponedeljka dalje.

Opera - Ljubljana

Nedelja, 29., ob 20: Musorgski: »Soročinski sejeme«. Izven.

Ponedeljek, 30., ob 20: Opera produkcija Glasbene akademije.

Torek, 31., ob 20: Janacek: »Jenufa«. Abonma red E.

Sreda, 1. junija, ob 20: Musorgski: »Soročinski sejeme«. Zaključena predstava za LMS.

Četrtek, 2., ob 20: Hristič: »Ohridska legenda«. Zaključena predstava za sindikate.

Petek, 3., ob 20: Verdi: »Traviata«. Abonma red B.

Sobota, 4., ob 20: Hristič: »Ohridska legenda«. Abonma red D.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Mestni dom

Ponedeljek, 30., ob 20: Lillian Hellman: »Kobilice«. Koristi Kloboga križa terena 24, rajona IV. Zadržaji.

Petek, 3. junija, ob 20: Lillian Hellman: »Kobilice«. Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

Sobota, 4., ob 20: Lillian Hellman: »Kobilice«. Gostovanje v Prešernovem gledališču v Kranju.

Predprodaja vstopnic za ponedeljkovo predstavo pri Državni založbi, oddelček za muzikalije, Kongresni trg 18, v ponedeljek od 10-12, od 15-17 ter eno uro pred začetkom predstave.

KUD »FRAN LEVŠTIK« - VIČ

Prosvetni dom

Nedelja, 29., ob 20: Pucovar: »Svet brez sovražstva«. Gostovanje dramskega odseka viške gimnazije.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE v Mariboru

Ponedeljek, 30.: Zaprtio.

Torek, 31., ob 20: Puccini: »Tosca«. — Red Sind-C.

Sreda, 1. junija: Zaprtio (generalka).

Četrtek, 2., ob 20: Lope de Vega: »Prebrisana norica«. Red L-1.

Petek, 3., ob 20: Rossini: »Saviljski brivci«. Premiera. Izven. Gostovanje Janeza Lipuškega, tenorista ljubljanske Opere.

Sobota, 4., ob 20: Gow in d'Ussseau: »Globoško korolenec«. Gostovanje Škofje Drolčeve in Joška Lukeša, člana SNG v Trstu. — Ob 20: Rossini: »Saviljski brivci«. Gostovanje Janeza Lipuškega, tenorista ljubljanske Opere. Izven.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE CELJE

Nedelja, 29., ob 15: B. Nušič: »Dr. gostovanje v Vojniku.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 29., ob 17: C. Goldoni: »Ribišk. zdrahe«.

reda, 1. junija, ob 20: C. Goldoni: »Ribišk. zdrahe«. Predstava v korist protituberkuloznemu akciji.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja, 29., ob 19.30: Levstik-Kreft: »Tu gomaz«.

Oblike za Slovane je izdelala krojaško-šiviljska delavnica Industrijskega magazina železarno Jesenice. — Vstopnice v predprodaji v soboto od 10-12 in od 17-13.

Oklic

o razgrnitvi podatkov dosedanjih polzvedb zaradi morebitnih ugovorov zoper te podatke v postopku za osnovevanje novih zemljiških knjig za k. o. Rakalnik in Potoče v sodnem okraju Postojna.

V času od 16. junija 1949 do 29. junija 1949 bodo za k. o. Rakalnik v Sajočah št. 9, v času od 16. junija do 29. junija 1949 pa za k. o. Potoče v Dolenji vasi št. 4 vsak dan od 8-16 razgrnjeni in vsakomur v pogled posledkom dosedanjih polzvedb ustrezajoče popravljani posestni listi, seznami lastnikov in parcel, zemljiškoknjižna mapa in zapiski o dosedanjih polzvedbah zaradi osnovevanja nove zemljiške knjige za k. o. Rakalnik oziroma k. o. Potoče.

V zgoraj navedenem času in poleg tega se 1. junija 1949 za k. o. Rakalnik, za k. o. Potoče pa 24. junija 1949, se smajo vlagati ugovori zoper pravilnost ali popolnost posestnih listov in to pisno ali ustno na zapisnik pri sodnem odposlanecu, ki bo takrat posloval na kraju razgrnitve v Sajočah 9 (za k. o. Rakalnik) oziroma v Dolenji vasi 4 (za k. o. Potoče).

Ce bodo podani taki ugovori, se bodo za k. o. Rakalnik 1. junija 1949, oziroma za k. o. Potoče 24. junija 1949 o njih uvedle nadaljnje postopke, in katerim naj tudi brez posebnega vabila, pridrejo tega dne ob 8 osebe, ki so vložile ugovore.

Ves čas razgrnitve in nadaljnjih potetvob se smejo pri navedenem sodnem odposlanecu prijavljati tudi obrambovalne pravice (zastavne pravice, suženosti, proužički